

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN FACEBOOK TUTUMU İLE
AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (BALIKESİR İLİ MERKEZ İLÇELER
ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan AKKUŞ

Balıkesir, 2018

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN FACEBOOK TUTUMU İLE
AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (BALIKESİR İLİ MERKEZ İLÇELER
ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan AKKUŞ

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Kemal Oğuz ER

Balıkesir, 2018

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 201412509002 numaralı Ramazan AKKUŞ'un hazırladığı "8.Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumu ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Balıkesir İli (Merkez İlçeleri Örneği)" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMASI SINAVI, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği uyarınca 07 Mayıs 2018 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Subhan EKŞİOĞLU
Başkan

Doç. Dr. Kemal Oğuz ER
Üye (Danışman)

Doç. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN
Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

21 1051 2018

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN
Müdür

ÖNSÖZ

İnsanlığın var olduğu günden beri iletişimin temel amacı insanlar arasındaki etkileşimi sağlamaktır. İnsanoğlu, geçmişten günümüze kadar iletişim kurmak için çeşitli yöntemler kullanmıştır. Son yıllarda sosyal paylaşım sitelerinin yaygınlaşması, bu iletişimin boyutlarını farklılaştırmıştır. Günümüzde birçok insan, zamanının büyük bir kısmını sosyal paylaşım sitelerine ayırmaktadır. Kullanım alanı giderek genişleyen ve sadece Türkiye sınırlı kalmayıp dünya genelinde bir iletişim ağına ulaşan sitelerden biri Facebook'tur.

Akademik erteleme ise öğrencilerin sınavlara çalışmayı geciktirmeleri, ödevlerini yapmayı son ana bırakmaları vb. akademik yaşamlarıyla ilgili görevlerini geciktirmeleri olarak tanımlanmaktadır. Akademik erteleme davranışının öğrenciler arasında yaygın görülen bir problem olmasının farklı nedenleri vardır. Bunlardan birisi de sosyal medyadır. 8.sınıf öğrencilerinin sosyal medya araçlarından Facebook kullanımıyla alakalı tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki olası ilişkilerin alt boyutlarıyla birlikte daha ayrıntılı olarak ortaya konmasına yönelik ihtiyaç, bu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Ortaya çıkan bu problemin çözümüne katkıda bulunmak için hazırlanan bu çalışmanın gerçekleşmesinde pek çok kişinin katkıları olmuştur. Bu katkılar içinde çalışmanın öneri düzeyinden tamamlanmasına kadar geçen süreçte sürekli katkıda bulunan, önerileri ile yol gösteren, her sorunumda rahatlıkla arayabildiğim sevgili hocam Doç. Dr. Kemal Oğuz Er'e burada en derin şükranlarımı arz ederim.

Ders sürecinde ve tezimde, desteklerine ihtiyacım olan her anda bana içtenlikle yardımcı olmaya çalışan hocalarım Prof. Dr. Erdoğan TEZCİ'ye , Doç. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN'a , Yrd. Doç. Dr. Nihat UYANGÖR'e çok teşekkür ederim. Ayrıca tez kontrol sürecinde desteklerini esirgemeyen Türkçe öğretmeni Ayşe Meral'a teşekkür ediyorum.

Tezimi çalışmalarımda beni yalnız bırakmayan, en sıkıntılı anlarımda her zaman yanımda olan, desteğini ve ilgisini hiç esirgemeyen sevgili Gamze AKKUŞ ve biricik oğlum EYMEN'e ithaf ediyorum.

Ramazan AKKUŞ-2018

ÖZET

8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN FACEBOOK TUTUMU İLE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (BALIKESİR İLİ MERKEZ İLÇELER ÖRNEĞİ)

AKKUŞ, Ramazan
Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kemal Oğuz ER
2018, 103 Sayfa

Bu tez çalışmasının amacı; 8.sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda 2015-2016 eğitim öğretim yılında Balıkesir ili Altıeylül ve Karesi merkez ilçelerinden 15 okulda öğrenim gören ve Facebook paylaşım sitesine üye olan öğrencilerle bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu 15 okuldan toplam 656 öğrenciye anketler uygulanmış ve bunlar arasından hatasız doldurulmuş olan 559'u geçerli kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 284'ü (%50,8) erkek, 275'i (%49,2) kızdır. Araştırmada veri toplamak veri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", Facebook Tutum Ölçeği" ve "Akademik Erteleme Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22,0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada verilerin analizinde Anova Testi, Scheffe Testi, Post-ad Hoc, Regresyon ve Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Yapılan istatistiklerde .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Araştırmada öğrencilerin Facebook tutumları ile cinsiyet, baba eğitim durumu, Facebook arkadaş sayısı, Facebook kullanım sıklığı, günlük İnternet kullanım süresi , günlük Facebook kullanım süresi değişkenleri arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak anne eğitim düzeyi ile Facebook tutumu arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin akademik erteleme davranışı eğilimleri ile cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, Facebook arkadaş sayısı, Facebook kullanım sıklığı, günlük İnternet

kullanım süresi ve günlük Facebook kullanım süresi değişkenleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Facebook, Facebook Tutum, Akademik Erteleme.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FACEBOOK ATTITUDE AND ACADEMIC PROCRASTINATION BEHAVIORS OF 8TH GRADE STUDENTS (DISTRICTS OF BALIKESİR PROVINCE)

AKKUŞ, Ramazan

Master's Degree Thesis, Department of Educational Sciences

Adviser: Assoc. Doç. Dr. Kemal Oğuz ER

2018, 102 pages

The purpose of this thesis is; This is an examination of the relationship between Grade 8 students' Facebook attitudes and academic procrastination behaviors. For this purpose, this study has been carried out by students who are enrolled in 15 schools in the central districts of Balıkesir province of Altıeylül and Karesi and who are members of the Facebook sharing site in the 2015-2016 academic year.

A total of 656 student questionnaires were administered from these 15 schools, of which 559, which was filled without error, was accepted as valid. 284 (50.8%) of the students were female and 275 (49.2%) were male. "Personal Information Form", "Facebook Attitude Scale" and "Academic Postponement Scale" were used to collect data in the survey. The obtained data were analyzed using the SPSS 22.0 program. Anova Test, Scheffe Test, Post-ad Hoc, Regression and Correlation Analysis were used in the analysis of data in the study. The significance level of .05 was taken as the basis in the statistics.

Surveys have shown that Facebook attitudes are significantly different among the variables of gender, father education, Facebook friends, Facebook usage frequency, daily Internet usage, daily Facebook usage time. However, there was no significant difference between mother education level and Facebook attitude. The study also found significant differences between students' academic tendency behaviors and gender, maternal education level, father education level, Facebook

friends, Facebook usage frequency, daily internet usage period and daily Facebook usage duration variables.

Key words: Facebook, Facebook Attitude, Academic Procrastination

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	4
1.3. Araştırmanın Alt Problemleri.....	5
1.4. Önem.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar.....	8
2. İLGİLİ ALANYAZIN.....	10
2.1. İnternet Nedir.....	10
2.2. Sosyal Medya Nedir.....	13
2.2.1. Sosyal Medyanın Temel Özellikleri.....	17
2.2.2. Sosyal Medyada İletişim.....	17
2.3. Facebook.....	18
2.3.1. Facebook Temel Özellikleri.....	21
2.3.1.1. Profil.....	21
2.3.1.2. Duvar.....	21
2.3.1.3. Fotoğraf ve Video Paylaşımı.....	22
2.3.1.4. Uygulamalar.....	23
2.4. Erteleme Nedir.....	24
2.4.1. Erteleme Davranışının Boyutları.....	26
2.4.1.1. Duygusal Boyut.....	27
2.4.1.2. Davranışsal Boyut.....	27
2.4.1.3. Bilişsel Boyut.....	27
2.4.2. Erteleme Türleri.....	28

2.4.2.1. Akademik Erteleme Nedir.....	29
2.4.2.2. Akademik Erteleme Nedenleri.....	30
2.4.2.3. Akademik Ertelemenin Yaygınlığı ve Sonuçları.....	31
2.5. İlgili Araştırmalar	32
2.5.1. Facebook İle İlgili Yapılmış Yurt İçi Araştırmalar.....	32
2.5.2. Facebook İle İlgili Yapılmış Yurt Dışı Araştırmalar.....	38
2.5.3. Akademik Erteleme İle İlgili Yapılmış Yurt İçi Araştırmalar.....	41
2.5.4. Akademik Erteleme İle İlgili Yapılmış Yurt Dışı Araştırmalar.....	44
3. YÖNTEM.....	47
3.1. Araştırmanın Modeli.....	47
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme.....	47
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	48
3.3.1. Kişisel Bilgiler Ölçeği.....	48
3.3.2. Facebook Tutum Ölçeği.....	49
3.3.3. Akademik Erteleme Ölçeği.....	49
3.4. Veri Toplama Süreci.....	50
3.5. Verilerin Analizi.....	51
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	53
4.1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı ile İlgili Bulgular.....	53
4.2. 8.Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutum Düzeyine İlişkin Bulgular.....	55
4.3. 8.Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkinine Ait Bulgular.....	55
4.4. 8.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Düzeyine İlişkin Bulgular.....	62
4.5. 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkinine Ait Bulgular.....	63
4.6. 8. Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	71
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	75
5.1.Sonuçlar.....	75
5.1.1. 8.sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumlarına Ait Sonuçlar.....	75
5.1.2. 8 Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumunun Çeşitli Değişkenlerle İlişkinine Ait Sonuçlar.....	76
5.1.3. 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Düzeyine İlişkin Sonuçlar.....	79

5.1.4. 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisine Ait Sonuçlar.....	80
5.1.5. 8. Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçlar.....	83
5.2. Öneriler.....	85
5.2.1. Ailelere ve Eğitimcilere Öneriler.....	85
5.2.2. Araştırmacılara Öneriler.....	86
KAYNAKÇA.....	87
EKLER.....	99
EK-1. Kişisel Bilgiler Formu.....	99
EK-2. Akademik Erteleme Ölçeği.....	100
EK-3. Facebook Tutum Ölçeği.....	101
EK-4. Araştırma İzni.....	102

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. Balıkesir İli Merkez İlçeler Örnekleme.....	48
Çizelge 2. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	53
Çizelge 3. Öğrencilerin Facebook Tutum Düzeyleri.....	55
Çizelge 4. Facebook Tutumlarının Cinsiyete Göre Ortalamaları	55
Çizelge 5. Facebook Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları.....	56
Çizelge 6. Facebook Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları	56
Çizelge 7. Facebook Tutumlarının Facebook Arkadaş Sayısına Göre Ortalamaları.....	57
Çizelge 8. Facebook Tutumlarının Facebook Kullanım Sıklığına Göre Ortalamaları.....	58
Çizelge 9. Facebook Tutumlarının Günlük Facebook Kullanım Süresine Göre Ortalamaları.....	60
Çizelge 10. Facebook Tutumlarının Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalamaları	61
Çizelge 11. Öğrencilerin Akademik Erteleme Düzeyleri.....	62
Çizelge 12. Akademik Erteleme Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları.....	63
Çizelge 13. Akademik Erteleme Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları	64
Çizelge 14. Akademik Erteleme Düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları	65
Çizelge 15. Akademik Erteleme Düzeylerinin Facebook Arkadaş Sayısına Göre Ortalamaları	66
Çizelge 16. Akademik Erteleme Düzeylerinin Facebook Kullanım Sıklığına Göre Ortalamaları	67
Çizelge 17. Akademik Erteleme Düzeylerinin Günlük Facebook Kullanım Süresine Göre Ortalamaları	68
Çizelge 18. Akademik Erteleme Düzeylerinin Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalamaları	70
Çizelge 19. Öğrencilerin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Düzeyleri Arasında Korelasyon İlişkisi	71
Çizelge 20. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Erteleme Üzerine Etkisi	72
Çizelge 21. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı Üzerine Etkisi	73
Çizelge 22. Facebook Tutumunun Akademik Erteleme Üzerine Etkisi.....	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Web 1,0 ve Web 2,0 Farkı	11
Şekil 2. Geleneksel medya ile sosyal medya arasındaki farklar.....	14
Şekil 3. 2015 Türkiye medya tüketimi.....	16
Şekil 4. 2016 Yılı Türkiye’de Facebook Kullanıcılarının Yaşa Göre Dağılımı.....	20
Şekil 5. 2016 Yılı Türkiye’de Facebook Kullanıcılarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	20
Şekil 6. Erteleme Davranışının Boyutları.....	27
Şekil 7. Erteleme Davranış Türleri.....	29
Şekil 8. Öğrencilerin Facebook Tutum ve Akademik Erteleme Düzeyine İlişkin Diyagram.....	63
Şekil 9. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Erteleme Üzerine Etkisine İlişkin Diyagram.....	73
Şekil 10. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı Üzerine Etkisine İlişkin Diyagram.....	74
Şekil 11. Facebook Tutumun Akademik Erteleme Üzerine Etkisine İlişkin Diyagram.....	74

KISALTMALAR LİSTESİ

SPSS: Statistical Package for Social Sciences

TİB: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UBİK: Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu

GDS: Global Dijital Snapshot

1. GİRİŞ

1.1. Problem

İnsanlığın var olduğu günden beri iletişimin temel amacı insanlar arasındaki etkileşimi sağlamaktır. İletişim olmadan insanların bir arada yaşayabilmesi ve anlaşabilmesi çok zordur. Bu nedenle iletişim etrafımızdaki insanlarla ilişki kurabilmemiz için bir zorunluluktur. İnsanoğlu, geçmişten günümüze kadar iletişim kurmak için çeşitli yöntemler kullanmıştır. Toplumsal hayatımız tamamen iletişim temeline dayanan, bilgi ve iletişim çağı olarak nitelendirdiğimiz bir çağdır. Bu iletişimin temel unsurlarından biri ise İnternet kullanımudur. İnternet ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, sosyal ilişkilerimizde kolaylık ve hızlilik gibi avantajlar sunmakta; sosyal hayatımızı ve iletişim şeklimizi de değişime uğratmaktadır (Gökçe, 2006).

İnternet önceden sadece kişisel iletişim için kullanılırken, günümüzde bireylerin sosyalleşmesine ve sosyal paylaşım yapabilmelerine de imkân sağlamaktadır. Son yıllarda sosyal paylaşım sitelerinin yaygınlaşması, bu iletişimin boyutlarını farklılaştırmıştır. İnternet kullanımı, insanlara birbirleri ile daha fazla arkadaşlık kurabilme; fikir ve düşüncelerini paylaşabilme imkânı vermektedir. Günümüzde birçok insan, zamanının büyük bir kısmını sosyal paylaşım sitelerine ayırmaktadır. Kullanım alanı giderek genişleyen ve sadece Türkiye sınırlı kalmayıp dünya genelinde bir iletişim ağına ulaşan sitelerinden biri Facebook'tur. Facebook'un diğer sosyal paylaşım sitelerine göre daha çok yaygınlaşmasının ana nedenleri, kullanıcılarına sunduğu kullanım kolaylıkları ve bilgiye ulaşma çeşitliliğidir (Göker, Demir ve Doğan, 2010).

Facebook, tanıdığımız kişilerle yazılı ve görsel olarak iletişim kurmamızı sağlayan bir sosyal paylaşım ağıdır. Kullanıcılar Facebook'ta profil sayfası oluşturabilir; video, fotoğraf gibi paylaşımlarda bulunabilirler. Facebook'ta kullanıcılar, arkadaşlarının profil sayfalarını görebilmekte ve yaptıkları paylaşımlara

yorum yapabilmektedirler. Ayrıca kullanıcılar Facebook üzerinden çeşitli etkinlikler oluşturabilmekte ve gruplar kurabilmektedirler (Çam, 2012).

We are Social tarafından hazırlanan 2016 yılı "İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri" raporuna göre,

Türkiye'deki 79,14 milyonluk nüfusun, 46,3 milyonu İnternete bağlanmaktadır. İnternet kullanıcılarının 42 milyonu, aktif olarak sosyal medyada yer almaktadır. Türkiye'de en çok kullanılan sosyal medya platformları arasında ilk sırada %32 ile Facebook'un yer aldığı görülmektedir. Facebook'u %24 ile Whatsapp, %20 ile Facebook Messenger, %17 ile Twitter takip etmektedir.

Facebook paylaşım sitesinde kişiler, birbirlerinin arkadaşları ile iletişime geçebilmekte; mesaj yazabilmekte, video ve fotoğraf paylaşabilmektedir. Bu özelliklerinden ve sağladığı kolaylıklardan dolayı da üye sayısı günden güne artmaktadır. Üyeliğin kolay olması, üye olmak için sadece e-posta adresinin yeterli olması, özellikle öğrenciler arasında hızlı bir şekilde yaygınlaşmasını sağlamıştır (Akdemir, 2013). Akça, Sayımer ve Ergül (2015) tarafından ortaokul 7 ve 8.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışma sonucunda, öğrencilerin çoğunun sosyal medyaya her gün en az bir kere giriş yaptığı ve en çok tercih edilen sosyal medya platformunun Facebook olduğu tespit edilmiştir.

Günümüzde öğrencilerin teknolojiyi kullanmaları ve kullandıkları teknolojiden etkilenmeleri oldukça üst düzeydedir. Bilgisayar, İnternet ve sosyal medya öğrenciler için vazgeçilmez bir hale gelmiştir (Yavuz, 2016). Hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelen bilgisayar ve İnternet hayatımızı kolaylaştırarak, toplumsal gelişimimize olumlu katkı sağlamaktadır. Ancak İnternetin bilinçsiz ve kontrolsüz kullanılması bazı sorunları ve tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Tel ve Köksalan, (2009)'ın yaptığı araştırma, gelişen teknoloji ve İnternetin sosyal hayatımızda ve sosyal yapıda değişiklikler meydana getirdiğini ortaya koymuştur. Bu değişikliklerden birisi boş zaman alışkanlıklarımızdır. Araştırmada İnternet kullanımı %87,8 oranla değişik sıklıklarda boş zaman etkinliği olarak görülmektedir. TÜİK'in 2013 yılında yayınladığı "06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya" araştırması sonuçlarına göre, çocukların %45,6 sını her gün İnternete giriş yapmaktadır. Çocukların İnternet'i %79,5 oyun oynama, %53,5'i ise

daha çok sosyal medyaya giriş amacıyla İnternet’i kullanmaktadır. Bu alışkanlıkları öğrencilerin ödevlerini yapmalarını engellemekte ve akademik görevlerini ertelemelerine sebep olabilmektedir (Akdemir, 2013).

Ertelemenin tanımı incelendiğinde Knaus (1998) ertelemeyi, bir işin zamanında yapılması gerekirken gereksiz yere son ana bırakılması olarak tanımlamaktadır. Milgram’a göre (1991) ise günümüzün en önemli sorunlarından biri olan erteleme davranışı, günlük yaşamın planlı olması gereken bilim ve sanayi alanında, gelişmiş toplumlarda görülen bir kavramdır (Akt. Kandemir, 2010). Akademik erteleme ise öğrencilerin sınavlara çalışmayı geciktirmeleri, ödevlerini yapmayı son ana bırakmaları vb. akademik yaşamlarıyla ilgili görevlerini geciktirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Solomon ve Rothblum, 1984: 504).

Öğrenciler arasında sıklıkla görülen akademik erteleme davranışı, öğrencilerin akademik başarısını olumsuz açıdan etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda akademik sorumluluklarını yerine getirmeyen, zamanında teslim edilmesi gereken ödevlerini çeşitli sebeplerle ertelemeye bağlı olarak geciktiren öğrencilerin akademik başarılarının olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir (Balkıs, 2006; Çetin, 2009; Hussain ve Sultan, 2010; Duman, 2016; Uzun, 2016). Akademik başarı lise ve üniversite öğrencileri için önemli olduğu kadar ortaokul öğrencileri için de önemli hale gelmiştir. Son yapılan sınav değişiklikleri ile nitelikli bir liseye girebilmenin daha zor hale geldiği düşünüldüğünde, yeni sistemde akademik başarının daha fazla önem kazandığı görülmektedir.

Araştırmaya konu olan 8.sınıf öğrencilerinin, lisede iyi bir eğitim alabilmeleri, geleceklerini iyi bir şekilde yapılandırabilmeleri ve akademik açıdan olumsuz etkilenmemeleri için akademik erteleme davranışı göstermemeleri gerekmektedir. Ancak akademik erteleme davranışının öğrenciler arasında yaygın bir problem olarak yer aldığı yapılan çalışmalarda görülmektedir (Balkıs, 2006; Aydoğan, 2008; Kandemir, 2010; Ulukaya, 2012; Akdemir, 2013; Kınık, 2015).

Akademik erteleme davranışının öğrenciler arasında yaygın görülen bir problem olmasının farklı nedenleri vardır. Bunlardan birisi de sosyal medyadır. Öğrencilerin sosyal medyada zaman harcadıklarında, akademik görevlerini daha fazla erteledikleri görülmektedir (Gürültü, 2016). 2010 yılında yapılan “Avrupa

Çevrimiçi Çocuklar Projesi” sonuçları incelendiğinde 13 yaş sınırlamasına rağmen, Türkiye’de 13 yaşın altındaki çocukların yarısından fazlasının Facebook kullandığı görülmektedir (EU Kids Online, 2010).Yine dünya çapında faaliyet gösteren dijital pazarlama şirketi We are Social tarafından 27 Ocak 2016 tarihinde yayınlanan 2015 yılı istatistiklerine göre Türkiye’de sosyal medya kullanımının her geçen gün arttığı ve en fazla tercih edilen sosyal ağın Facebook olduğu belirlenmiştir.

8.sınıf öğrencilerinin lise giriş sınavlarındaki başarılarının ve okullardaki akademik başarılarının kariyer planlama açısından her geçen gün önem kazandığı düşünülürse sosyal medya kullanımıyla bağlantılı olan akademik erteleme davranışının ele alınması gerekmektedir. Literatür incelendiğinde akademik erteleme davranışı ile ilgili ortaokul öğrencileri ile yapılan çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Akademik erteleme ile ilgili yapılan çalışmalar çoğunlukla lise ve üniversite öğrencilerini kapsamaktadır (Çakıcı, 2003; Burke ve Yuen, 2008: 9; Klassen ve Kuzucu, 2009; Akbay, 2009; Kandemir, 2010; Uzun Özer, 2011; Toker, 2014; Çelik, 2014; Kınık, 2015; Uzun 2016).

Bu nedenle 8.sınıf öğrencilerinin, Türkiye’de en çok kullanılan sosyal medya araçlarından Facebook kullanımıyla alakalı tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki olası ilişkilerin alt boyutlarıyla birlikte daha ayrıntılı olarak ortaya konmasına yönelik ihtiyaç, bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. 8.sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması için yapılacak olan bu araştırma, konuyla ilgili eksiklerin belirlenmesine ve bu sorunlara çözüm yollarının bulunmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı 8.Sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda 8. Sınıf öğrencilerinin Facebook tutumlarıyla akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumları tespit edilmeye çalışılacaktır.

1.3. Araştırmanın Alt Problemleri

1. 8. sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ne düzeydedir?
2. 8. sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları:
  - a. cinsiyet,
  - b. anne baba eğitim durumu,
  - c. Facebook'taki arkadaş sayısı,
  - d. Facebook kullanım sıklığı,
  - e. Facebook kullanım süresi,
  - f. Günlük İnternet kullanım süresi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ne düzeydedir?
4. 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları:
  - a. cinsiyete,
  - b. anne ve baba eğitim durumlarına,
  - c. Facebook'taki arkadaş sayısı,
  - d. Facebook kullanım sıklığı,
  - e. Facebook'ta günlük ortalama geçirilen süre,
  - f. Günlük İnternet kullanma süresi değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
5. 8. sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Önem

Son yıllarda sosyal medyaya katılım konusunda, öğrenciler arasında hızlı bir artış görülmektedir. Öğrenciler zamanlarının önemli bir bölümünü, sosyal medyadaki sitelerde harcamaktadırlar (Özmen vd., 2012: 497).

UBİK (2011) 'in 9-16 yaş grubundaki öğrencilerin sosyal paylaşım ağları ve İnternet kullanım alışkanlıklarını belirlemek için yaptığı araştırmanın Şubat 2011 raporuna göre öğrencilerin yüzde yetmişinin günde en az bir kere İnternete girdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin, % 66'sı günde en az bir kere sosyal medyayı ziyaret etmekte ve ortalama 72 dakikalarını burada harcamaktadırlar. Bu sonuç öğrencilerin İnternette geçirdikleri zamanın önemli bir kısmını sosyal paylaşım sitelerinde harcadıklarını göstermektedir. Yine araştırmaya katılan çocukların tamamı Facebook kullanıcısı olduklarını, %99'u da en sık kullandıkları sosyal paylaşım sitesinin Facebook olduğunu ifade etmişlerdir.

TÜİK tarafından 22 Ağustos 2013 yılında yayınlanan 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya araştırmasından elde edilen verilere göre, ülkemizde internet kullanımına başlama yaşı ortalamasının 9 olduğu ve çocukların %53,5'inin İnterneti sosyal medyaya giriş amacıyla kullandığı tespit edilmiştir. (TÜİK) tarafından yapılan 2016 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'nın açıklanan verilerine göre ise Türkiye'de her on kişiden sekizinin, İnternet erişimine sahip olduğu belirlenmiştir. İnternet kullanan bireyler İnterneti en çok %82,4 oranla sosyal medyaya erişim için kullanmışlardır.

Schill (2011), sosyal ağların, öğrencilerin arkadaşları ile sohbet etme, onlara cevap vermeye çalışma ve boşa vakit harcama gibi olumsuz davranışları tetiklediğini ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin %80'inin ders çalışırken arkadaşlarına mesaj gönderdiğini veya cevap vermeye çalıştığını, bu durumun öğrencilerde dikkat dağınıklığına neden olduğunu belirtmiştir. Wang vd. (2011), ders çalışmaya başlayan öğrencilerin sosyal medyada çok fazla zaman geçirdiklerini ve bu durumun öğrencilerin üretkenliklerinin azalmasına neden olduğunu tespit etmiştir. Kaya'da

(2014) yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin %60'ının, sosyal paylaşım sitelerinin ders çalışma planlarını olumsuz etkilediğini belirttiklerini ifade etmiştir.

Sosyal medya kullanımı da her geçen gün artmakta ve ortaokul öğrencileri arasında da hızla yaygınlaşmaktadır. UBİK tarafından 2011 yılında yayınlanan 9-16 yaş grubu "Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları" araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan çocukların %36'sı sosyal medyada harcadıkları zamanın kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Olumsuz etkilendiğini belirten öğrencilerin %60,3'ü derslerine yeterli zamanı ayıramadığını ifade etmiştir. Saraç (2014)'ın 8.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, araştırmaya katılan öğrencilerin %63,8'i Facebook, %18,4'ü Yotube ve %12'sinin Twitter kullandığı tespit edilmiştir. Akca, Sayımer ve Ergül (2015)'ün 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ise araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının günde en az bir kere sosyal medyaya girdikleri ve en çok tercih edilen sosyal medya platformunun Facebook olduğu belirtilmiştir.. Ancak, sosyal medyayla ilgili yapılan araştırmaların büyük bir kısmının lisans öğrencileri ve lise öğrencilerine yönelik gerçekleştirildiği, ortaokul öğrencileri ile yapılan çalışmaların daha az olduğu görülmektedir (Hazar, 2011; Uysal, 2013; Ök, 2013; Şişman ve Eren, 2014; Kaya, 2014; Üksel, 2015; Bedir, 2016; Tosun, 2016).

8. sınıf öğrencilerininin sınav öğrencisi olduğu da göz önüne alındığında sosyal medyada harcanılan zaman nedeniyle çalışma planlarının olumsuz etkilenmesi, öğrencilerin akademik açıdan da etkilenmelerine neden olmaktadır. Akdemir (2013) ve Ergenç (2011) tarafından yapılan araştırmalarda sosyal medyada geçirilen süre arttıkça erteleme davranışının arttığı tespit edilmiştir. Gürültü (2016) yaptığı araştırmada ise sosyal medyada çok zaman harcayan öğrencilerin, daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri ve akademik başarılarının düştüğü tespit edilmiştir. Ayrıca Duman (2016) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışı arttıkça akademik başarılarının düştüğü tespit edilmiştir. Bu durum ortaokul öğrenci grubuna ilişkin araştırmaların yapılmasını gerekli kılmaktadır. 8. sınıf öğrencilerininin Facebook tutumlarının incelenmesi, Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi tespit ederek elde edilecek sonuçlar, bu çalışmanın daha önce az çalışılmış olması bakımından önemlidir.

Bu çalışmanın temel amacı daha önce ortaokul öğrencileri üzerinde çok az araştırma yapılan, öğrencilerin Facebook tutumu ve akademik erteleme davranışlarını incelemektir. Yapılan araştırmanın 8.sınıf öğrencilerinin Facebook tutumlarının hangi düzeyde olduğunun tespit edilmesi, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını hangi boyutta etkilediği konusunun ortaya çıkarılması, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere yol göstermesi ve literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2015–2016 Eğitim-Öğretim yılı, Balıkesir ili, Merkez Altieylül ve Karesi ilçelerindeki 8. sınıf öğrencilerinden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Elde edilen bilgiler, Facebook tutum ölçeği, Akademik erteleme ölçeği ve kişisel bilgiler formu maddelerine verilen yanıtlarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Facebook: Facebook, kullanıcıların kendileri tarafından oluşturulan, farklı izin kategorilerinde paylaşımlarda bulunabilmesini, diğer kullanıcılarla iletişim kurmasını sağlayan ve kullanıcıların ilgi ve isteklerine göre farklı gruplara katılabilmesine imkân tanıyan çevrimiçi sosyal paylaşım ağıdır (Gonzales ve Vodicka, 2010).

Tutum: Bireyin kendisine veya çevresindeki bir olay, toplumsal bir konu ya da herhangi bir nesneye karşı deneyim ve bilgilerine dayanarak sergilediği tavidir (İnceoğlu, 2011).

Ertelme: Bir işi veya görevi yapmak için yeterince zaman olmasına rağmen, sonucunun olumsuz olduğunu bilmesine rağmen, son ana kadar bekleyerek yapılacak işi sonraya bırakmaktır (Kandemir, 2010),

Akademik Ertelme: Okulla ilgili yapılması gereken görevlerin (sınavlara hazırlanmak, proje ödevlerinin hazırlanması gibi) geciktirilmesi ve bu geciktirmeden

dolayı bireyin psikolojik olarak stres yaşıyarak üzgün olma halidir (Solomon ve Rothblum, 1984).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. İnternet Nedir?

İnternet İngilizce "internasional" ve "network" kelimelerinden oluşmaktadır. İnternet tüm dünyada ihtiyaç duyduğumuz her türlü bilgiye kolaylıkla hızlı bir şekilde ulaşmamızı sağlayan bir araç (Tsai ve Lin, 2003) ve günümüzde iletişimi gerçekleştirmede en kullanışlı kanallardan biri durumuna gelmiştir. Ayrıca İnternet tüm dünyada yaşayan insanların birbirleri ile iletişim kurmalarını, bilgiye hızlı ve kolay ulaşmalarını ve bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlayan çok önemli bir iletişim altyapısı haline gelmiştir (Öztoprak, 2001).

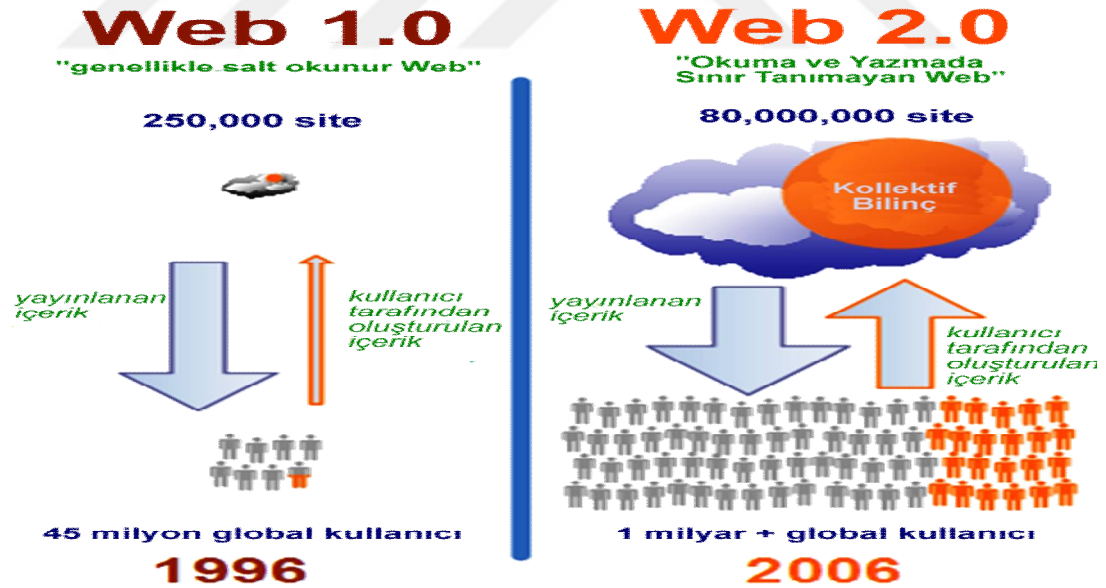
İnternet son dönemde çok hızlı bir şekilde gelişen ve değişen teknolojinin en büyük devrimidir. Hayatımıza giren İnternet kısa sürede değişimin sembolü haline gelmiştir. Yenilenen iletişim teknolojilerinin son ürünü olan İnternet, 1990'lı yıllardan başlayarak tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Fakat son 15 yılda hızlı bir şekilde büyüyen ve gelişen İnternetin kökleri, 1960'lara dayanmaktadır (Anar, 2000). İnternet ilk yıllarda araştırma ve askeri amaçlı kurulmuş olsa da ilerleyen yıllarda kullanım rahatlığı ve teknik özelliklerinin sağladığı avantajlarından dolayı, askeri amaçlı kullanımın dışına çıkarak çok hızlı bir şekilde gelişerek tüm dünyada yayılmıştır (Ergenç, 2011). İnternetin göstermiş olduğu bu hızlı gelişim dünyadaki kullanım artış oranlarında da kendisini göstermektedir. Global Dijital Snapshot Ocak 2015 verilerine göre dünya nüfusunun %42'si (GDS, 2015), İnternet World Stats Kasım 2015 verilerinde göre ise dünya nüfusunun %46,4'ünün internet kullandığı görülmektedir (WEB3, 2015). Bu veriler dikkate alındığında dünya genelinde her iki insandan birisinin internet kullandığı söylenebilir.

Türkiye'de ise ilk İnternet bağlantısı 23 Ekim 1992 de sağlanmış, 21 Nisan 1992'de insanların genel kullanımına açılmıştır. (Erkul, 2009) İnternet kullanımında Türkiye'deki gelişim de dünya genelinden farklı değildir. Global Dijital Snapshot Ocak 2015 verilerine göre Türkiye İnternet kullanıcı oranı 2000'li yıllarda %2,9 iken, 2015 yılında bu oran %59,6'ya yükselmiştir. İnternet kurulduğu yıllarda içerik sunumu ve teknik boyutlarıyla basit bir yapıdayken, Web 2.0 teknolojisiyle birlikte

hızlı bir gelişim kazanarak farklı bir boyuta taşınmıştır. Şu an dünyada yeni nesil internet olarak ifade edilen Web 2.0 kullanılmaktadır. Web 2.0 öncesinde İnternet kullanıcılarının bilgiyi sadece alıp okuduğu, yani pasif konumda olduğu Web 1.0 kullanılmaktaydı. Web 1.0'de, tüm kontrol web sitesinin elindeydi, ne kadar izin verilirse o kadar kullanılmaktaydı ve insan etkileşiminin bulunmadığı bir sistemdi (Öztürk, 2011).

Web 1.0 uygulamalarının ihtiyaçlarımızı karşılamaması ve yetersiz kalmasından dolayı Web 2.0 geliştirilmiştir. Web 2.0, farklı kullanıcılara açık, kullanıcıların istedikleri içerikleri oluşturabildiği Web'in bir versiyonudur. Kullanıcıların ses, video, resim ve yazı gibi farklı içerikleri yükleyebildiği İnternetteki farklı siteleri kapsamaktadır (Ergenç, 2011). En basit şekilde Web 2.0 teknolojisi tanımlanırsa, tek taraflı bilgi paylaşımlarından, karşılıklı bilgi paylaşımına kadar kullanım sağlayan, çok hızlı bir şekilde sınırsız paylaşım yapmamıza imkân veren web ağıdır (Kahraman, 2010). Naik ve Shivalingaiah (2008) Web1.0 ve Web 2.0 arasındaki farkı aşağıdaki şekildeki gibi karşılaştırmıştır:

Şekil 1. Web 1,0 ve Web 2,0 Farkı

Kaynak: Naik, U. ve Shivalingaiah, D. (2008). Comparative Study of Web 1,0, Web 2,0 and Web 3,0, 6th International CALIBER, 28 Şubat-1 Mart, 499-507.

Web 2.0 sayesinde; İnternet kullanıcıları tamamen tüketen kullanıcı olmaktan çıkmış, bilgiyi oluşturan bir topluluğa dönüşmüştür. İçeriklerinin sadece site sahipleri

tarafından belirlendiği internet siteleri yerine, tüm kullanıcıların katılımına izin veren kolektif İnternet siteleri ortaya çıkmıştır. İnternette pasif durumda olan milyonlarca kullanıcı aktif duruma geçmiş, çeşitli bloglar sayesinde İnternet, güncel içeriklerle beslenmeye başlamıştır (WEB1, 2017).

İnternetin yeni versiyonu Web 2.0 ile birlikte, sosyal medya siteleri popüler hale gelmiştir. Bu siteler arasında en popüler olanı da Facebook'tur. Facebook kurulduğu ilk yıldan itibaren kullanım kolaylığı ve diğer özellikleriyle birlikte toplumumuz tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmıştır (Yılmaz, 2006). Web 2,0 versiyonu ile Facebook ve diğer sosyal ağlar Türkiye'de hızla yaygınlaşarak her geçen gün kullanıcı sayısını arttırmaktadır. We Are Social tarafından 27 Ocak 2016 tarihinde yayınlanan istatistiklere göre dünya çapında 1 milyar 590 milyon kullanıcısı bulunan Facebook, en çok kullanılan sosyal medya platformudur. Türkiye'de ise sosyal medyayı aktif bir şekilde kullananların sayısı %53 oranla 42 milyon kişidir.

Türkiye'de sosyal medya araçları içerisinde %32 oranla en fazla Facebook tercih edilmektedir (WEB2, 2016). İnternet kullanımının her geçen gün arttığı ülkemizde, İnternet kullanım yaşı ise her geçen gün düşmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 22 Ağustos 2013 yılında yayınlanan 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya araştırmasından elde edilen verilere göre; ülkemizde internet kullanımına başlama yaşı ortalamasının 9 olduğu tespit edilmiştir.

Günümüz çocukları artık bilgisayar ve İnternet ile büyüyen bir nesil haline gelmiştir. Dijital çağın çocukları iletişim kurmalarıyla, çalışmalarıyla, oyunları ve eğlenmeleriyle önceki nesillerden hatta anne ve babalarından çok farklıdırlar. Çünkü İnternet ve sosyal medya, çocukların sosyalleşmelerini ve günlük yaşamlarını etkilemektedir. İnternet ve sosyal medya, günümüz çocuklarının hayatlarında vazgeçilmez bir konuma gelmiştir (Oblinger, 2005). Bu durum çocuklarımızın küçük yaşlardan itibaren İnternet ve bilgisayar başında çok fazla zaman harcamalarına neden olmaktadır.

TÜİK'in 2013 Nisan ayında yapmış olduğu çalışmanın kapsamı, ilk defa 06-15 yaş aralığındaki çocukları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 2013 yılına

kadar 15 yaş üstündeki vatandaşları kapsayan araştırmalar yapan TÜİK'in, 2013 yılı Nisan ayından itibaren yaptığı araştırmaları daha küçük yaş gruplarını kapsayacak şekilde genişletmesi bile, Türkiye'de İnternet kullanım yaşının aşağılara indiğinin göstergesidir. Yapılan bu araştırmada 06-15 yaş aralığındaki çocukların % 24,4'ünün kendi kullanımına ait bilgisayarını bulunmaktadır. Çocukların %65,1'i İnternet kullanmaktadır. İnternet kullanım amaçları incelendiğinde, 06-15 yaş aralığındaki çocukların İnterneti %53,5 oranla sosyal medya ağlarına katılmak için kullandıkları görülmektedir (TÜİK, 2013).

Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu tarafından, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin (ODTÜ) destekleriyle gerçekleştirilen 9-16 yaş aralığındaki "Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları" nın araştırılmasını hedefleyen çalışmanın 2011 tarihli raporuna göre, çocukların yaklaşık %70'i günde en az bir kere İnterneti kullanırken, %66'sı ise günde en az bir kere sosyal ağları kullanmaktadır. Bu oran ilköğretim ve lise öğrencilerinin internette harcadıkları vaktin büyük bir kısmını sosyal ağlarda geçirdiklerini göstermektedir. Yine aynı rapora göre kullanılan ağlar arasında Facebook %99 oranla en fazla kullanılan sosyal medya ağıdır. Tuğlu (2017) tarafından ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmada ise öğrencilerin %76'sının her gün en az bir kere sosyal medyaya giriş yaptığı tespit edilmiştir.

2.2. Sosyal Medya Nedir?

Teknolojinin çok hızlı bir biçimde gelişmesi, İnternet kullanım hızının artması ve İnternetin kullanım alanının genişlemesiyle gerek sosyal hayat gerekse iş hayatı gibi hayatın her alanında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler birçok yeni kavramın da hayatımıza girmesine neden olmuştur. Bu kavramlardan birisi de sosyal medyadır (Bulunmaz, 2011).

Sosyal medya, yeni iletişim araçları içerisinde en interaktif olup, kullanıcıların ağ teknolojilerinden faydalanarak etkileşimini sağladığı tüm araç, hizmet ve uygulamaların tamamını kapsamaktadır (Boyd, 2008; Akt. Demirel, 2013). Bu yapı içerisinde bireyler kendisini olmak istediği bir kişi gibi veya kendisini

değiştirmeden olduğu gibi diğer kullanıcılara tanıtmakta ve onlarla iletişim kurabilmektedir (Dikme, 2013). Kısacası sosyal medya zaman ve mekân sınırlaması olmadan tek taraflı bilgi paylaşımı yerine, çift taraflı ve eř zamanlı bilgi paylaşımını sağlayan medya sistemidir. Web 2.0 internet teknolojiyle hayatımıza giren ve çok hızlı bir şekilde yayılan sosyal medyanın geleneksel medyadan bazı farklılıklarının olduğu açıktır (Torlak ve Ay, 2014). Sosyal medya ile geleneksel medya aralarında bulunan farklar nedeniyle sürekli olarak karıştırılan iki kavramdır (Stokes, 2009).

Geleneksel medya ile sosyal medya arasındaki farklılıklar aşağıda bulunan şekil 2'de özetlenerek şu şekilde gösterilmiştir.

Geleneksel Medya	Sosyal Medya
Sabitir değiştirilemez.	Anında güncellenebilir.
Sınırlı ve gerçek zamanlı olmayan bir yoruma sahiptir.	Sınırsız gerçek zamanlı yoruma dayanmaktadır.
Arşivlere erişim yetersiz ve sınırlıdır.	Arşivlere kolaylıkla erişilebilir.
Sınırlı medya karmaşına sahiptir.	Tüm medya karma haline getirilebilir.
Bir kurul tarafından yayınlanır.	Bireyler tarafından yayınlanır.
Paylaşımlar desteklenmez.	Paylaşım ve katılımlar desteklenir.
Sınırlı ve sonludur.	Sınırsızdır.
Kontrol vardır.	Özgürlük vardır.
İletişim genellikle tek yönlüdür.	İletişim genellikle çift yönlüdür.

şekil 2. Geleneksel Medya ile Sosyal Medya Arasındaki Farklılıklar

Kaynak: Strokes, R., e-Marketing: The Essential Guide to Online Marketing. Cape Town, South Africa: Quirk e-Marketing Ltd., 2009.

Bireylerin özgürce paylaşım yapabildiği ve geleneksel medyaya göre kullanımının çok kolay olduğu sosyal medyaya ilginin her geçen gün arttığı yapılan TÜİK'in yaptığı araştırmalarda görölmektedir. 2014 Nisan TÜİK verileri incelendiğinde Türkiye'de İnternete sahip hane oranı %60 olduğu görölmektedir. Oyun, alışveriş, araştırma ve sosyal medya gibi daha birçok farklı alanda kullanılmaya başlanılan İnternetin kullanım alanları incelendiğinde, 2014 yılı ilk üç ayı verilerine göre internetin %78 oranla sosyal medya için kullanıldığı görölmüştür. TÜİK tarafından 2016 yılında açıklanan "Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması" sonuçlarına göre ise ölkemizdeki internete sahip hane oranı %76,3'e yükselmiştir. İnternet kullanan bireyler İnterneti en çok %82,4 oranla sosyal medyaya giriş için kullanmışlardır (TÜİK, 2016).

Tüm dünyada sosyal medyanın kullanıcılarına sağladığı avantajlar nedeniyle milyarlarca kişi ve milyonlarca kurum sosyal medyayı kullanmaktadır. Sosyal medya kullanıcılarına kendi içeriklerini oluşturabilme, düşüncelerini hızlı bir biçimde yazarak sitede yayımlayabilme ve çevrimiçi sohbetlerle tüm dünya ile iletişim kurabilme imkânı sağlamaktadır. Sosyal medyada kullanılan farklı platformlar bulunmaktadır. Bunlar:

- **Blog:** Blogger, Wordpress
- **Sosyal Ağ:** Facebook, Twitter, MySpace, Bebo, Hi5, LinkedIn, Orkut,
- **Wiki:** Wikipedia
- **Sosyal İşaretleme (Bookmarking):** Google, Bookmark, Delicious,
- **Sosyal Haberler:** Digg, Reddit, Mixx
- **Fotoğraf Paylaşım:** Flickr, Picasa, Slideshare
- **Video Paylaşım:** YouTube, Dailymotion, Pinterest vb. şeklinde sıralanabilir (Alabay, 2011: 5).

Türkiye’de ve dünyada sosyal medya içerisinde kullanıcıların yoğunlukla sosyal paylaşım ağlarını kullandıkları görülmektedir. Kullanıcılar sosyal ağlar aracılığıyla aralarında iletişim kurabilmekte, eski arkadaşlarını bulmakta, yeni arkadaşlıklar edinmekte ve günlük hayatında yaşadığı olayları paylaşabilmektedir (Özdayı, 2010). Sosyal ağ kullanıcıları öncelikli olarak önceden iletişimde buldukları kullanıcılarla sosyal etkileşime girmektedirler. Kullanıcıların temel amaçlarından biri yüz yüze görüşemedikleri veya uzun süredir görmedikleri arkadaşlarını sosyal ağlarına dâhil etmektir (Ellison, N.B. 2007). Kısaca sosyal ağ kullanımındaki tek amaç yeni arkadaşlar aramak ve onlarla iletişim kurmak değil; aynı zamanda uzun zamandır irtibatı eksik, unutulmaya yüz tutan mevcut arkadaşlıkları yeniden canlandırmaktır.

Sosyal paylaşım ağlarının her geçen gün dünya genelinde kullanıcı sayısını arttırdığı görülmektedir. Wearesocial. Net’in Ocak 2016’ da açıkladığı istatistiklere göre; 7 milyar 395 milyon nüfusa sahip dünyada 3 milyar 419 milyon kişi internet kullanmaktadır. Dünya nüfusun %31’ine denk gelen 2 milyar 307 milyon kişi sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Bir önceki yılın istatistikleri ile karşılaştırıldığında sosyal medya kullanıcı sayısı %10 artış göstermiştir. Türkiye sosyal medya kullanımında %53’lük oranla dünyada 12. sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre Türkiye’deki sosyal medya kullanıcıları günlük ortalama 2,5 saat sosyal

medya sitelerini kullanmaktadır. Türkiye sosyal medyada geçirilen ortalama süre bakımından dünyada 11. sıradadır (WEB4).

Türkiye'de 2016 yılı İnternet ve sosyal medya kullanımı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 3. 2016 Türkiye İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı

Kaynak: (<http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016>).

Yukarıdaki şekil incelendiğinde Türkiye'de 79,14 milyon olan nüfusun %58'i (46,28 milyon) aktif İnternet kullanıcısıdır. Aktif bir şekilde sosyal medyayı kullananların sayısı ise 42 milyon kişidir. Nüfusun %90'ı (71,03 milyon) internete mobil cihazlarla bağlanmaktadır. Mobil cihazlarla sosyal medyayı kullanan kişi sayısı ise 36 milyon kişidir. Bu veriler Türkiye'de İnternet ve sosyal medya kullanımının ne kadar çok yaygınlaştığını göstermektedir.

2.2.1. Sosyal Medyanın Temel Özellikleri

Sosyal medya, web 2.0 teknolojisi ile birlikte gelişen İnternet teknolojileri ve yeni medya ile beslenmekte ve daha çok bireyselliği öne çıkarmaktadır. Geri dönütlerin hızlı bir biçimde gerçekleştiği, alıcı-verici arasındaki farkı yok eden sosyal medyanın üç genel özelliği vardır. Bu üç temel özellik aşağıdaki gibi belirtilmiştir (Kırık, 2012: 93):

- Etkileşim:** Sosyal ağların kullanıcılara sunduğu en önemli özelliktir. Etkileşim kaynak ve alıcı arasındaki farkı ortadan kaldırmaktadır. Geleneksel iletişimde bulunmayan etkileşim sosyal medyanın kullanıcılarına tanıdığı en önemli imkânlardan birisidir.
- Asenkronizasyon (Eşzamansızlık):** Sosyal medyada kullanıcılar zaman sorunu yaşamamaktadır. Sosyal medyada paylaşılan bir içeriğe veya yapılan bir yoruma kullanıcılar istedikleri zaman karşılık verip yorum yapma imkânına sahip olmaktadır.
- Kitlesizleştirme:** Sosyal medya kullanıcılarına kitle halinde iletişim kurmanın yanında, birebir mesaj göndererek birbirleriyle iletişim kurmalarına imkân tanımaktadır. Bu özellik sosyal medyanın kitlesizleştirme özelliğini göstermektedir

2.2.2. Sosyal Medyada İletişim

Günlük hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelen sosyal medya her geçen gün gelişmektedir. Sosyal medyanın gelişimiyle birlikte, iletişim alanında yaşanan değişimler, bireyler arasındaki ilişkileri ve günlük yaşamı çok fazla etkilemektedir. Sosyal medyanın gelişmesi ve yaygınlaşması yüz yüze iletişimi azaltarak yüz yüze iletişim yerine çevrimiçi iletişimin geçmesine neden olmuştur. Sosyal medyada gerçekleştirilen iletişim her ne kadar birebir ilişkilerimizdeki sıcaklığı yansıtmasa da zaman ve mekân kavramlarını aradan çıkarması açısından önemlidir (Bıçakçı, 2001). İletişim ve etkileşim kavramlarında yaşanan gelişmeler ve değişimler sonucunda bireyler duygu ve düşüncelerini paylaşmak için çoğunlukla sosyal medyayı kullanmaktadırlar (Lenhart, Purcell, Smith ve Zickuhr, 2010).

Sosyal paylaşım ağları tamamen etkileşime dayalı olduğu için kullanıcılar pasiflikten kurtularak aktif bireyler durumuna geçmektedir. Sosyal medyada kullanıcılar istedikleri bilgiye rahatlıkla ulaşarak bu bilgiler üzerinden yeni bilgiler

oluşturabilmektedir. Ayrıca sosyal medya kullanıcıları video ve fotoğraflarını, düşünce ve görüşlerini paylaşabilmekte ve kendilerini özgür bir şekilde ifade edebilmektedir (Kırık, 2012). Bireylerin kendilerini özgür bir şekilde ifade ettikleri sosyal medya araçları her yaştan bireyleri etkisi altına almış ve hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu durum yapılan araştırmalarda da görülmektedir.

Son yıllarda yapılan araştırmalarda Türkiye’de İnternet ve sosyal medya kullanım oranlarında hızlı bir artış olduğu görülmektedir. 2013 yılı Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 15-29 aralığındaki gençlerle yaptığı araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılanların %96’sının sosyal medyayı aktif olarak kullandığı görülmektedir (WEB5). TÜİK tarafından gerçekleştirilen 2016 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre Türkiye’deki 2016 İnternet aboneliği oranında 2015 yılına göre %13,75 artış yaşanmıştır. Türkiye nüfusunun %76,3’ü İnternet erişimine sahiptir. Aktif olarak İnternet kullananların %82,4’ünün İnterneti en fazla sosyal medyaya erişim için kullandıkları tespit edilmiştir. Tuğlu (2017) tarafından ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışma sonuçlarına göre ise araştırmaya katılan öğrencilerin %40,8’i her gün İnternete bağlanmaktadır. Yine aynı araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin %53’ü her gün bir kereden fazla sosyal medyayı ziyaret etmektedir. En çok ziyaret edilen sosyal medya platformlarına bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin tercihleri arasında ilk sırada %36,2 oranla Facebook gelmektedir.

2.3. Facebook Nedir?

İnsanların İnternet ortamında tanıştıkları ya da gerçek hayatta önceden tanıdığı arkadaşları veya akrabaları ile görüşmelerine imkân sağlayan bir sosyal paylaşım ağı olan Facebook, 2004 yılında Mark Zuckerberg ve arkadaşları tarafından kurulmuştur. Bu oluşum Harvard Üniversitesi’nde okuyan öğrencilerin resimleri ve bazı kişisel bilgilerinden oluşan bir rehberin olmamasının ortaya çıkardığı bir ihtiyaçtan meydana gelmiştir (Cassidy, 2006). Facebook ilk kurulduğunda her ne kadar Harvard Üniversitesi öğrencilerinin kullanımına özel

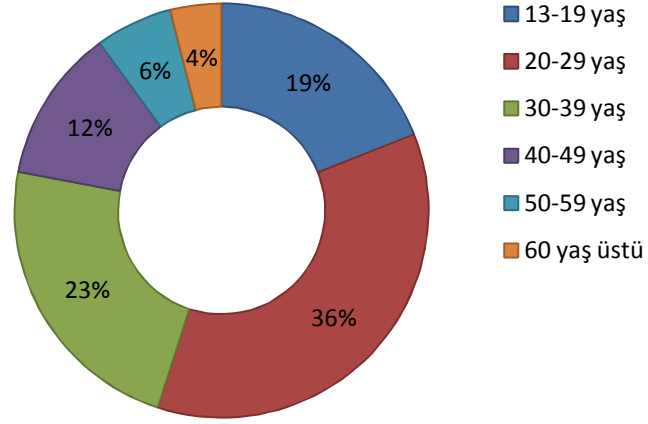

olarak tasarlanmış olsa da zamanla bu kısıtlama kaldırılarak farklı üniversitelerin kullanımına da olanak sağlanmıştır. 2005 yılı eylül ayından başlayarak tüm lise öğrencilerinin de kullanımına açılan Facebook daha da genişleyerek sonunda isteyen herkesin e-posta adreslerini kullanarak üye olabileceği bir platforma dönüşmüştür. Facebook, kullanıcıların kişisel bilgilerini ve fotoğraflarını paylaşabildiği, eski arkadaşlarıyla görüşebildiği ve yeni arkadaş grupları edinebildiği çevrimiçi bir sosyal paylaşım sitesidir. Facebook'a üye olan kullanıcılar, profil sayfaları oluşturarak yaşadıkları yer, eğitim, mesleki bilgileri ve ilgi duyduğu alanlar hakkındaki bilgilerini buraya ekleyebilmektedir. Kullanıcılar edindikleri arkadaşların profil sayfalarını görüntüleyerek hobileri, ilgi alanları ve ilişki durumları gibi farklı alanlarda bilgi sahibi olabilmektedirler (Boyd ve Ellison, 2007; Akt. Akdemir, 2013).

Facebook'un kullanıcılarına cazip gelen tarafı gerçek hayatta tanıdığımız kişiler hakkında öğrenmek istediğimiz bilgilere vakit kaybetmeden ulaşma imkânı vermesidir. Eski arkadaşlarımızla tekrar iletişime geçme imkânı tanınması ve yeni arkadaşlıklar edinmemize katkı sağlaması Facebook'un popülaritesini arttırmaktadır (Çetin, 2013).

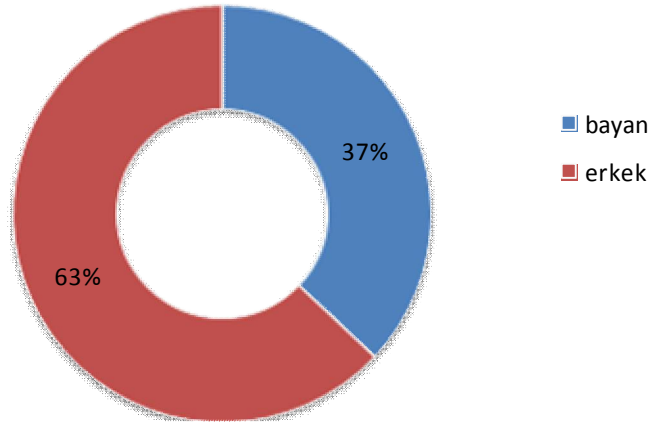
Türkiye'de ve dünyada yoğun bir Facebook kullanımı söz konusudur (socialbakers.com, 2016). Ayrıca yapılan araştırmalarda Facebook'un öğrenciler, gençler ve yetişkinler arasında çok yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir (Hazar, 2011; Denti, 2012; Akdemir, 2013; Ök, 2013; Saraç, 2014; Üksel, 2015; Tosun, 2016; Tuğlu, 2017).

Türkiye'deki Facebook kullanımı yaş ve cinsiyete göre araştırmacının oluşturduğu aşağıdaki grafiklerde gösterilmiştir.

Şekil 4. 2016 Yılı Türkiye’de Facebook Kullanıcılarının Yaşa Göre Dağılımı

Kaynak: <http://www.socialbakers.com>.

Şekil 5. Türkiye’de Facebook Kullanıcılarının Cinsiyete Göre Dağılımı 2016

Kaynak: <http://www.socialbakers.com>.

Grafikler incelediğinde Facebook'un 13-29 yaş aralığında öğrenciler ve gençler arasında daha fazla kullandığı görülmektedir. Ayrıca Facebook'u erkeklerin, kadınlara göre daha fazla kullandığı grafikte görülmektedir.

2.3.1. Facebook'un Temel Özellikleri

We Are Social tarafından yayınlanan “Digital in 2017 Global Overview” raporuna göre 2016 yılı kullanıcı sayısını en fazla arttıran sosyal paylaşım sitesi, Facebook olmuştur. Facebook 2017 yılında bir önceki yıla göre aktif kullanıcı sayısını dünya çapında 363 milyon arttırarak %24'lük bir büyüme kaydetmiştir. Facebook'un dünyada bu kadar çok popüler olmasını sağlayan ve diğer sosyal paylaşım sitelerinden farklı kılan temel özellikleri aşağıdaki uygulamalardır.

2.3.1.1. Profil

Profil sayfası, Facebook'u diğer sosyal paylaşım sitelerinden ayıran temel özelliklerden birisidir. Facebook, kullanıcılarına sunduğu bu özellik sayesinde daha fazla kişiselleşmektedir. Kullanıcılar profil sayfalarında, kendilerine ait istediği tüm özel bilgileri paylaşabilmektedir. Facebook'ta üye olmak isteyen kullanıcılarla ilgili cinsiyet, yaş, telefon numarası, ilişki durumu, çalıştığı iş, ilgi alanları ve fotoğraflardan oluşan bölümler vardır. Kullanıcı bu alanlarla ilgili tüm bilgileri yazmak zorunda değildir. Kullanıcılar profil sayfasında arkadaşlarına özelden ya da açıktan mesaj yazabilmekte ve arkadaş olmak istediği diğer kullanıcılara arkadaşlık isteği gönderebilmektedir (Akdemir, 2013).

2.3.1.2. Duvar

Duvar Facebook'un en kullanışlı uygulamasıdır. Duvara yazılan notların diğer kullanıcılar tarafından da görülebilmesi ve takip edilmesi mantığıyla ortaya çıkmıştır (Konor, 2016).

Facebook kullanıcıları sayfalarında gizlilik ayarı yaparak sayfalarının sadece arkadaşları tarafından görülebilmesini sağlayabildikleri gibi isterlerse diğer üyelerin de görebileceği şekilde herkese açık olarak ayarlayabilmektedir. Duvar, Facebook kullanıcılarının ve arkadaşlarının duygu ve düşüncelerini yazabildiği, fotoğraf ve

videolarını paylaştığı ve bu paylaşımlara yorum yapabildiği alandır. Facebook kullanıcıları duvarda bulunan "haber akışı" uygulaması ile diğer arkadaşlarının paylaşımlarını görebilmekte ve doğum günlerini takip edebilmektedir. Haber akışı kullanıcının diğer arkadaşları hakkında bilgi edinmesini ve etrafında yaşanan değişimlerden hızlı bir şekilde haberdar olmasını sağlar (Durmuş vd., 2010).

Facebook duvarında bulunan haber akışı yüzünden kullanıcılar, herhangi bir paylaşımda bulunmadan bile duvardaki başkalarına ait paylaşımları takip etmek suretiyle zaman kaybına uğrayabilmektedir. Facebook duvarı, gerçek yaşamda insanların hayatındaki değişimlerin, olayların; arkadaşlar hakkındaki haberlerin daha kısa sürede takip edilebilmesini sağlayan bir ortamdır. Duvar bir anlamda arkadaşlarımızın hayatlarını takip etmemize yarayan, kapasitesi çok geniş olan, harika bir gözetim alanıdır. Facebook'un bu kadar popüler olmasını sağlayan duvar sayesinde kullanıcılar, diğer kullanıcıları çok kolay bir şekilde gözetleme imkânı bulabilmektedir (Çetin, 2013).

2.3.1.3. Fotoğraf ve Video Paylaşımı

Facebook'ta fotoğraf ve video paylaşımı uygulaması en popüler ve en çok kullanılan uygulamalarından birisidir. Facebook kullanıcıları bu uygulamayı kullanarak duvarlarına istediği kadar fotoğraf yükleyebilmekte, bu paylaşımları ister herkese açık, isterse bazı kullanıcılara kapalı olarak ayarlayabilmektedir. Yine bu uygulamanın en cazip yanlarından birisi de fotoğraf etiketlemedir. Fotoğraf etiketleme kullanıcının izni dâhilindedir. Arkadaşlar tarafından paylaşılan resimlerde kişi kendi ismini ve arkadaşlarının ismini etiketleyebilmekte; kullanıcı ise duvarında kendisiyle ilgili yapılan fotoğraf paylaşımlarını sergileyebilmektedir. Video paylaşımı da çok kullanılan uygulamalar arasındadır. Kullanıcılar sayfalarına video yükleyebilmekte, bu videolar hakkında açıklamalar ekleyerek, yorum yapabilmektedirler (Ergenç, 2011).

Facebook'un yayınladığı 2015 istatistiklerine göre günlük 350 milyon, saniyede 4000 fotoğraf yüklenmektedir. Bu sayılara bakıldığında Facebook'un dünyanın en geniş fotoğraf paylaşım ve arşiv merkezlerinden biri olduğu

görülmektedir. Yine Facebook'ta günlük 1 milyardan fazla video paylaşılmaktadır. Paylaşılan her fotoğraf ve videonun -kullanıcı tarafından silinmedikçe- Facebook sayfalarında kalması çok önemli bir görsel bellek oluşturmaktadır (WEB5).

2.3.1.4. Uygulamalar

Facebook'un bu kadar çok itibar görmesini sağlayan temel özelliklerinden birisi de farklı uygulamaların kişiler tarafından kullanılabilmesidir. Mesajlaşma, haber akışı ve oyunlar Facebook'un en fazla tercih edilen uygulamalarıdır. Facebook'ta yer alan bu farklı uygulamalar, kullanıcıların Facebook kullanım sürelerini arttırmaktadır. Uygulamalar kullanıcıların sitede daha fazla zaman geçirmelerini ve geçirilen bu zamanın eğlenceli olmasını sağlamaktadır (Konor, 2016). Facebook'un oyun oynamaya imkânı vermesi, kullanıcılarının oyuna ulaşmasını daha da kolaylaştırmaktadır. Oyun oynayan kullanıcılar, listesinde bulunan arkadaşlarını oynadıkları oyuna davet ederek bu oyunların kullanıcılar arasında hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamaktadırlar. Ayrıca oyun oynayan kullanıcı, oynadığı oyuna arkadaşlarını davet ettiğinde fazladan ödüller almakta bu da oyun oynayan kullanıcının, arkadaşlarını oyuna davet etmesini teşvik etmekte, Facebook kullanıcılarının daha da artmasına neden olmaktadır. Bunun yanında oyun oynamak istemeyen kullanıcılara sürekli olarak gelen oyun istekleri kullanıcıları rahatsız edebilmektedir (Toprak vd. 2009).

Facebook sitesinin farklı uygulamalarla her geçen gün güncellenmesi ve kendini geliştirmesi de kullanıcı sayısının sürekli artmasına neden olmaktadır. Geliştirilen farklı uygulamalar ve oyunlar her ne kadar Facebook'u daha zevkli hale getirirse de kullanıcıların sitede daha fazla vakit kaybetmelerine neden olmaktadır. Kullanıcıların Facebook'ta her geçen gün daha fazla zaman harcamaları, yapmaları gereken işleri, yetiştirmeleri gereken ödevleri ertelemelerine neden olabilmektedir. Uzun (2016) yaptığı araştırmada Facebook kullanımı yüksek olan öğrencilerin, akademik erteleme davranışı ortalamalarının da daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Gürültü (2016), tarafından gerçekleştirilen çalışmada sosyal medyada harcanan süre ile akademik erteleme davranışı arasında pozitif bir ilişki tespit

edilmiştir. Akdemir (2013) ve Ergenç (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ise sosyal medyada geçirilen süre arttıkça, erteleme davranışının da arttığı tespit edilmiştir. Kınık (2015) tarafından üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin günlük internet kullanım süresi arttıkça akademik erteleme puan ortalamalarının yükseldiği tespit edilmiştir.

2.4. Erteleme Nedir?

Erteleme (procratination) terimi ileri bir tarihi işaret eden bir ön ek olan “pro” ve “yarına ait” anlamına gelen “crastinus” kelimelerinden oluşmaktadır (Ferrari, Johnson ve McCown, 1995; Akt. Duman, 2016). Türkçede kelimeyi tam olarak ifade edecek bir terim olmamakla birlikte ‘erteleme’, ‘ağırdan alma’, ‘geciktirme’ gibi sözcüklerin kullanıldığı görülmektedir (Ulukaya, 2012).

Literatüre bakıldığında, erteleme kavramının farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Knaus (1998) ertelemeyi; yapılması gereken bir işi zamanında yapmayı farklı bir güne veya zamana bırakmak, geciktirmek ya da önemsememek olarak tanımlamıştır. Milgram ve Tenne (2000) ertelemeyi davranışsal bir eğilim olarak görüp bir görevi yapmayı geciktirerek sonraya bırakmak olarak tanımlarken, (Haycock, McCarthy ve Skay, 1998) ise ertelemeyi, verilmesi gereken kararlardan, sorumluluktan veya yapmamız gereken bir görevden tamamen kaçma veya geciktirme eğilimi olarak tanımlamaktadırlar. Erteleme, yapılacak işleri ve görevlerimizi sonraya bırakma davranışıdır (Burke ve Yuen, 2008). Erteleme, bireylerin seçimleri sonucunun kötü sonuçlar getireceğini bilmesine rağmen, farklı seçenekleri dikkate almadan bir görevi isteyerek yerine getirmemesidir (Ellis ve Knaus, 2002). Erteleme davranışının genel özelliklerini kapsayan farklı bir tanım ise işlerin daha kötü sonuçlar doğuracağı beklentisi olmasına rağmen, isteyerek niyetlenen işin geciktirilmesidir (Stell, 2007).

Erteleme kavramıyla ilgili yapılan farklı tanımlamalar ve ortak bir noktada buluşamama sorunu, ertelemeyi açıklayan kuramsal yaklaşımlarda da görülmektedir. Erteleme konusunda her yaklaşımın, farklı yorumlamalar yaptığı görülmektedir. Davranışçı yaklaşım, ertelemeyi öğrenilmiş bir alışkanlık olarak görmektedir. Bu

yaklaşımına göre erteleme, birey tarafından tercih edilen keyif verici etkinlikler ve kısa vadeli ödüllerin pekiştirilmesidir (Burka ve Yuen, 2008). Psikodinamik kuramlara göre erteleme, bireylerin aşırı talepkar veya aşırı hoşgörülü ebeveyn tutumlarına karşı bir isyan ya da bireyin bilinçaltında oluşan kaygıdan kaçınmadır (Burka ve Yuen, 2008). Bilişsel yaklaşım kuramcıları ise erteleme davranışını tetikleyen birçok değişkenden bahsetmişlerdir. Bunlar arasında akla uygun olmayan inançlar (Beswick, Rothblum ve Mann, (1988) Akt. Çakıcı 2003), hayat deneyimleri ve bireyin kendine engeller oluşturması (Beswick, Rothblum ve Mann, 1988; Akt. Dünyaoğulları, 2011) gösterilebilir.

Erteleme kavramı, toplumda herkesi ilgilendiren çok yaygın bir problem olmasına rağmen, kavramın tanımı üzerinde tamamen uzlaşılması kolay görünmemektedir. Bununla beraber erteleme kavramıyla ilgili tanımlar incelendiğinde yapılan farklı tanımların ortak noktasının bireylerin verimliliğini olumsuz etkileyen davranışları kapsadığı görülmektedir (Balkıs, 2006).

Erteleme davranışı birçok insanın rahatsız olduğu bir durum olmasına rağmen sıklıkla gösterilen bir davranıştır. Günlük hayatta bireylerin sıklıkla karşılaştığı erteleme davranışı, her ne kadar başlangıçta insanlar için rahatlatıcı bir durum gibi görünse de sonrasında, son ana bırakılan işler nedeniyle kaygı yaratan ciddi bir problemdir. Erteleme sonucunda kaygı yaşayan bireyler, bir daha erteleme yapmayacağını kendisine söz verse de yeni bir işe başladığında kendisini tekrar erteleme döngüsü içerisinde bulmaktadır (Çelik, 2014).

Erteleme yapan bireylerin sürekli olarak izledikleri on bir temel adımdan bahsedilmektedir (Ellis, Knaus,1977). Bu adımlar aşağıda şu şekilde sıralanmıştır:

1. Erteleme yapan bireyler herhangi bir ödev veya görevi tamamlayarak yerine getirmek isterler ya da tamamlamak istedikleri görevin kendilerine fayda sağlayabileceğini bildiklerinden en azından bu görevi yapmada isteklidirler.
2. Aldıkları bir sorumluluğu yapmaya kesin olarak karar verirler.
3. Gereksiz yere görevi yerine getirmeyi geciktirirler.
4. Ertelemenin zararlarının farkına varamazlar.
5. Yapmak istedikleri işi ertelemeye devam ederler.
6. Erteleme eğilimi içerisinde buldukları için kendilerine kızarlar ya da mantığa bürünme, savunma mekanizmasını kullanarak erteleme eğiliminin bireye yarattığı sıkıntıdan kurtulmaya çalışırlar.
7. Erteleme davranışına devam ederler.

8. Yerine getirmeleri gereken görevin teslim edilme tarihinin sonuna doğru acele ile görevi bitirmeye çalışırlar ya da işi çok geç bitirirler ya da görevi hiçbir zaman bitiremezler.
9. Görevlerini yapma konusu yapılan gereksiz ertelemeden dolayı rahatsızlık hissederek kendilerini suçlarlar.
10. Bir daha böyle bir erteleme davranışında bulunmayacaklarına dair kendilerine söz vererek, bu söze kendilerini samimi olarak inandırırılar.
11. Ancak daha sonra zor, sıkıcı ve tamamlanması zaman alabilecek bir ödev olduğunda yine tekrar erteleme eğilimi içerisine girerler (Ellis ve Knaus, 1977 Akt. Kağan 2010: 35)

Senecal, Koestner (1995) göre, hayatları boyunca erteleme davranışını hiçbir zaman göstermediklerini söyleyen bireylere inanmak zordur. Çünkü erteleme davranışı tüm insanlığı ilgilendiren evrensel bir problem olarak değerlendirilmektedir ve yaşamları boyunca hiç erteleme davranışı yapmadıklarını ifade eden bireyler gerçeği çarpıtmaktadırlar.

Erteleme davranışı binlerce yıldır tüm insanlığı ilgilendiren bir konu olmasına rağmen bu kadar zaman sonra "ertelemenin" araştırılması da insanlardaki ertelenmiş bir merak durumudur. Erteleme biraz genetik, çoğunlukla çevresel ve davranışsal etkilerden kaynaklanmakla birlikte birçok farklı değişkenle ilişkilendirilmektedir (Wilson, 2012).

2.4.1. Erteleme Davranışının Boyutları

Erteleme kavramının evrensel olarak kabul görmüş bir tanımının olmamasına rağmen literatür incelendiğinde günümüze kadar yapılan erteleme davranışı araştırmalarında, araştırmacılar ertelemeyi psikolojik temellere dayandırarak çok boyutlu bir yapısının olduğunu belirtmişlerdir (Watson, 2001).

Milgram (1991) ertelemenin duygusal, davranışsal ve bilişsel boyutlarını da dikkate alarak erteleme için gerekli olan dört temel bileşenin olması gerektiğini ileri sürmüştür (Akt. Çelik, 2014: 11).

Bunlar:

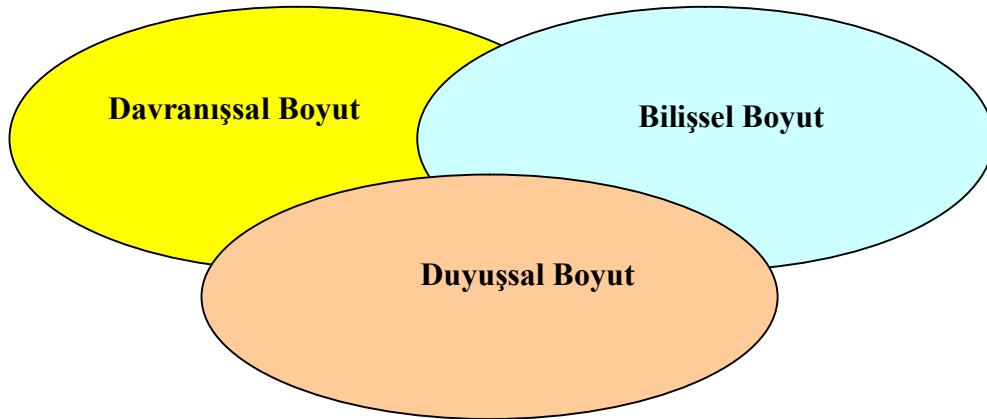
1. Bir davranışın geciktirilmesi,
2. Bir görevin önemliymiş gibi algılanması,
3. Yeterli olmayan davranışsal bir ürünle sonuçlanması,
4. Duygusal karmaşa ile sonuçlanmasıdır.

2.4.1.1. Duygusal Boyut; Erteleme davranışından sonra bireylerin yapmaları gereken işin yapılmadığını fark ettiklerinde baskı, pişmanlık, stres, kendini suçlama, utanç duyma, gerginlik ve panik olma duygularını yaşamasıdır (Binder, 2000; Burka ve Yuen, 2008). Erteleme yapan birey çok fazla kaygı taşır ve bu rahatsızlık kişisel boyuttur (Aydoğan, 2008).

2.4.1.2. Davranışsal Boyut; Geciktirilen işlerdeki davranış, yapılması gereken iş veya göreve yeterince zaman ayırmayarak zamanı gereksiz yere harcama ya da yapılması gereken görevin gereğinden fazla zaman harcanarak daha uzun sürmesidir (Senecal ve diğ., 1995; Schouwenburg, 1995; Akt. Çakıcı, 2003).

2.4.1.3. Bilişsel Boyut; Bireyin gerçekleştirmek istediği hedefleri ile sergilediği davranışlar arasındaki tutarsızlıkları içermektedir (Blunt ve Pychyl, 2000; Ferrari, 1994; Akt. Çakıcı, 2003).

Şekil 6. Erteleme Davranışının Boyutları

Kaynak: Sarıoğlu, A. F. (2011). Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimleri ile Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Erteleme eğiliminde duygusal, davranışsal ve bilişsel boyutlarının etkileşimi söz konusudur. Erteleme davranışını bir süreç olarak ele aldığımızda yukarıda bahsedilen üç boyutun da süreç içerisinde etkileşimli olarak bulunduğu

görülmektedir (Sarioğlu, 2011). Sonuç olarak erteleme, duyuşsal, davranışsal ve bilişsel boyutları kapsayan karmaşık bir yapıdır (Çakıcı, 2003).

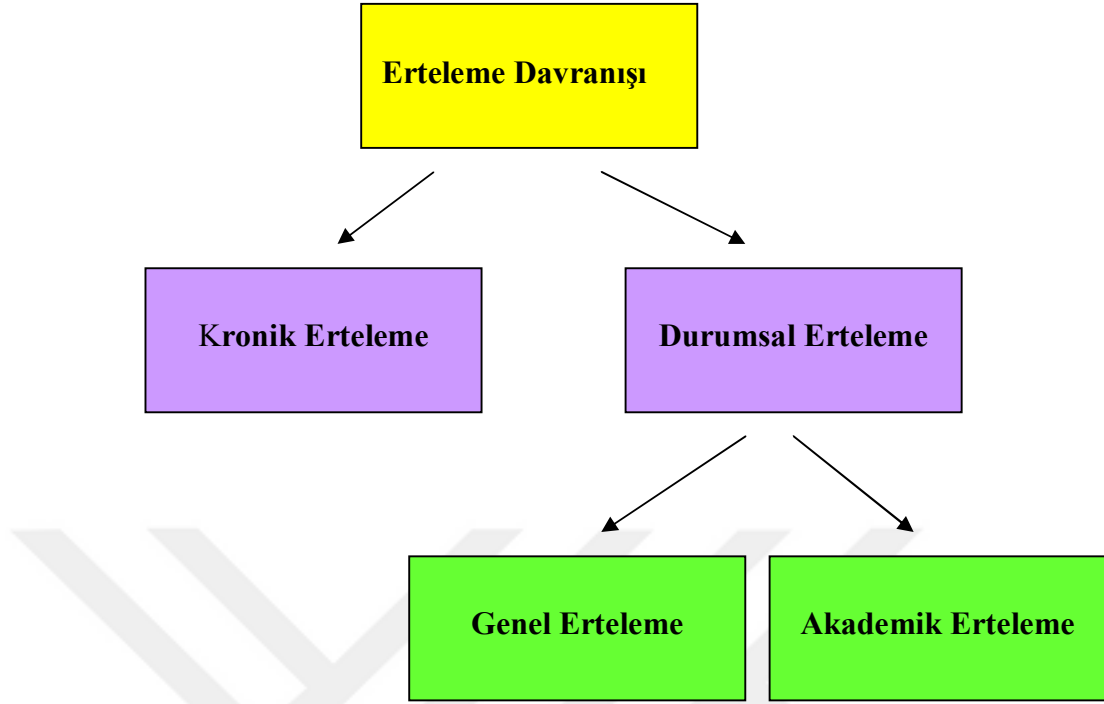
2.4.2. Erteleme Türleri

Erteleme davranışında bulunan bireyler aktif veya pasif ertelemeciler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadırlar (Chun ve Choi, 2005: 247). Pasif ertelemeci olan bireyler, erteleme davranışı eğilimleri olmamasına rağmen, hızlı karar vermede yetersiz kalmalarından dolayı, yapmaları gereken bir işi gerçekleştiremezler. Aktif erteleme davranışında bulunan bireyler ise pasif ertelemecilerin aksine hızlı karar vermede bir sorun yaşamazlar fakat sürekli erteleme davranışı gösterme eğilimleri bulunmaktadır. Sonuçta, pasif ertelemeci bireyler karar vermeden dolayı görevlerini ve hedeflerini gerçekleştiremezken, aktif ertelemeci bireyler son anda bile olsa görevlerini ve hedeflerini bir şekilde gerçekleştirebilmektedirler (Akbat, 2009).

Ellis ve Knaus (1977; Akt. Tanrıku,2013: 19), erteleme davranışını beş boyutta ele almaktadır.

- a) **Genel erteleme:** Zamanı etkili kullanma ve yönetme eksikliğınden dolayı gündelik görev ve sorumlulukları yerine getirmede karşılaşan güçlükler,
- b) **İşlevsel olmayan erteleme:** Bir bireyde davranışsal erteleme ve karar vermeyi erteleme eğiliminin birlikte bulunması,
- c) **Karar vermeyi erteleme:** Karar verilmesi zamanında karar vermedeki yetersizlik,
- d) **Nevrotik Erteleme:** Hayatımızı etkileyecek kararları vermedeki yetersizlik,
- e) **Akademik Erteleme:** Dönem sonunda teslim edilmesi gereken proje ödevlerini, ev ödevlerinin ya da sınavlara hazırlanmanın son dakikaya bırakılmasıdır.

Erteleme davranışı ile ilgili farklı erteleme türleri tanımlansa da literatür incelendiğinde araştırmacıların genel olarak erteleme davranışını iki temel sınıflama üzerinde görüş birliğıne varıldığı görülmektedir. Bu iki sınıflamadan birincisi “kişilik özelliğı olarak erteleme” ya da “kronik erteleme” (günlük hayatımızdaki yapılacak işleri, kararları erteleme gibi), ikincisi ise durumsal ertelemedir (akademik erteleme bu sınıflamanın içerisinde) (Ferrari ve Pcyhyl, 2000; Vestervelt, 2000; Akt. Çakıcı, 2003: 9). Araştırmacı tarafından oluşturulan erteleme türleri tablosu aşağıda verilmiştir.

Şekil 7. Erteleme Davranış Türleri

Kaynak: (Ferrari ve Pcyhyl, 2000; Vestervelt, 2000; Akt. Çakıcı, 2003: 9)

2.4.2.1. Akademik Erteleme Nedir?

Erteleme davranışının alt boyutlarından birisi olan akademik erteleme, akademik olarak yapılması gereken görevler ve bu görevlerin bazı sebeplerden dolayı geciktirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Akdemir, 2013).

Solomon ve Rothblum (1984: 504), akademik ertelemeyi daha net bir ifade ile sınavlara hazırlanma, ödevlerini teslim etmede eksiklik; okulla ilgili görevler, sorumlu olduğu akademik görevlerin bazı sebeplerle geciktirilmesi olarak tanımlamaktadır. Eğitim hayatı boyunca her öğrencinin sınavlara hazırlanma, yapılması gereken ödevler gibi görev ve sorumlulukları vardır. Öğrencilerin birçoğu bu görev ve sorumluluklarını genel olarak son ana kadar ertelemektedirler. Yani akademik erteleme yerine getirilmesi gereken ve daha önceden planlanan akademik görevlerin ertelenmesidir (Lay, 1986).

Solomon ve Rothblum'a (1984) göre, akademik erteleme davranışsal, bilişsel ve duyuşsal bir olgu olarak ele alınmalıdır. Akademik erteleme davranışını tam olarak kavrayabilmek için bu boyutlardan herhangi birisinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu nedenle akademik erteleme davranışı sadece düzgün çalışma alışkanlığının veya zaman yönetiminin eksikliği ile tanımlanabilecek bir olgu değil; davranışsal, bilişsel ve duyuşsal bileşenler ile ortaya çıkan ve bu şekilde değerlendirilmesi gereken çok boyutlu bir kavramdır.

2.4.2.2. Akademik Ertelemenin Nedenleri

Hayatımızın her alanını etkileyen erteleme davranışı günlük hayatta yaygın görülen bir durumdur (Çetin, 2016). Erteleme davranışının nedenleri ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında (Çakıcı, 2003; Balkıs, 2006; Aydoğan, 2008; Kandemir, 2010), bireyin kişisel özellikleri (özgüven, sorumluluk, mükemmeliyetçilik, vb), zamanı yönetmedeki başarısızlık, yapılacak olan göreve ilişkin duyulan rahatsızlık, başarısızlık korkusu, konsantrasyon güçlüğü, kaygı, çalışma alışkanlıkları, düşük benlik saygısı gibi etmenler erteleme davranışının en temel nedenlerini oluşturmaktadır. Erteleme davranışının bir diğer nedeni ise bireylerin başarısız olma korkusudur (Burke ve Yuen,2008: 19).

Ayrıca akademik erteleme davranışı hakkında yapılan çalışmalar, erteleme davranışının güdüsel bir problem olduğunu ortaya koymaktadır. Ertelemenin temelinde güdülenme probleminin yattığı ve bunun yanı sıra bireylerin erteleme yaptıkları davranışları ile yeterince ilgilenmedikleri ve aktif bir şekilde meşgul olmadıkları bunun yerine keyif alınan diğer aktivitelerle ilgilendikleri belirtilmiştir. Diğer aktiviteler genellikle internette oyun oynama, televizyon izleme veya sosyal medyada gezinme gibi alanlardır. Güdülenmeyi etkileyen faktörler, erteleme problemini etkilemektedir. Öğrenciler sahip oldukları enerjilerini boş zaman etkinliklerine daha çok harcayarak, akademik görevlerini yapmaktan uzaklaşmaktadırlar. Bu uzaklaşma öğrencilerin akademik başarılarını da olumsuz etkilemektedir (Franziska, Manfred ve Stefan, 2007).

Yapılan bazı araştırmalarda (Balkıs, Duru, Buluş, Duru 2006; Akkaya, 2007; Aydoğan, 2008; etin, 2009, Balkıs, 2006, Tanrıku, 2013; Toy, 2014; Uzun, 2016) cinsiyetin akademik erteleme davranışını etkileyen önemli bir neden olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmalar akademik erteleme davranışının tek bir nedenle açıklanamayacağını göstermektedir. Cinsiyet, güdülenme problemi, kişilik özellikleri, başarısızlık korkusu, etkisiz zaman yönetimi, kaygı, düşük benlik saygısı, ödev yapmayı sevmeme, derse karşı olumsuz tutum akademik erteleme davranışının nedenleri arasındadır.

2.4.2.3. Akademik Erteleme Davranışının Yaygınlığı ve Sonuçları

Erteleme davranışı tüm bireyleri ilgilendiren genel bir problemdir (etin,2016). Erteleme davranışı genel olarak günlük işler konusunda yetişkinler arasında yaygınlık göstermektedir. Akademik erteleme davranışı ise genel erteleme türüne göre daha çok görülmekte ve özellikle üniversite ve lise öğrencileri arasında yaygın bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır (Ellis ve Knaus, 1977; Balkıs, 2006; Aydoğan, 2008; Balkıs ve Duru, 2009; Kandemir, 2010 Hussain ve Sultan, 2010; Ulukaya, 2012; Yıldız, 2015; Kınık, 2015).

Solomon ve Rothblum (1984), tarafından yapılan 291 üniversite öğrencisi ile akademik erteleme eğiliminin yaygınlığını incelediği araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin yaklaşık %46'sının genellikle dönem ödevlerini yapmayı, %30'unun haftalık okuma çalışmalarını, %28'inin ise sınavlar için çalışmayı erteledikleri tespit edilmiştir. akıcı, 2003 tarafından lise ve üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme seviyelerinin orta seviyenin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Uzun-Özer, (2009), tarafından gerçekleştirilen benzer bir çalışmada ise öğrencilerin %54'ünün akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmüştür. Balkıs ve Duru (2009) yaptığı araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin %50'sinin erteleme davranışı sergilediğini ve %23'ünün yüksek düzeyde ertelemeye sahip olduğunu tespit etmiştir. Ulukaya (2012)'nin yaptığı araştırmada ise öğrencilerin %53'ünün erteleme davranışı eğilimine sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına

baktığımızda erteleme davranışının tüm öğrencileri ilgilendiren yaygın bir problem olduğu görülmektedir.

Akademik erteleme davranışı gösteren bireyler, erteleme davranışı sonucunda bazı olumsuz durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Birçok araştırma; akademik erteleme davranışının özgüveni ve benlik saygısını düşürdüğünü, depresyonu ve kaygıyı arttırdığını ve bireyin yaşam kalitesini olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır (Solomon ve Rothblum, 1984: 507-508; Owens ve Nevbegin,1997: 876; Uzun Özer, 2010; Kandemir, 2012; Çelik, 2014; Balkıs ve Duru, 2015). Burka ve Yuen (1983), yaptıkları araştırmalarda bireylerin erteleme yaptıktan sonra yaşadıkları suçluluk, sıkıntı, gerginlik, kaygı ve yetersizlik gibi duygularının, ruhsal ve fiziksel açıdan sağlıklarını, olumsuz bir şekilde etkilediğini tespit etmişlerdir. Yapılan bazı araştırmalarda ise akademik ertelemenin akademik performans üzerinde de olumsuz bir etkisi olduğunu işaret etmektedir (Owens ve Newbegin, 2000: 120; Çakıcı, 2003; Ekinci, 2011; Akdemir, 2013). Erteleme davranışı arttıkça bireyin akademik konularda, okula uyum konusunda sorunlar yaşadığı açıkça görülmektedir (Uzun, 2016). Gülep (2017) tarafından lise öğrencileri ile yapılan çalışmada ise öğrencilerin akademik erteleme davranışları azaldıkça notlarının yükseldiği tespit edilmiştir.

2.5.1. Facebook İle İlgili Yapılan Yurtiçi Çalışmalar

Yurtkoru (2009), 488 Facebook kullanıcısıyla yapmış olduğu çalışmada verileri internet ortamında toplamış ve Facebook'un her yaş grubundan kişiler tarafından kullanıldığını belirlemiştir. Facebook'un kişilerin profillerini toplumla paylaşmasına aracılık ettiğini ve sitelerdeki kişiselleştirme özellikleri arttıkça bireylerin ortamda paylaştığı kişisel bilgilerin de artmakta olduğunu ortaya koymuştur. Veri analizi sonuçlarına göre kullanıcıların, bu sosyal ağ sitesini daha çok arkadaşlarıyla bağlantıya geçmek, arkadaşlarının profillerine ve resimlerine bakmak ve arkadaşlarına mesaj göndermek için kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Mazman (2009) altı yüz altı Facebook kullanıcısı ile yaptığı çalışmada, bireylerin büyük bir kısmının Facebook'a günde birkaç defa girdiğini ve

kullanıcıların siteye her girişinde yaklaşık yarım saat kaldıklarını tespit etmiştir. Ayrıca araştırmaya katılanların %94,1 gibi büyük bir kesiminin Facebook'ta bulunan çeşitli gruplardan en az birine üyeliklerinin bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Vural ve Bat (2010)'un Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinden 319 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve sosyal medya ile ilgili düşünceleri tespit edilerek analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamının internet kullandığı ve %67,4'ünün her gün internete girdiği görülmektedir. Bu sonuç İnternetin üniversite öğrencilerinin hayatında önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca sosyal ağlardan herhangi birini kullanan öğrencilerin %82,4'ü Facebook'ta daha fazla vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %55,2'sinin sosyal ağları her gün kullandığı görülmüş ve %41,1'inin de ortalama 1-3 saat arasında zamanını sosyal medyada geçirdiği tespit edilmiştir.

Bostancı (2010), 380 üniversite öğrencisinin sosyal medya kullanımı ile ilgili alışkanlıklarını incelediği araştırmada, öğrencilerin en fazla kullandığı sosyal medya aracının Facebook olduğu tespit etmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin Facebook'u daha çok iletişim kurmak ve sosyal çevreyi takip etmek için kullandığı belirlenmiştir. Yine araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya kullanım durumları cinsiyet açısından incelendiğinde, erkek öğrencilerin daha çok arkadaş bulma amaçlı; kız öğrencilerin ise akademik amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir.

Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu (2011) tarafından gerçekleştirilen 9-16 yaş grubundaki öğrencilerin sosyal medyayı kullanma alışkanlıklarını tespit etmek için yapılan çalışma Türkiye'nin üç büyük kentinde (İstanbul, Ankara, İzmir) 524 çocuk ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada çocukların yaklaşık %70'i günde en az bir kere internet kullanmakta olup %66'sı ise günlük en az bir kere sosyal ağları ziyaret ederek burada ortalama 72 dakika zaman geçirdikleri belirtilmiştir. Yine araştırmaya katılan çocukların tamamı Facebook kullanıcısı olduklarını, %99'u da en sık kullandıkları sosyal paylaşım sitesinin Facebook olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan çocukların %43'ü "her gün bir kere", %24'ü "haftada bir kereden fazla" ve "her gün bir kereden fazla" sosyal paylaşım sitesini kullanmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların %36'sı sosyal medya da

harcadığı vaktin kendilerini olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Harcadığı zamanın kendilerini olumsuz etkilediğini belirten çocukların %60'ı derslerine yeterli zamanı ayıramadığını olumsuz neden olarak göstermişlerdir.

Ergenç (2011) tarafından 200 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin %78'inin Facebook kullandığı tespit edilmiştir. Facebook kullanan öğrencilerin her gün en az bir kere Facebook'u ziyaret ettiği, %59'unun ise her gün bir defadan daha fazla Facebook'u ziyaret ettiği ve sitede ortalama 1 saat zaman harcadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin, Facebook kullanım amaçları incelendiğinde %86,5'i yeni arkadaşlıklar kurmak için kullandığını ifade etmiştir. Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin %63'lük oranla erkeklerden daha çok Facebook kullandığı tespit edilmiştir. Yine araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu %59'u Facebook'ta gereğinden fazla vakit harcadıkları için günlük işlerini aksattıklarını belirtmişlerdir.

Hazar (2011) tarafından üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen sosyal medya bağımlılığı araştırmasına göre; öğrencilerin %76,2 oranla en çok tercih ettikleri sosyal medya aracının Facebook olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %50,4'ü sosyal medyada günlük ortalama 2-4 saat zaman harcamaktadır. Öğrencilerin %47,2'si sosyal medyada gereğinden fazla vakit harcadığını düşünmektedir.

Aksüt, Ateş, Balaban ve Çelikkanat (2012) tarafından tarama yöntemi kullanarak 177 ortaöğretim, 180 ilköğretim öğrencisi olmak üzere toplam 357 öğrenci ile yapılan çalışmada, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin Facebook hesabına sahip olma durumları, Facebook'un ne kadar süreyle kullanıldığı, kullanma amacı ve Facebook kullanımına ilişkin tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin büyük bir kısmının 3 yıl ve daha fazla süreden beri Facebook kullandığı ve araştırmaya katılan öğrencilerin yarısına yakınının her gün Facebook'a girdiği görülmektedir. Araştırma sonucunda ilköğretim öğrencilerinde görselliğin ön plana çıktığı, ortaöğretim öğrencilerinde ise güvenlik ve internete kolay bağlanabilmenin daha çok önemsendiği görülmektedir. İlköğretim öğrencilerinin veli kontrolü konusunda isteksiz oldukları görülürken, ortaöğretim öğrencilerinin oyun oynama ve özel resimlerini paylaşmayı tercih etmedikleri görülmüştür.

Numanoğlu ve Bayır (2012), ortaokul 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin internetten yararlanma durumlarını tespit etmek için yaptığı çalışmada 6.sınıf öğrencilerinin %34'ünün, 7.sınıfların %36,4'ünün ve 8.sınıf öğrencilerinin %32,3'ünün interneti sohbet amaçlı kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan çalışma sonucunda sınıflar büyüdükçe her gün bilgisayar kullanma oranlarının da arttığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuca bakarak 8.sınıf öğrencilerinin internet kullanma oranının 6 ve 7. sınıfa göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, 8.sınıf öğrencilerinin daha çok akademik erteleme yapmalarının mümkün olabileceğini düşündürmektedir.

Argın (2013), ortaokul 8. sınıf ve lise öğrencilerinden oluşan toplam 735 öğrenci ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin %94'ünün herhangi bir sosyal medya sitesine üye oldukları %6 sınıf ise herhangi bir siteye üye olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre %71,8 kullanım oranı ile Facebook'un en çok kullanılan sosyal medya sitesi olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sosyal medya sitelerini kullanma sıklığı incelendiğinde %56,7 sınıfın her gün en az bir kere sosyal medyayı ziyaret ettikleri görülmektedir. Bu sonuç 8.sınıf ve lise öğrencilerinin yarısından daha fazlasının sosyal medya ağlarına günde en az bir kere girdiklerini ve ağlara her bağlandıklarında %63,7 sınıfın 10-60 dakika arasında sosyal medyada zaman harcadıklarını göstermektedir.

Balcı ve Gölcü (2013), 903 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirmiş oldukları Facebook bağımlılığı araştırmasında, araştırmaya katılan öğrencilerin %32,52'inin her gün Facebook'a giriş yaptığı tespit edilmiştir.

Alican ve Saban, (2013), ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımlarına ilişkin tutumlarını incelemek ve tutumları arasında farklılık olup olmadığını araştırmak için 172 ortaokul ve 181 lise öğrencisi olmak üzere toplam 353 öğrenci ile çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Yapılan çalışmanın sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin %89,2'sinin sosyal medyada üyeliği olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %71,1'i Facebook, %11,6'sı Twitter ve %13,3'ünün Youtube kullandığı tespit edilmiştir. Sonuçları incelediğimizde lise ve ortaokul öğrencileri arasında Facebook kullanımının oldukça yaygın olduğunu söyleyebiliriz. Yine aynı çalışmanın sonuçlarına göre ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal

medyaya ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ve tutumlarının birbirine yakın olduğu tespit edilmiştir.

Otrar ve Argın (2014), ortaokul 8. sınıf ve lise öğrencileri ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medya tutumlarının lise öğrencilerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya tutumlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tanrıverdi ve Sağır (2014), tarafından 1167 lise öğrencisi ile gerçekleştirilen ve öğrencilerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisinin incelediği araştırma sonuçlarına göre sosyal medyada daha az zaman harcayan öğrencilerin yılsonu not ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal medyayı daha az benimsedikleri ve bunun sonucunda daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Baştürk-Akça, Sayımer ve Ergül (2015), 100 7.sınıf ve 100 8.sınıf olmak üzere toplam 200 öğrenci ile yaptıkları çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin %21'i internet kullanmasının en önemli nedenini sosyal ağlara katılmak olarak belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler interneti çoğunlukla oyun oynamak ve sosyal ağlara bağlanmak için kullanmakta iken, kız öğrencilerin ise daha çok araştırma yapmak ve sohbet etmek için kullandığı tespit edilmiştir. Yine aynı araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin %80'i günde en az bir kere sosyal ağları ziyaret ettiği ve ziyaret edilen sosyal ağlar içerisinde %95 oranla en çok kullanılan sosyal ağın Facebook olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin %40'ı internette geçirdikleri zaman nedeniyle ders çalışma sürelerinin azaldığını ifade etmişlerdir.

Canöz'ün (2016), 2015 Aralık ayında Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinde 18 yaş ve üstündeki 446 bireyin İnternet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları ile ilgili yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre katılımcıların %78,5'inin İnternet kullandığı görülmektedir. Türkiye'deki İnternet kullanıcılarının büyük bir bölümü (%84,6'sı) sosyal ağlardan en az bir tanesini kullanmaktadır. Sosyal ağları kullanan kullanıcıların sosyal ağlar içerisinde %85,1 oranla en fazla Facebook'ta zaman geçirdikleri görülmektedir. Yine araştırma sonucuna göre sosyal ağ kullanıcılarının

%79,7'si sosyal ağları her gün kullanmaktadır. Kullanıcıların sosyal ağları kullanım amaçlarına bakıldığında kullanıcılarının %40'ı zaman geçirmek, yüzde 17,6'sı ise online sohbet etmek için sosyal ağları kullandığı görülmektedir. Bu sonuçlar, Türkiye'deki sosyal ağ kullanıcılarının sosyal ağları daha çok zaman geçirmek için kullandığı ve bu harcanan zamanın çok büyük bir kısmının Facebook'ta harcandığını göstermektedir.

TÜİK tarafından gerçekleştirilen 2016 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre; Türkiye'de aktif olarak internet kullananların %82,4'ünün interneti en fazla sosyal medyaya erişim için kullandıkları tespit edilmiştir (TÜİK, 2016).

Tosun (2016) , Lise ğrencilerinin sosyal ağları kullanım alışkanlıklarını incelediği araştırma sonuçlarına göre öğrenciler arasında en çok tercih edilen ve kullanılan sosyal ağın Facebook olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler Facebook'u en çok %75,24 oranla fotoğraf paylaşmak amacıyla kullanmaktadırlar.

Kırcı (2016), Lise ğrencilerinin sosyal medya tutumlarını incelediği araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin %84,8'i internet kullanmaktadır. İnternet kullanan öğrencilerin %82'sinin Facebook kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %58,2'sinin Facebook'u daha çok arkadaşları ile iletişim kurmak için kullandıkları tespit edilmiştir.

Tuğlu (2017), araştırmasında ortaokul ğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve sosyal medya kullanımına ilişkin tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin %40,8'i her gün internete bağlanmaktadır. Bu ğrencilerin; %53' her gün bir kereden fazla, %76'sı ise her gün en az bir kere sosyal medyayı ziyaret etmektedir. En çok ziyaret edilen sosyal medya platformlarına bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin tercihleri arasında ilk sırada %36,2 oranla Facebook gelmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya tutumları cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin sosyal medya tutumlarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tezci ve İcen (2017) tarafından 14- 18 yaş aralığındaki lise öğrencileri ile gerçekleştirilen sosyal medya kullanım alışkanlıkları araştırması sonuçlarına göre öğrenciler arasında en çok kullanılan sosyal medya araçları arasında birinci sırada You Tube, ikinci sırada Facebook üçüncü sırada ise Twitter olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin sosyal medyayı kullanım amaçları incelendiğinde ise öğrencilerin sosyal medyayı daha çok eğitici amaçlar ve eğlence için kullandıkları görülmüştür.

2.5.2. Facebook İle İlgili Yapılan Yurtdışı Çalışmalar

Ellison, Steinfield ve Lampe'nin (2007), 286 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirmiş oldukları çalışmada öğrencilerin günde yaklaşık 3 saat aktif olarak interneti kullandığı ve %94'ünün Facebook'a üye olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Facebook'a üye olan öğrencilerin Facebook'ta günde ortalama 10-30 dakika arasında zaman harcadıkları görülmüştür.

Sheldon (2008), 172 üniversite öğrencisi ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin Facebook kullanımlarıyla ilgili motivasyonlarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada öğrencilerin Facebook kullanımı motivasyonları içerisinde en güçlü olanı “zaman geçirme” ve “mevcut arkadaşlarıyla ilişkilerini sürdürme” olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin Facebook kullanımını arttıran diğer motivasyonları ise diğer kullanıcıların profil fotoğraflarını inceleme, yazdıklarını okuma ve genel anlamda Facebook'ta zaman geçirmenin keyif vermesi gibi unsurlar olarak belirlenmiştir. Sheldon (2008) bu çalışmasında cinsiyet gibi bazı demografik değişkenlerin Facebook kullanımına nasıl etki ettiğini de araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, genel anlamda kadınların erkeklere oranla Facebook'ta daha çok zaman harcadığı, daha fazla arkadaşı oldukları belirlenmiştir. Facebook kapatılırsa kadınların daha fazla hayal kırıklığı yaşayacakları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı araştırma sonuçlarına göre Facebook'u çok sık kullananların genel olarak var olan ilişkilerini devam ettirmek, vakit geçirmek ve eğlenmek amacıyla Facebook'a yöneldikleri belirlenmiştir.

Lenhart, Purcell, Smith ve Zickuhr (2010), 2009 yılında 12-17 yaş aralığında bulunan 800 ergen ve 2253 kişiden oluşan 18 yaş üstü kişilerden topladığı verilerle

Facebook hakkında yapmış olduğu çalışmada 12-13 yaş aralığında bulunan gençlerin %55'i, 14-17 yaş aralığında bulunanların ise %82'sinin sosyal ağları kullandıkları tespit edilmiştir. 18-29 yaş aralığında bulunan bireylerin %72'si Facebook kullanmaktadır.

Lenhart, Madden, Smith, Purcell, Zickuhr and Rainie (2011), 12-17 yaş aralığında bulunan 799 bireyle gerçekleşen araştırmada gençlerin %93'ünün Facebook hesabının olduğu belirlenmiştir. Yine aynı araştırmada gençlerin %59'unun sosyal ağlar içerisinde sadece bir hesabı, %41'nin ise birden fazla hesabı vardır. Sosyal ağ siteleri içerisinde sadece bir hesabı bulunan gençlerin %89'unun Facebook hesabının olduğu; birden fazla hesabı bulunanların ise %99'unun Facebook hesabının olduğu görülmektedir. Aynı araştırmada Facebook kullanıcısı olabilmek için 13 yaş sınırı olmasına rağmen Amerika'da 13 yaşın altında 7,5 milyon çocuğun hesabının olduğu bilgisi verilmektedir. Bu sonuç Facebook'un ilköğretim öğrencileri arasında da hızlı bir biçimde yaygınlaştığını göstermektedir.

Quan-Haase ve Young (2010), yaptıkları araştırmalarında Facebook kullanımı ve Facebook kullanımının hangi tür ihtiyaçları karşıladığını ortaya koymaya çalışmışlardır. 77 üniversite öğrencisine uyguladıkları anket ve yaptıkları 21 görüşmenin sonunda elde edilen bulgular sonucunda Facebook kullanımının 6 ana boyutunun olduğu belirlenmiştir. Bunlar; “zaman geçirme”, “bağlılık”, “sorunları paylaşma”, “sosyalleşme”, “sosyal bilgi” ve “moda olması” olarak sıralanmıştır. Araştırma sonucunda Facebook kullanımının en önemli sebeplerinden biri %85 oranla “bir arkadaşın önermesi”, Facebook'a girmenin ikinci önemli nedeni ise %49 oranla öğrencilerin vermiş olduğu “Tanıdığım herkes Facebook'ta.” cevabıdır. Araştırma sonucunda Facebook'un genel olarak eğlenceli vakit geçirmek ve diğer kullanıcıların sayfasında meydana gelen değişiklikler ve faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmak ve onları takip etmek amacıyla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

EU Kids Online, (2010), “Avrupa Çevrimiçi Çocuklar” projesi kapsamında gerçekleştirilen 9-16 yaş aralığında bulunan çocukların çevrimiçi etkinliklerinin incelendiği 25 Avrupa ülkesinde, her ülkeden 1000 çocuk ve ailelerinin katılımıyla gerçekleşen çalışmanın sonuçlarına göre Türkiye'de çocuklar arasında 10 yaşından itibaren internet kullanımı başlamakta ve çocuklar ortalama 1-1,5 saatlerini İnternette

harcamaktadırlar. Yine aynı çalışmanın sonuçlarına göre, Türkiye'de 9-16 yaş aralığındaki çocukların %47'sinin en az bir sosyal paylaşım ağına üye olduğu belirlenmiştir (EU Kids Online, 2010).

Rouis, Limayem ve Salehi-Sangari (2011) 239 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada; Facebook kullanımı gösteren öğrencilerin akademik performanslarının düşük olduğu görülmüş ve Facebook kullanımının akademik başarı üzerinde negatif bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Denti (2012)'nin İsveç'te Gothenburg Üniversitesi'nde 1000 öğrenci ile yapmış olduğu Facebook çalışmasında, öğrencilerin %85'inin her gün en az bir kere Facebook'a girdiklerini tespit etmişlerdir. Aynı çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin yarısı, Facebook'a girmedikleri zaman sosyal anlamda kendilerini eksik hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Paul, Baker ve Cochran (2012) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin Facebook'ta harcamış oldukları zaman ile akademik başarıları arasında negatif bir ilişki olduğu tespit etmişlerdir. Facebook'ta harcanan zaman öğrencilerin dikkat sürelerine göre de farklılık göstermektedir. Bireylerin Facebook'ta harcadıkları zaman azaldıkça, dikkat süreleri artmaktadır.

Junco (2012), 2368 lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirdiği Facebook kullanım sıklığı ile derslere iştirak ilişkisini incelediği araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook kullanım sıklığı ile derslere katılımları arasında negatif bir ilişki tespit etmiştir.

Zaffar, Mahmood, Saleem ve Zakaria (2015) tarafında 150 lise ve üniversite öğrencisinin katılımıyla Pakistan'da gerçekleştirmiş oldukları çalışmada; öğrencilerin Facebook bağımlılıkları ile akademik performansları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook bağımlılıkları ile akademik performansları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Neto, Golz ve Polega (2015), 345 lise öğrencisi ile yapmış olduğu çalışma sonuçlarına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sosyal medyayı daha sık

kullandığı ve sosyal medya tutumlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

2.5.3. Akademik Erteleme İle ilgili Yapılan Yurtiçi Çalışmalar.

Çakıcı (2003) yapmış olduğu çalışmada lise ve üniversite öğrencilerinin genel ve akademik erteleme davranışlarını incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda lise ve üniversite öğrencilerinin genel ve akademik erteleme davranışları karşılaştırıldığında üniversite öğrencilerinin lise öğrencilerine göre daha fazla erteleme yaptıkları belirlenmiştir.

Uzun-Özer (2005) yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencileri arasında akademik erteleme davranışının yaygınlığı, sebeplerini, cinsiyet ve akademik başarı ile ilişkisini araştırmıştır. Yapılan araştırma sonucunda öğrencilerin %52'sinin akademik erteleme davranışı gösterdikleri ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla erteleme yaptıkları görülmüştür. Ayrıca erteleme davranışının en yoğun sınavlara hazırlanma, ödev hazırlama alanlarında görülürken okulla ilgili genel görevler kısmında daha az erteleme olduğu görülmektedir. Yine aynı araştırma sonucuna göre akademik erteleme ile akademik başarı ilişkisinde negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Erteleme davranışının olası nedenleri arasında başarısız olma korkusu, tembellik ve kontrol edilmeye karşı isyan etme olduğu belirlenmiştir.

Balkıs, Duru, Buluş ve Duru (2006), 238 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada akademik erteleme eğiliminin; zaman yönetimi, motivasyon, çalışmaya yönelik olumsuz tutum, konsantrasyon güçlüğü ve akademik başarı ile ilişkisini incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre; akademik erteleme eğilimiyle motivasyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca bakarak motivasyon düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha az erteleme yaptıkları söylenebilir. Olumsuz zaman yönetimi ile akademik erteleme arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları çalışmaya ve öğrenmeye yönelik olumsuz tutumların akademik erteleme davranışını arttırdığını göstermektedir. Araştırma sonucunda tespit edilen diğer önemli bir nokta ise akademik erteleme davranışı ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki olmasıdır. Ayrıca araştırma sonuçlarına

göre erkek öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çetin'in (2009), 500 eğitim fakültesi öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerin akademik erteleme davranışına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin akademik erteleme davranış gösterme oranının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme davranışını eğilimlerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Kandemir (2010), 630 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını kişilik özellikleri, cinsiyet, başarı yönelimleri, akademik öz yeterlik inancı ve benlik saygısının hangi düzeyde açıkladığını bir model çerçevesinde incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin akademik erteleme davranışları cinsiyet, kişilik özellikleri, akademik öz yeterlik inancı, başarı yönelimleri ve benlik saygısı ile neden sonuç ilişkisi bakımından doğrudan ve dolaylı olarak açıklanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme yaptıkları tespit edilmiştir.

İskender (2011), 251 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada akademik erteleme davranışı ile öz duyarlılık arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonuçlarına göre akademik erteleme davranışı ile öz duyarlılık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca akademik erteleme davranışı cinsiyete göre incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür.

Akdoğan (2013), 570 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmasında, üniversite öğrencileri arasında akademik erteleme davranışları ile cinsiyet, stres durumları, ailenin geliri gibi farklı değişkenler açısından inceleyerek anlamlı düzeyde farklılaşma olup olmadığını araştırmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin stres düzeyi arttıkça buna paralel olarak akademik erteleme davranışının arttığı görülmektedir. Yine aynı araştırmaya göre erkek öğrencilerin akademik erteleme davranış puan ortalamalarının kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Yıldız (2015), 401 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin akademik erteleme düzeyleri ile genel erteleme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin genel erteleme eğilimleri cinsiyete anlamlı bir farklılık gösterirken, akademik erteleme eğilimlerinin anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin genel erteleme eğilimlerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin akademik erteleme davranışı tutumları ile genel erteleme tutumları akademik başarılarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ayrıca genel erteleme eğilimleri yüksek olan öğrencilerin akademik erteleme tutumlarının da yüksek olduğu, öğrencilerin genel erteleme ile akademik erteleme düzeyleri karşılaştırıldığında aralarında olumlu bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Gürültü (2016), 473 lise öğrencisi ile öğrencilerin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkisini incelediği araştırma sonuçlarına göre; erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin akademik erteleme davranışı durumlarının anne ve baba öğrenim durumlarına göre farklılaşmadığı görülmüştür. Sosyal medya üyeliği bulunan lise öğrencileri daha fazla akademik erteleme davranışı göstermektedir. Ayrıca öğrenciler sosyal medya platformlarında ne kadar fazla zaman harcarsa; ders hazırlıkları, ödevleri yetiştirme ve ders çalışma programları gibi akademik eylemleri öteleyerek daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir.

Oran (2016), tarafından 527 lise öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırmada öğrencilerin akademik erteleme eğilimleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin akademik erteleme davranışları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Akademik başarısı düşük olan öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Yine araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin akademik erteleme davranışı, anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemekte iken baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin babası ilkokul mezunu olan öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir.

Duman (2016), 392 lise öğrencisi ile yapmış olduğu çalışmada, problemlı internet kullanımının akademik erteleme davranışı ve akademik başarı arasındaki ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre erkek öğrencilerin problemlı internet kullanımlarının, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Problemlı internet kullanımının artmasıyla beraber akademik erteleme davranışının da arttığı tespit edilmiştir. Akademik erteleme davranışı arttıkça akademik başarının düştüğü tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin akademik erteleme toplam puanları ile yılsonu not ortalamaları arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde ilişki tespit edilmiştir.

Çetin (2016), lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarını incelediği araştırmasında, öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin orta düzeyde olduğu ve erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir.

2.5.4. Akademik Erteleme İle ilgili Yapılan Yurtdışı Çalışmalar

Anthony ve Owens (1997), 12-16 yaş aralığındaki 418 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada akademik erteleme ile akademik başarı ve akademik güven arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda akademik güven ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki, akademik erteleme ile akademik başarı arasında ise negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu araştırma akademik ertelemenin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Owens ve Newbegin (1997), lise öğrencilerinin akademik erteleme davranışı ile okul ders başarısı ilişkisini incelediği araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin matematik ve İngilizce ders notları ile akademik erteleme davranışları arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Yine analiz sonuçlarına göre öğrencilerin akademik erteleme davranışını etkileyen en güçlü değişkenin ders notları olduğu görülmüştür.

Ferrari ve Scher (2000), 37 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin hem akademik görevleri hem de akademik olmayan görevleri (temizlik

yapma, spor yapma, ailelerini ve arkadaşlarını telefonla arama gibi) erteledikleri görülmüştür. Araştırmada öğrencilerin özellikle kaygı yaratan ve daha fazla çaba gerektiren görevleri daha çok erteledikleri, keyif verici ileri ise daha az erteleme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Klassen ve Kuzucu, (2009) tarafından 508 ortaokul öğrencisi ile yapılan araştırmada akademik erteleme ile motivasyon kaynakları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin %83'ünün günde birkaç saat erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin daha çok yazı yazması gereken ödevlerde erteleme yaptıkları görülmüştür. Ayrıca kız öğrencilerin daha çok kitap, dergi okumak için, erkek öğrencilerin ise daha çok bilgisayar oyunu oynama ve televizyon izlemek için erteleme yaptıkları tespit edilmiştir.

Hussain ve Sultan (2010), tarafından 500 üniversite öğrencisi ve 40 öğretmenin katılımıyla Pakistan'da gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin akademik erteleme nedenleri ve ertelemenin öğrenme üzerinde etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin ilgi ve motivasyon eksikliği, özgüven eksikliği, tembellik, ödevlerin yapılmasıyla ilgili duydukları stres, öğretmenlere karşı olumsuz tutum, arkadaşlarıyla oyun oynama ve eğlenme gibi nedenlerden dolayı erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Ertelemenin öğrenme üzerindeki etkisi incelendiğinde, ertelemenin öğrenme üzerinde sınavlarda başarısız olma, sınav korkusu yaşama, sınavlarda kaygı yaşama, akademik görevlerde başarılı olmayı sağlayacak rekabet duygusunun ve heyecanın kaybolması gibi olumsuz etkiler bıraktığı görülmüştür. Ayrıca ertelemenin öğrencilerde motivasyon eksikliği, depresyon ve saldırganca davranışlar sergileme gibi olumsuz etkilerinin olduğu da tespit edilmiştir.

Chow'un (2011), 342 üniversite öğrencisi ile ertelemeye etki eden faktörleri araştırmak için gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın sonuçlarına göre, öz-yeterlik inancı düşük olan, kendini olumsuz olarak değerlendiren, okula ve derslere ilgisi az olan ve sosyo-ekonomik açıdan durumu kötü olan öğrencilerin erteleme davranışı gösterme eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Khan, Arif, Noor ve Muneer (2014) yapmış oldukları çalışmada cinsiyet ve yaş değişkenlerinin akademik erteleme davranışı üzerindeki etkisini incelemişlerdir.

100 üniversite öğrencisi ve 100 meslek yüksekokulu öğrencisi ile gerçekleştirmiş oldukları araştırma sonuçlarına göre, meslek yüksekokulu öğrencilerinin üniversite öğrencilerine oranla akademik erteleme davranışını daha fazla gösterdikleri belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdiği görülmektedir. Ayrıca 20 yaşından küçük öğrenciler 20 yaş üstü öğrencilerden daha çok akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler ayrı ayrı alt başlıklarda belirtilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modellerinde var olan durum betimlenerek ortaya konulur. Tarama modelinde önemli olan var olan durumu olduğu gibi yansıtmaktır (Sönmez ve Alacapınar, 2011). İlişkisel tarama ise genel tarama modelinin bir alt türüdür. İlişkisel tarama modeli “iki ve ikiden daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir”. İki ya da daha fazla değişken arasındaki değişimi belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli korelasyon tarama modeli olarak da isimlendirilmektedir (Karasar, 2015).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Balıkesir ili Altıeylül ve Karesi merkez ilçelerinde devlet okullarında öğrenim gören 8.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırma evreninin tamamına ulaşmak zor olacağından örneklem seçme yöntemine başvurulmuştur. Altıeylül ve Karesi ilçelerinde bulunan toplam 48 okuldan basit tesadüfî örneklem yöntemi ile 15 okul seçilmiştir. Seçilen okulların öğrenci sayılarının farklı olması nedeniyle; 8.sınıf mevcudu, 300 ve üzeri olan okullardan %25, 200-300 arası olanlardan %30, 100-200 arası olanlardan %35, 0-100 arasında olanlardan %40 büyüklüğünde tesadüfî örneklem seçilmiştir. Bu çalışmada anket uygulaması için 656 öğrenciye anket dağıtılmış geri dönen anketlerden hatalı ve eksik olanlar çıkarıldıktan sonra 559 anket dikkate alınarak analize tabi tutulmuştur.

Aşağıdaki tabloda kullanılan örneklemin okullara ve cinsiyet değişkenine göre dağılımları yer almaktadır.

Çizelge 1. Balıkesir İli Merkez İlçeler Örneklemi

İlçe	Okul Adı	8.Sınıf Mevcudu	Seçilen Örneklem	Kız	Erkek
ALTIEYLÜL	Balpaş İmam Hatip Ortaokulu	98	39	17	22
ALTIEYLÜL	Çandır Ortaokulu	18	8	3	5
ALTIEYLÜL	General Kemal Ortaokulu	82	33	18	15
ALTIEYLÜL	Karamanköy Mehmetçik Ortaokulu	28	12	7	5
ALTIEYLÜL	Mehmetçik Ortaokulu	417	104	60	44
ALTIEYLÜL	Plevne Ortaokulu	151	53	24	29
ALTIEYLÜL	Yunus Emre Ortaokulu	48	20	8	12
ALTIEYLÜL	Zağnospaşa Ortaokulu	234	70	36	34
KARESİ	Balıkesir İmam Hatip Ortaokulu	121	43	20	23
KARESİ	Çiğdem Batubey Ortaokulu	369	93	48	45
KARESİ	Kabakdere Ortaokulu	43	18	8	10
KARESİ	Karesi Ortaokulu	95	38	18	20
KARESİ	Kayabey Ortaokulu	93	37	21	16
KARESİ	M.Azman Çavuş Ortaokulu	266	80	38	42
KARESİ	Ovacık Ortaokulu	20	8	5	3
	TOPLAM	2083	656	331	325

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için Kişisel Bilgi Formu, veri toplamak amacıyla ise Facebook Tutum Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Örneklem grubunda yer alan 8.sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışlarını etkileyen farklı değişkenlerin neler olduğunu belirlemek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu” hazırlanmıştır.

Bu formda cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, günlük ortalama internet kullanım süresi, hangi sıklıkla Facebook’u ziyaret ettiği, Facebook’ta günlük ortalama kaç dakika harcadığı ve Facebook’taki arkadaş sayısı gibi değişkenlerin bulunduğu sorular yer almaktadır. Kişisel Bilgi Formu EK-1 de yer almaktadır.

3.3.2. Facebook Tutum Ölçeği

Öğrencilerin Facebook tutumlarını tespit etmek amacı ile Akdemir (2013)’in geliştirdiği “Facebook Tutum Ölçeği” (Ek 2) kullanılmıştır. Ölçek 5’li likert tipinde olup toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiş olumlu ve olumsuz ifadeler yer almaktadır.

Ölçek iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Facebook tutumuna olumlu açıdan bakan (1,2,3,4,5,6,7,8,10,11,12,14,15) maddeleri birinci boyutunu oluşturmaktadır. Facebook hakkındaki olumsuz düşünceleri yansıtan maddeler ise (9,13,16,17,18) ölçeğin ikinci boyutunu oluşturmaktadır. Facebook kullanımının olumlu yanlarına odaklanan birinci alt boyut “**Benimseme**”, Facebook kullanımının olumsuz yanlarına odaklanan ikinci alt boyutu ise “**Zarar**” olarak isimlendirilmiştir (Akdemir, 2003). Akdemir (2003)’ün çalışmasında güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak ölçülmüştür. Bu çalışmada ise “Facebook tutum ölçeği”nin cronbach alpha değeri 0,89 olarak tespit edilmiştir. Buna göre ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

3.3.3. Akademik Erteleme Ölçeği

Akademik Erteleme Ölçeği (EK 3), Çakıcı (2003) tarafından yüksek lisans tezi kapsamında öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını belirlemeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Ölçek, öğrencilerin öğrenim yaşantılarında yapmakla sorumlu oldukları görevleri içeren (ders çalışma, sınavlara hazırlanma, proje hazırlama gibi) 12 olumsuz (2,3,5,6,8, 10,12,14,16,18,19), 7 olumlu (1, 4, 7, 9, 11, 13, 17) olmak üzere 19 maddeden oluşan beş dereceli “Likert Tipi” bir ölçektir. Bu ölçekte yer alan ifadelere verilen tepkiler “beni hiç yansıtıyor”, “beni çok az yansıtıyor”, “beni biraz yansıtıyor”, “beni çoğunlukla yansıtıyor”, “beni tamamen yansıtıyor” biçiminde olmak üzere beş basamaklı likert tipinde derecelendirilmektedir. Ölçek akademik erteleme içeren bir ifadeye “beni hiç yansıtıyor” diyenler 1, “beni tamamen yansıtıyor” diyenler 5 puan alacak biçimde tek yönlü puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 95, en düşük puan 19’dur. Ölçekten alınan yüksek puan, öğrencilerin akademik erteleme olduklarını göstermektedir (Çakıcı, 2003).

Ölçeğin deneme formu 849 öğrenciye uygulanarak geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin 2 boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu boyutlar “erteleme” “ve düzenli ders çalışma alışkanlığı” olarak adlandırılmıştır. Çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (α) 0.92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları ise şu şekilde verilmiştir; 1. faktör “erteleme”: 0.89.2 2. faktör “düzenli ders çalışma alışkanlığı”: 0.84’tür. Yapılan faktör analizleri sonucunda, ölçeği oluşturan 2 faktörden birincisi olan “erteleme” faktörünün tek başına varyansın %41,88’ini açıkladığı görülmüştür. Bu yüzden araştırmada Akademik Erteleme Ölçeği tek boyutlu olarak kullanılmıştır. Ölçeğin madde toplam puan güvenirliği kat sayıları 0.45 ile 0,72 arasında değişmektedir. Testin tekrarı güvenirlik kat sayısı 0.89 ve iki yarım test güvenirliği ise 0,85 olarak bulunmuştur. (Çakıcı,2003). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayısı (α) 0,89 bulunmuştur. Buna göre ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Kişisel Bilgi Formu, Facebook Tutum Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeğinden oluşan veri toplama aracının uygulanabilmesi için Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme Komisyonu'ndan izin alınmıştır (Ek-4). Araştırma evreninde bulunan 48 tane ortaokulda toplam 3979 tane 8. Sınıf öğrencisi bulunmaktadır. 48 tane ortaokuldan rastgele seçilen 15 ortaokulda öğrenim gören 2083 8.sınıf öğrencisi içerisinde rastgele 656 tane öğrenci seçilmiştir. Çoğaltılan veri toplama aracı araştırma kapsamındaki seçilen 8. sınıf öğrencilerine dağıtılmıştır. Geri dönmeyen, eksik ve yanlış doldurulan anketler çıkarıldıktan sonra tam ve eksiksiz 559 veri toplama aracı elde edilmiştir. Veri toplama araçlarının dönüş oranı %85,2 'dir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22,0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak frekans, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe ayrılarak 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak bulgular yorumlanmıştır.

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-ad hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır.

Korelasyon analizi sürekli değişkenler arasında doğrusal ilişkinin kuvveti (derecesi) ve yönünün belirlemek üzere uygulanır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında nedensellik ilişkisini belirlemek üzere; bağımsız değişkenler yardımıyla zor elde edilen bağımlı değişken değerini kestirmek için regresyon analizi uygulanır.

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Facebook tutum ölçeğinin genel güvenirliliği crombach $\alpha=0,89$; Benimseme alt boyutunun $0,89$; Zarar alt boyutunun $0,78$ olarak bulunmuştur.

Akademik erteleme ölçeğinin genel güvenirliliği crombach $\alpha=0,86$; erteleme alt boyutunun $0,83$; düzenli ders çalışma alışkanlığı alt boyutu $0,78$ olarak bulunmuştur.

3. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerden araştırmanın amacı doğrultusunda toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular altı ana başlık altında sunulmuştur:

- Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine ilişkin bulgular.
- Birinci alt probleme yönelik 8. Sınıfların Facebook tutumlarının ne düzeyde olduğuna ilişkin betimsel analiz.
- İkinci alt probleme yönelik 8. Sınıf öğrencilerinin Facebook tutumlarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi.
- Üçüncü alt probleme yönelik 8. Sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının ne düzeyde olduğuna ilişkin betimsel analiz.
- Dördüncü alt probleme yönelik 8. Öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi
- Beşinci alt probleme yönelik 8. Sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki.

4.1. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı İle İlgili Bulgular

Çizelge 2. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	284	50,8
	Kadın	275	49,2
	Toplam	559	100,0
Anne Eğitim Düzeyi	İlköğretim	278	49,7
	Lise	205	36,7
	Üniversite	76	13,6
Baba Eğitim Düzeyi	Toplam	559	100,0
	İlköğretim	180	32,2
	Lise	204	36,5
Günlük İnternet Kullanım Süresi	Üniversite	175	31,3
	Toplam	559	100,0
	1 Saatten Az	126	22,5
Çizelge 2 devam.	1-2 Saat	194	34,7
	2-5 Saat	174	31,1
	5 Ten Fazla	65	11,6
	Toplam	559	100,0

	Günde Birkaç Kez	183	32,7
	Her gün	206	36,9
Facebook Kullanım Sıklığı	Haftada 1	138	24,7
	Ayda 1	32	5,7
	Toplam	559	100,0
	10 Dakika Ve Daha Az	185	33,1
	30 Dakika	194	34,7
Günlük Facebook Kullanım Süresi	1-2 Saat	125	22,4
	3 Saat Ve üstü	55	9,8
	Toplam	559	100,0
	1-50	27	4,8
	51-100	60	10,7
Facebook Arkadaş Sayısı	101-200	119	21,3
	200 ve üzeri	353	63,1
	Toplam	559	100,0

Araştırmaya katılan öğrenciler cinsiyet değişkenine göre 284'ü (%50,8) erkek, 275'i (%49,2) kadın olarak dağılmaktadır. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre öğrencilerin 278'inin annesinin (%49,7) ilköğretim, 205'inin (%36,7) lise, 76'sının ise (%13,6) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Öğrenciler baba eğitim düzeyi değişkenine göre ise 180'i (%32,2) ilköğretim, 204'ü (%36,5) lise, 175'i (%31,3) üniversite olarak dağılmaktadır.

Günlük internet kullanım süresi değişkeni incelendiğinde öğrencilerin 126'sı (%22,5) 1 saatten az, 194'ü (%34,7) 1-2 saat, 174'ü (%31,1) 2-5 saat, 65'i (%11,6) 5 ten fazla internet kullandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin Facebook kullanım sıklığı incelendiğinde öğrencilerin 183'ünün (%32,7) günde birkaç kez, 206'sının (%36,9) her gün, 138'inin (%24,7) haftada 1 ve 32'sinin de (%5,7) ayda 1 Facebook kullandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrenciler günlük Facebook kullanım süresi değişkenine göre 185'i (%33,1) 10 dakika ve daha az, 194'ü (%34,7) 30 dakika, 125'i (%22,4) 1-2 saat, 55'i (%9,8) 3 saat ve üstü olarak dağılmaktadır.

Öğrenciler Facebook arkadaş sayısı değişkenine göre 27'si (%4,8) 1-50, 60'ı (%10,7) 51-100, 119'u (%21,3) 101-200, 353'ü (%63,1) 200 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

4.2. 8.Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutum Düzeyine İlişkin Bulgular

8. sınıf öğrencilerinin Facebook tutumlarının hangi düzeyde olduğunu belirlemeyi amaçlayan araştırmanın birinci alt problemine ait bulgular Çizelge 3’de verilmiştir.

Çizelge 3. Öğrencilerin Facebook Tutum Düzeyleri

	N	Ort.	Ss	Min.	Max.
Facebook Benimseme	559	2,647	0,810	1,000	5,000
Facebook Zarar	559	2,717	0,954	1,000	5,000
Facebook Tutum	559	2,824	0,738	1,000	5,000

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Facebook benimseme” düzeyi orta ($2,647 \pm 0,810$); “Facebook zarar” düzeyi orta ($2,717 \pm 0,954$); “Facebook tutum” düzeyi orta ($2,824 \pm 0,738$); olarak saptanmıştır.

4.3. 8.Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişisine Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan 8. sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile cinsiyet, anne baba eğitim durumu, Facebook’taki arkadaş sayısı, Facebook kullanım sıklığı, Facebook kullanım süresi, günlük internet kullanım süresi değişkenleri arasındaki ilişkiye ait bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Çizelge 4. Facebook Tutumlarının Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Facebook Benimseme	Erkek	284	2,746	0,819	2,949	0,003
	Kadın	275	2,545	0,790		
Facebook Zarar	Erkek	284	2,592	0,851	-3,186	0,002
	Kadın	275	2,847	1,035		
Facebook Tutum	Erkek	284	2,930	0,704	3,491	0,001
	Kadın	275	2,714	0,757		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme ($t=2.949$; $p=0.003<0,05$), Facebook zarar ($t=-3.186$; $p=0.002<0,05$) ve Facebook tutum ($t=3.491$; $p=0.001<0,05$) puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur Erkeklerin Facebook benimseme puanlarının ($x=2,746$), kadınların Facebook benimseme puanlarından ($x=2,545$) daha yüksek olduğu görülürken, kadınların Facebook zarar puanları ($x=2,847$) erkeklerin Facebook zarar puanlarından

($x=2,592$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Facebook tutum puanları ortalamalarına bakıldığında ise erkeklerin Facebook tutum puanları ($x=2,930$), kadınların Facebook tutum puanlarından ($x=2,714$) yüksek bulunmuştur.

Çizelge 5. Facebook Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	P
Facebook Benimseme	İlköğretim	278	2,707	0,797		
	Lise	205	2,631	0,807	2,591	0,076
	Üniversite	76	2,472	0,848		
Facebook Zarar	İlköğretim	278	2,711	0,953		
	Lise	205	2,653	0,953	2,087	0,125
	Üniversite	76	2,913	0,946		
Facebook Tutum	İlköğretim	278	2,869	0,729		
	Lise	205	2,830	0,720	2,827	0,060
	Üniversite	76	2,643	0,799		

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme, Facebook zarar ve Facebook tutum puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 6. Facebook Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Facebook Benimseme	İlköğretim	180	2,825	0,750			1> 2
	Lise	204	2,649	0,754	9,159	0,000	1> 3
	Üniversite	175	2,462	0,892			2> 3
Facebook Zarar	İlköğretim	180	2,773	0,864			
	Lise	204	2,604	1,005	2,283	0,103	
	Üniversite	175	2,791	0,974			
Facebook Tutum	İlköğretim	180	2,936	0,673			
	Lise	204	2,856	0,706	6,230	0,002	1> 3
	Üniversite	175	2,670	0,813			2> 3

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme puanları ortalamaları ile Facebook tutum puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Baba eğitim düzeyi ilköğretim olanların Facebook benimseme puanları ($2,825 \pm 0,750$); baba eğitim düzeyi

lise(2,649 ± 0,754) ve baba eğitim düzeyi üniversite olanların Facebook benimseme puanlarından (2,462 ± 0,892) daha yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi lise olanların Facebook benimseme puanları (2,649 ± 0,754) da baba eğitim düzeyi üniversite olanların Facebook benimseme puanlarından (2,462 ± 0,892) yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre Facebook tutumları incelendiğinde Facebook benimseme davranışına paralel olarak baba eğitim düzeyi ilköğretim olanların Facebook tutum puanları (2,936 ± 0,673), baba eğitim düzeyi üniversite olanların Facebook tutum puanlarından (2,670 ± 0,813), baba eğitim düzeyi lise olanların Facebook tutum puanları (2,856 ± 0,706) ise baba eğitim düzeyi üniversite olanların Facebook tutum puanlarından (2,670 ± 0,813) daha yüksek olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin Facebook benimseme ve Facebook tutum ortalamalarının azaldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook zarar puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda ise grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır (p>0.05).

Çizelge 7. Facebook Tutumlarının Facebook Arkadaş Sayısına Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Facebook Benimseme	1-50	27	2,077	0,523	16,089	0,000	3> 1
	51-100	60	2,356	0,736			4> 1
	101-200	119	2,429	0,793			4> 2
	200 ve üzeri	353	2,814	0,797			4> 3
Facebook Zarar	1-50	27	2,756	0,726	10,597	0,000	3> 2
	51-100	60	2,800	0,901			3> 4
	101-200	119	3,116	1,031			
	200 ve üzeri	353	2,565	0,912			
Facebook Tutum	1-50	27	2,401	0,465	17,276	0,000	4> 1
	51-100	60	2,591	0,650			4> 2
	101-200	119	2,555	0,722			4> 3
	200 ve üzeri	353	2,986	0,727			

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme (F=16,089; p=0,000<0.05), Facebook zarar (F=10,597; p=0,000<0.05) ve Facebook tutum(F=17,276; p=0,000<0.05) puanları ortalamalarının Facebook arkadaş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını

belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook'taki arkadaş sayısı 200 ve üzeri olanların Facebook benimseme puanları ($2,814 \pm 0,797$) ve Facebook tutum puanlarının ($2,986 \pm 0,727$), Facebook arkadaş sayısı 101-200 arasında olan öğrencilerin Facebook benimseme ($2,429 \pm 0,793$) ve Facebook tutum puanlarına ($2,555 \pm 0,722$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Facebook'taki arkadaş sayısı 101-200 arasında olan öğrencilerin Facebook benimseme puanları ($2,429 \pm 0,793$) ve Facebook tutum puanlarının ($2,555 \pm 0,722$), Facebook arkadaş sayısı 51-100 arasında olan öğrencilerin Facebook benimseme ($2,356 \pm 0,736$) ve Facebook tutum puanlarından ($2,591 \pm 0,650$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Facebook arkadaş sayısı arttıkça Facebook benimseme ve Facebook tutum puanlarının arttığı görülmektedir. Öğrencilerin Facebook arkadaş sayısı değişkenine göre Facebook zarar puanları incelendiğinde; Facebook arkadaş sayısı 101-200 olanların Facebook zarar puanları ($3,116 \pm 1,031$), Facebook arkadaş sayısı 51-100 olanların Facebook zarar puanlarından ($2,800 \pm 0,901$) yüksek bulunmuştur. Facebook arkadaş sayısı 101-200 olanların Facebook zarar puanlarının ($3,116 \pm 1,031$) ise Facebook arkadaş sayısı 200 ve üzeri olanların Facebook zarar puanlarından ($2,565 \pm 0,912$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 8. Facebook Tutumlarının Facebook Kullanım Sıklığına Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Facebook Benimseme	Günde Birkaç Kez	183	2,776	0,747	36,034	0,000	1> 3
	Her gün	206	2,910	0,779			2> 3
	Haftada 1	138	2,285	0,695			1> 4
	Ayda 1	32	1,774	0,676			2> 4 3> 4
Facebook Zarar	Günde Birkaç Kez	183	2,654	0,928	11,660	0,000	3> 1
	Her gün	206	2,502	0,906			4> 1
	Haftada 1	138	3,001	0,949			3> 2
	Ayda 1	32	3,238	0,967			4> 2
Facebook Tutum	Günde Birkaç Kez	183	2,935	0,683	36,656	0,000	2> 1
	Her gün	206	3,073	0,681			1> 3
	Haftada 1	138	2,484	0,658			2> 3 1> 4
	Ayda 1	32	2,049	0,681			2> 4 3> 4

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme ($F=36,034$; $p=0,000<0.05$), Facebook zarar ($F=11,660$; $p=0,000<0.05$) ve Facebook tutum ($F=36,656$; $p=0,000<0.05$) puanları ortalamalarının Facebook kullanım sıklığı

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların Facebook benimseme puanları ($2,776 \pm 0,747$), haftada 1 olanların Facebook benimseme puanlarından ($2,285 \pm 0,695$) ve ayda 1 olanların Facebook benimseme puanlarından ($1,774 \pm 0,676$) daha yüksek bulunmuştur. Facebook kullanım sıklığı her gün olanların Facebook benimseme puanları ($2,910 \pm 0,779$) ise Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların Facebook benimseme puanlarından ($2,285 \pm 0,695$) ve Facebook kullanım sıklığı ayda 1 olanların Facebook benimseme puanlarından ($1,774 \pm 0,676$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Facebook'u her gün düzenli olarak kullanan öğrencilerin Facebook benimseme puanlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook zarar puanları incelendiğinde; Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların Facebook zarar puanları ($3,001 \pm 0,949$), Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların Facebook zarar puanlarından ($2,654 \pm 0,928$) ve Facebook kullanım sıklığı her gün olanların Facebook zarar puanlarından ($2,502 \pm 0,906$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Facebook kullanım sıklığı ayda 1 olanların Facebook zarar puanları ($3,238 \pm 0,967$), Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların Facebook zarar puanlarından ($2,654 \pm 0,928$) ve Facebook kullanım sıklığı her gün olanların Facebook zarar puanlarından ($2,502 \pm 0,906$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Facebook tutum puanlarına bakıldığında; Facebook kullanım sıklığı her gün olan öğrencilerin Facebook tutum puanları ($3,073 \pm 0,681$), Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların Facebook tutum puanlarından ($2,935 \pm 0,683$), Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların Facebook tutum puanlarından ($2,484 \pm 0,658$) ve Facebook kullanım sıklığı ayda 1 olanların Facebook tutum puanlarından ($2,049 \pm 0,681$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların Facebook tutum puanları ($2,935 \pm 0,683$) ise Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların Facebook tutum puanlarından ($2,484 \pm 0,658$) daha yüksek bulunmuştur. Her gün Facebook kullanan öğrencilerin diğer öğrencilere göre Facebook tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 9. Facebook Tutumlarının Günlük Facebook Kullanım Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Facebook Benimseme	10 Dakika Ve Daha Az	185	2,239	0,706	64,297	0,000	2> 1
	30 Dakika	194	2,569	0,657			3> 1
	1-2 Saat	125	2,947	0,669			4> 1
	3 Saat Ve üstü	55	3,613	0,876			3> 2
							4> 2
Facebook Zarar	10 Dakika Ve Daha Az	185	2,984	0,954	19,717	0,000	4> 3
	30 Dakika	194	2,777	0,907			1> 2
	1-2 Saat	125	2,565	0,876			1> 3
	3 Saat Ve üstü	55	1,953	0,834			2> 3
							1> 4
Facebook Tutum	10 Dakika Ve Daha Az	185	2,455	0,666	66,151	0,000	2> 4
	30 Dakika	194	2,751	0,588			3> 4
	1-2 Saat	125	3,082	0,606			2> 1
	3 Saat Ve üstü	55	3,733	0,746			3> 1
							4> 1

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme ($F=64,297$; $p=0,000<0.05$), Facebook zarar ($F=19,717$; $p=0,000<0.05$) ve Facebook tutum ($F=66,151$; $p=0,000<0.05$) puanları ortalamalarının günlük Facebook kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika olanların Facebook benimseme puanları ($2,569 \pm 0,657$) ve Facebook tutum puanları ($2,751 \pm 0,588$); günlük Facebook kullanım süresi 10 dakika ve daha az olanların, Facebook benimseme puanlarından ($2,239 \pm 0,706$) ve Facebook tutum puanlarından ($2,455 \pm 0,666$) daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olanların, Facebook benimseme puanları ($2,947 \pm 0,669$) ve Facebook tutum puanları ($3,082 \pm 0,606$); günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika ve daha az olan öğrencilerin Facebook benimseme ve Facebook tutum puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Facebook kullanım süresi 3 saat ve üstü olan öğrencilerin Facebook benimseme ($3,613 \pm 0,876$) ve Facebook tutum ($3,733 \pm 0,746$) puanlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Günlük

Facebook kullanım süresi arttıkça öğrencilerin Facebook benimseme ve Facebook tutum puanlarının arttığı görülmektedir.

Günlük Facebook kullanım süresi değişkenine göre Facebook zarar puanları incelendiğinde; günlük Facebook kullanım süresi 10 dakika ve daha az olanların Facebook zarar puanları ($2,984 \pm 0,954$), günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika olanların Facebook zarar puanlarından ($2,777 \pm 0,907$) ve günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olanların Facebook zarar puanlarından ($2,565 \pm 0,876$) daha yüksek bulunmuştur. Günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olan öğrencilerin Facebook zarar puanları ($2,565 \pm 0,876$) ise günlük Facebook kullanım süresi 3 saat ve üstü olanların Facebook zarar puanlarından ($1,953 \pm 0,834$) daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük Facebook kullanım süresi arttıkça Facebook zarar puanlarının azaldığı görülmektedir.

Çizelge 10. Facebook Tutumlarının Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Facebook Benimseme	1 Saatten Az	126	2,405	0,657	19,306	0,000	3> 1
	1-2 Saat	194	2,572	0,693			4> 1
	2-5 Saat	174	2,668	0,857			4> 2
	5 Ten Fazla	65	3,281	0,952			4> 3
Facebook Zarar	1 Saatten Az	126	3,013	0,967	8,633	0,000	1> 2
	1-2 Saat	194	2,729	0,869			1> 3
	2-5 Saat	174	2,640	0,981			1> 4
	5 Ten Fazla	65	2,314	0,935			2> 4
Facebook Tutum	1 Saatten Az	126	2,567	0,599	20,450	0,000	3> 1
	1-2 Saat	194	2,766	0,618			4> 2
	2-5 Saat	174	2,861	0,788			4> 1
	5 Ten Fazla	65	3,393	0,862			4> 3

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook benimseme ($F=19,306$; $p=0,000<0.05$), Facebook zarar ($F=8,633$; $p=0,000<0.05$) ve Facebook tutum puanları ($F=20,450$; $p=0,000<0.05$) ortalamalarının günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Günlük internet kullanım süresi 2-5 saat olan öğrencilerin; Facebook benimseme puanları ($2,668 \pm 0,857$) ve Facebook tutum puanlarının ($2,861 \pm 0,788$), günlük İnternet kullanım süresi 1-2 saat olan öğrencilerin Facebook benimseme ($2,572 \pm 0,693$) ve Facebook tutum ($2,766 \pm 0,618$) puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde günlük İnternet kullanım süresi 1-2 saat olan öğrencilerin; Facebook benimseme ($2,572 \pm 0,693$) ve Facebook tutum ($2,766 \pm 0,618$) puanlarının günlük İnternet kullanım süresi 1 saatten az olan öğrencilerin Facebook benimseme ve Facebook tutum puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Günlük İnternet kullanım süresi 5 saatten fazla olan öğrencilerin Facebook tutum ve Facebook benimseme puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük İnternet kullanım süresi arttıkça Facebook benimseme ve Facebook tutum puan ortalamalarının yükseldiği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook zarar puanları ortalamaları günlük internet kullanım süresi değişkenine göre incelendiğinde; günlük internet kullanım süresi 1 saatten az olanların Facebook zarar puanları ($3,013 \pm 0,967$), günlük internet kullanım süresi 1-2 saat olanların Facebook zarar puanlarından ($2,729 \pm 0,869$) ve günlük internet kullanım süresi 5 saatten fazla olan öğrencilerin Facebook zarar puanlarından ($2,314 \pm 0,935$) daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük İnternet kullanım süresi arttıkça Facebook zarar puanları ortalamalarının azaldığı görülmektedir.

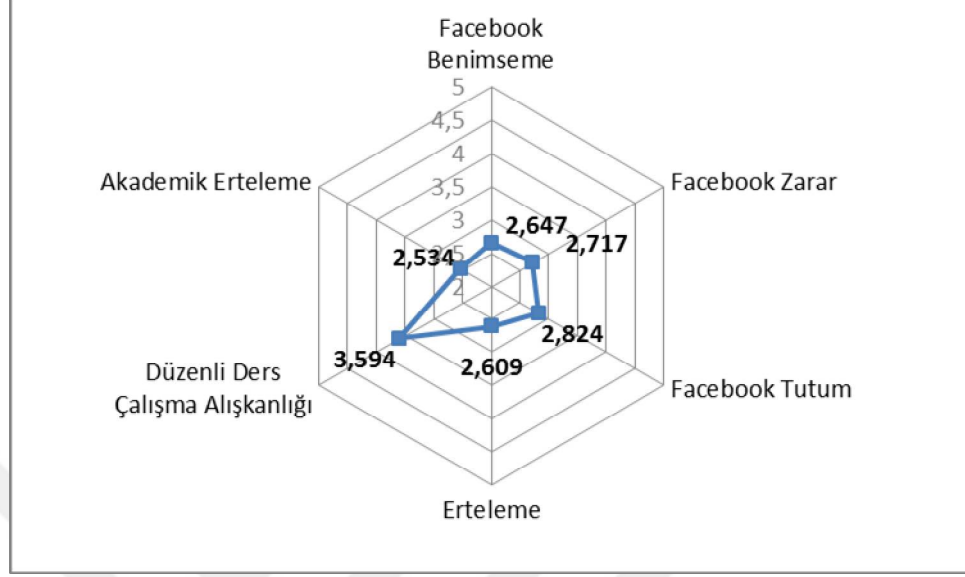
4.4. 8.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Düzeyine İlişkin Bulgular

8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının hangi düzeyde olduğunu belirlemeyi amaçlayan araştırmanın üçüncü alt problemine ait bulgular Çizelge 11’de verilmiştir.

Çizelge 11. Öğrencilerin Akademik Erteleme Düzeyleri

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Erteleme	559	2,609	0,805	1,000	4,750
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	559	3,594	0,801	1,140	5,000
Akademik Erteleme	559	2,534	0,707	1,000	4,370

Araştırmaya katılan öğrencilerin “erteleme” düzeyi orta ($2,609 \pm 0,805$); “düzenli ders çalışma alışkanlığı” düzeyi yüksek ($3,594 \pm 0,801$); “akademik erteleme” düzeyi zayıf ($2,534 \pm 0,707$); olarak saptanmıştır.

Şekil 8. Öğrencilerin Facebook Tutum ve Akademik Erteleme Düzeyine İlişkin Diyagram

4.5. 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişisine Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan 8. sınıf öğrencilerinin akademik erteleme davranışları ile cinsiyet, anne baba eğitim durumu, Facebook'taki arkadaş sayısı, Facebook kullanım sıklığı, Facebook kullanım süresi, günlük internet kullanım süresi değişkenleri arasındaki ilişkiye ait bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Çizelge 12. Akademik Erteleme Düzeylerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Erteleme	Erkek	284	2,759	0,791	4,572	0,000
	Kadın	275	2,453	0,791		
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	Erkek	284	3,480	0,817	-3,456	0,001
	Kadın	275	3,712	0,768		
Akademik Erteleme	Erkek	284	2,671	0,683	4,746	0,000
	Kadın	275	2,393	0,705		

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($t=4.572$; $p=0.000<0,05$), düzenli ders çalışma alışkanlığı ($t=-3.456$; $p=0.001<0,05$) ve akademik erteleme ($t=4.746$; $p=0.000<0,05$) puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir

farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

Sonuçlar incelendiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme puanları ve akademik erteleme puanları cinsiyet değişkeni açısından paralellik göstermektedir. Erkeklerin erteleme puanları ($x=2,759$) kadınların erteleme puanlarından ($x=2,453$) yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde erkeklerin akademik erteleme puanlarının ($x=2,671$), kadınların akademik erteleme puanlarından ($x=2,393$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları incelendiğinde ise kadınların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarının ($x=3,712$), erkeklerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($x=3,480$) yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 13. Akademik Erteleme Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Erteleme	İlköğretim	278	2,677	0,770			
	Lise	205	2,489	0,827	3,618	0,027	1 > 2
	Üniversite	76	2,682	0,841			
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	İlköğretim	278	3,521	0,796			
	Lise	205	3,731	0,780	4,856	0,008	2 > 1 2 > 3
	Üniversite	76	3,491	0,830			
Akademik Erteleme	İlköğretim	278	2,604	0,679			
	Lise	205	2,408	0,714	5,241	0,006	1 > 2 3 > 2
	Üniversite	76	2,618	0,751			

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($F=3,618$; $p=0,027<0.05$), düzenli ders çalışma alışkanlığı ($F=3,618$; $p=0,027<0.05$) ve akademik erteleme ($F=5,241$; $p=0,006<0.05$) puanları ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde; anne eğitim düzeyi ilköğretim olanların akademik erteleme puanları ($2,604 \pm 0,679$), anne eğitim düzeyi lise olanların akademik erteleme puanlarından ($2,408 \pm 0,714$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi üniversite olanların akademik erteleme puanları ($2,618 \pm 0,751$) ise anne eğitim düzeyi lise olanların akademik erteleme puanlarından ($2,408 \pm 0,714$) daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme puanları da erteleme puanları ile benzerlik göstermektedir. Anne eğitim düzeyi ilköğretim olanların akademik erteleme puanları ($2,604 \pm 0,679$), anne eğitim düzeyi lise olanların akademik erteleme puanlarından ($2,408 \pm 0,714$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi üniversite olanların akademik erteleme puanlarının ($2,618 \pm 0,751$) ise anne eğitim düzeyi lise olanların akademik erteleme puanlarından ($2,408 \pm 0,714$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri görülmektedir. Bunun yanında anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha az akademik erteleme davranışı sergiledikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ortalamaları incelendiğinde ise Anne eğitim düzeyi lise olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ($3,731 \pm 0,780$), anne eğitim düzeyi ilköğretim olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,521 \pm 0,796$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi lise olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ($3,731 \pm 0,780$) ise anne eğitim düzeyi üniversite olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,491 \pm 0,830$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin anne eğitim düzeyi ilköğretim ve üniversite olan öğrencilere göre düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 14. Akademik Erteleme Düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Erteleme	İlköğretim	180	2,754	0,773			
	Lise	204	2,507	0,818	4,756	0,009	1> 2 1> 3
	Üniversite	175	2,578	0,805			
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	İlköğretim	180	3,471	0,760			
	Lise	204	3,688	0,789	3,595	0,028	2> 1
	Üniversite	175	3,610	0,842			
Akademik Erteleme	İlköğretim	180	2,671	0,650			
	Lise	204	2,435	0,718	5,578	0,004	1> 2 1> 3
	Üniversite	175	2,509	0,733			

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($F=4,756$; $p=0,009<0.05$), düzenli ders çalışma alışkanlığı ($F=3,595$; $p=0,028<0.05$) ve akademik erteleme ($F=5,578$; $p=0,004<0.05$). puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde; baba eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin erteleme puanlarının ($2,754 \pm 0,773$) diğer öğrencilere göre daha yüksek, baba eğitim düzeyi lise olanların ise erteleme puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranış puanları da erteleme davranışı puanlarıyla benzerdir. Baba eğitim düzeyi ilköğretim olanların akademik erteleme puanları ($2,671 \pm 0,650$), baba eğitim düzeyi lise olanların akademik erteleme puanlarından ($2,435 \pm 0,718$) yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi üniversite olanların akademik erteleme puanları ($2,509 \pm 0,733$) ise baba eğitim düzeyi lise olanların akademik erteleme puanlarından ($2,435 \pm 0,718$) daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ortalamalarına bakıldığında ise, baba eğitim düzeyi lise olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ($3,688 \pm 0,789$), baba eğitim düzeyi ilköğretim olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,471 \pm 0,760$) yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarının ($3,610 \pm 0,842$) ise baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,688 \pm 0,789$) daha düşük olduğu görülmektedir.

Çizelge 15. Akademik Erteleme Düzeylerinin Facebook Arkadaş Sayısına Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Erteleme	1-50	27	2,358	0,713	8,181	0,000	4> 1 4> 2 4> 3
	51-100	60	2,403	0,701			
	101-200	119	2,395	0,821			
	200 ve üzeri	353	2,735	0,799			
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	1-50	27	3,725	0,771	2,693	0,045	3> 4
	51-100	60	3,600	0,776			
	101-200	119	3,756	0,821			
	200 ve üzeri	353	3,528	0,794			

Akademik Erteleme	1-50	27	2,328	0,635	7,261	0,000	4> 1
	51-100	60	2,402	0,651			
	101-200	119	2,339	0,720			
	200 ve üzeri	353	2,638	0,699			

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($F=8,181$; $p=0,000<0.05$), düzenli ders çalışma alışkanlığı ($F=2,693$; $p=0,045<0.05$) ve akademik erteleme ($F=7,261$; $p=0,000<0.05$) puanları ortalamalarının Facebook arkadaş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde; öğrencilerin erteleme ve akademik erteleme puanlarının arkadaş sayısı arttıkça genel olarak arttığı görülmektedir. Facebook arkadaş sayısı 200 ve üzeri olanların; erteleme puanları ($2,735 \pm 0,799$) ve akademik erteleme puanlarının ($2,638 \pm 0,699$) diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Facebook arkadaş sayısı 1-50 arasında olan öğrenci grubu ise erteleme ($2,358 \pm 0,713$) ve akademik erteleme ($2,328 \pm 0,635$) puanlarının en düşük olduğu gruptur. Öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarına bakıldığında ise, Facebook arkadaş sayısı 101-200 olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ($3,756 \pm 0,821$), Facebook arkadaş sayısı 200 ve üzeri olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,528 \pm 0,794$) yüksek bulunmuştur. Düzenli ders çalışma puanlarının en düşük olduğu öğrenci grubu Facebook arkadaş sayısı 200 ve üzeri olan öğrencilerdir.

Çizelge 16. Akademik Erteleme Düzeylerinin Facebook Kullanım Sıklığına Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Erteleme	Günde Birkaç Kez	183	2,714	0,797	5,635	0,001	1> 3
	Her gün	206	2,688	0,782			2> 3
	Haftada 1	138	2,406	0,812			1> 4
	Ayda 1	32	2,375	0,794			2> 4
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	Günde Birkaç Kez	183	3,559	0,785	2,161	0,092	
	Her gün	206	3,528	0,788			
	Haftada 1	138	3,682	0,838			
Akademik Erteleme	Ayda 1	32	3,839	0,756	5,205	0,001	
	Günde Birkaç Kez	183	2,613	0,675			1> 3
	Her gün	206	2,608	0,695			2> 3

Haftada 1	138	2,374	0,741	1 > 4
Ayda 1	32	2,296	0,678	2 > 4

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($F=5,635$; $p=0,001<0.05$) ve akademik erteleme ($F=5,205$; $p=0,001<0.05$) puanları ortalamalarının Facebook arkadaş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde; Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların erteleme puanları ($2,714 \pm 0,797$), Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların erteleme puanlarından ($2,406 \pm 0,812$) ve Facebook kullanım sıklığı ayda 1 olanların erteleme puanlarından ($2,375 \pm 0,794$) daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin akademik erteleme davranışlarına bakıldığında ise benzer şekilde, Facebook kullanım sıklığı günde birkaç kez olanların akademik erteleme puanları ($2,613 \pm 0,675$), Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların akademik erteleme puanlarından ($2,374 \pm 0,741$) ve Facebook kullanım sıklığı haftada 1 olanların akademik erteleme puanlarından ($2,374 \pm 0,741$) daha yüksek bulunmuştur. Her gün düzenli olarak Facebook kullanan öğrencilerin erteleme ve akademik erteleme puanlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Facebook kullanım sıklığı azaldıkça erteleme ve akademik erteleme puan ortalamalarının düştüğü tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ortalamalarının Facebook kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda ise grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 17. Akademik Erteleme Düzeylerinin Günlük Facebook Kullanım Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Erteleme	10 Dakika Ve Daha Az	185	2,406	0,790			2 > 1 3 > 1
	30 Dakika	194	2,580	0,726	13,140	0,000	4 > 1
	1-2 Saat	125	2,729	0,816			4 > 2
	3 Saat Ve üstü	55	3,121	0,847			4 > 3

Çizelge 17 devam.

Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	10 Dakika Ve Daha Az	185	3,727	0,801			1> 3
	30 Dakika	194	3,588	0,748	4,753	0,003	1> 4 2> 4
	1-2 Saat	125	3,542	0,784			3> 4
	3 Saat Ve üstü	55	3,283	0,927			
	10 Dakika Ve Daha Az	185	2,357	0,705			2> 1 3> 1
Akademik Erteleme	30 Dakika	194	2,518	0,650	12,400	0,000	4> 1
	1-2 Saat	125	2,629	0,697			4> 2
	3 Saat Ve üstü	55	2,972	0,726			4> 3

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($F=13,140$; $p=0,000<0.05$), düzenli ders çalışma alışkanlığı ($F=4,753$; $p=0,003<0.05$) ve akademik erteleme ($F=12,400$; $p=0,000<0.05$) puanları ortalamalarının günlük Facebook kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde; günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika olanların erteleme puanları ($2,580 \pm 0,726$), günlük Facebook kullanım süresi 10 dakika ve daha az olanların erteleme puanlarından ($2,406 \pm 0,790$) yüksek bulunmuştur. Günlük Facebook kullanım süresi 3 saat ve üstü olanların erteleme puanları ($3,121 \pm 0,847$) ise günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika olanların erteleme puanlarından ($2,580 \pm 0,726$) ve günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olanların erteleme puanları ($2,729 \pm 0,816$) daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme puanları da erteleme puanlarıyla paralellik göstermektedir. Günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika olanların akademik erteleme puanları ($2,518 \pm 0,650$), günlük Facebook kullanım süresi 10 dakika ve daha az olanların akademik erteleme puanlarından ($2,357 \pm 0,705$) yüksek bulunmuştur. Günlük Facebook kullanım süresi 3 saat ve üstü olanların akademik erteleme puanları ($2,972 \pm 0,726$) ise günlük Facebook kullanım süresi 30 dakika olanların akademik erteleme puanlarından ($2,518 \pm 0,650$) ve günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olanların akademik erteleme puanlarından ($2,629 \pm 0,697$) daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük Facebook kullanım süresi arttıkça erteleme ve akademik erteleme puanlarının da yükseldiği görülmektedir. Bu sonuçlarla Facebook kullanım süresi daha yüksek olan

öğrencilerin daha fazla erteleme ve akademik erteleme davranışı sergiledikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli ders çalışma puanları incelendiğinde ise; günlük Facebook kullanım süresi arttıkça düzenli ders çalışma puan ortalamalarının düştüğü görülmektedir. Günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ($3,542 \pm 0,784$), günlük Facebook kullanım süresi 3 saat ve üstü olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,283 \pm 0,927$) daha yüksek bulunmuştur. Aynı şekilde, günlük Facebook kullanım süresi 10 dakika ve daha az olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanları ($3,727 \pm 0,801$), günlük Facebook kullanım süresi 1-2 saat olanların düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarından ($3,542 \pm 0,784$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 18. Akademik Erteleme Düzeylerinin Günlük İnternet Kullanım Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	P	Fark
Erteleme	1 Saatten Az	126	2,314	0,774	16,244	0,000	2> 1
	1-2 Saat	194	2,492	0,722			3> 1
	2-5 Saat	174	2,831	0,803			4> 1
	5 Ten Fazla	65	2,937	0,844			3> 2 4> 2
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	1 Saatten Az	126	3,764	0,825	5,510	0,001	1> 3
	1-2 Saat	194	3,671	0,750			2> 3
	2-5 Saat	174	3,438	0,770			1> 4
	5 Ten Fazla	65	3,451	0,893			
Akademik Erteleme	1 Saatten Az	126	2,285	0,710	15,069	0,000	3> 1
	1-2 Saat	194	2,432	0,641			4> 1
	2-5 Saat	174	2,731	0,676			3> 2
	5 Ten Fazla	65	2,794	0,758			4> 2

Araştırmaya katılan öğrencilerin erteleme ($F=16,244$; $p=0,000<0.05$), düzenli ders çalışma alışkanlığı ($F=5,510$; $p=0,001<0.05$) ve akademik erteleme ($F=15,069$; $p=0,000<0.05$) puanları ortalamalarının günlük internet kullanım süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri arttıkça erteleme ve akademik erteleme puanlarının arttığı, düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarının ise azaldığı görülmektedir. Günlük internet kullanım süresi 5 saatten fazla olan öğrencilerin erteleme (2,937 ± 0,844) ve akademik erteleme (2,794 ± 0,758) puanlarının diğer öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Benzer şekilde günlük internet kullanım süresi 1-2 saat olanların; erteleme puanları (2,492 ± 0,722) ve akademik erteleme puanlarının (2,432 ± 0,641) günlük internet kullanım süresi 1 saatten az olan öğrencilerin erteleme ve akademik erteleme puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Düzenli ders çalışma alışkanlığı puanlarında ise; günlük internet kullanım süresi 1 saatten az olan öğrencilerin düzenli ders çalışma puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Düzenli ders çalışma puan ortalamasının en düşük olduğu grup ise günlük internet kullanım süresi 5 saatten fazla olan öğrencilerdir. Bu sonuçlara bakarak internette gereksiz harcanan zamanın akademik erteleme davranışını arttırdığı, düzenli ders çalışma alışkanlığını ise azalttığı söylenebilir.

4.6. 8. Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumları ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan 8. sınıf öğrencilerinin Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeyi amaçlayan korelasyon ilişkisi sonuçları Çizelge 19’da gösterilmiştir.

Çizelge 19. Öğrencilerin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Düzeyleri Arasında Korelasyon İlişkisi

		Facebook Benimseme	Facebook Zarar	Facebook Tutum	Erteleme	Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	Akademik Erteleme
Facebook Benimseme	r	1,000					
	p	0,000					
Facebook Zarar	r	-0,426**	1,000				
	p	0,000	0,000				
Facebook Tutum	r	0,946**	-0,697**	1,000			
	p	0,000	0,000	0,000			
Erteleme	r	0,262**	-0,011	0,211**	1,000		
	p	0,000	0,796	0,000	0,000		
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	r	-0,116**	0,048	-0,109**	-0,516**	1,000	
	p	0,006	0,255	0,010	0,000	0,000	
Akademik Erteleme	r	0,236**	-0,028	0,197**	0,934**	-0,788**	1,000
	p	0,000	0,509	0,000	0,000	0,000	0,000

Çizelge incelendiğinde Facebook Zarar ve Facebook benimseme arasında zayıf, negatif yönde ($r=-0.426$; $p=0,000<0.05$), Facebook Tutum ve Facebook benimseme arasında çok yüksek, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken ($r=0.946$; $p=0,000<0.05$), Facebook Tutum ve Facebook zarar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=-0.697$; $p=0,000<0.05$).

Erteleme davranışı ile Facebook benimseme ve Facebook tutum arasındaki ilişki incelendiğinde erteleme ile Facebook benimseme arasında zayıf ($r=0.262$; $p=0,000<0.05$), erteleme ve Facebook tutum arasında ise çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.211$; $p=0,000<0.05$).

Düzenli ders çalışma alışkanlığı ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; düzenli ders çalışma alışkanlığı ile Facebook benimseme arasında çok zayıf ($r=-0.116$; $p=0,006<0.05$), Facebook tutum arasında çok zayıf ($r=-0.109$; $p=0,010<0.05$) erteleme arasında ise orta negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.516$; $p=0,000<0.05$).

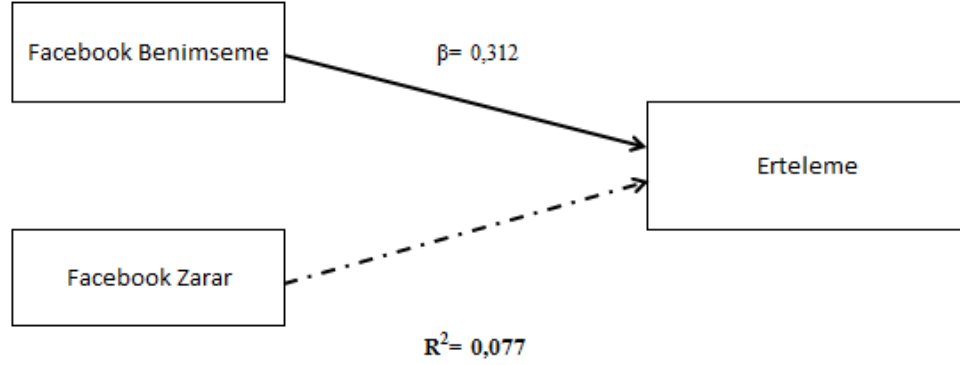
Akademik Erteleme ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde akademik erteleme ile Facebook benimseme arasında çok zayıf ($r=0.236$; $p=0,000<0.05$), Facebook tutum arasında çok zayıf ($r=0.197$; $p=0,000<0.05$). erteleme arasında çok yüksek ($r=0.934$; $p=0,000<0.05$) pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Akademik Erteleme ile düzenli ders çalışma alışkanlığı arasında ise yüksek, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=-0.788$; $p=0,000<0.05$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler ise istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$).

Çizelge 20. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Erteleme Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	T	P	F	Model (p)	R^2
Erteleme	Sabit	1,501	7,904	0,000			
	Facebook Benimseme	0,312	6,985	0,000	24,430	0,000	0,077
	Facebook Zarar	0,104	7,733	0,566			

Facebook benimseme davranışı ile Facebook zarar ve erteleme davranışı arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=24,430$; $p=0,000<0.05$). Erteleme düzeyinin belirleyicisi olarak Facebook benimseme ve Facebook zarar değişkenleri

ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,077$). Öğrencilerin Facebook benimseme düzeyi erteleme düzeyini arttırırken ($\beta=0,312$), Facebook zarar düzeyi ise erteleme düzeyini etkilememektedir ($p=0.566>0.05$).

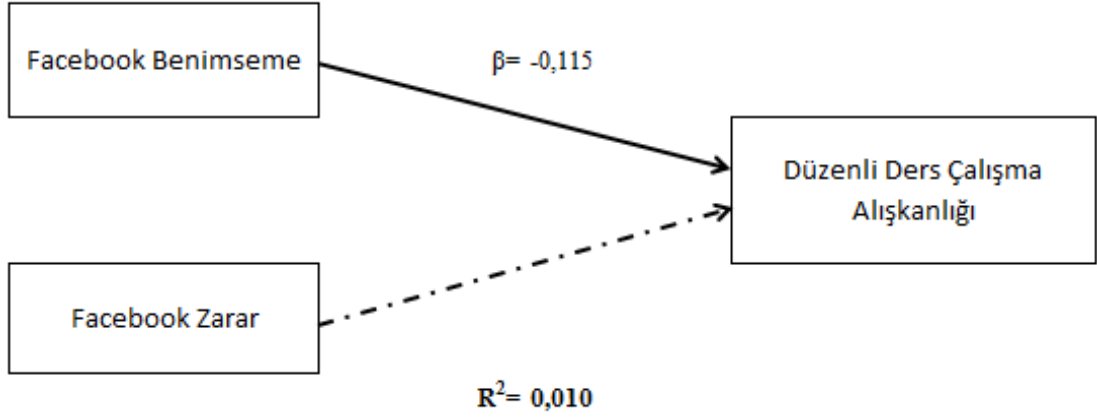

Şekil 9. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Erteleme Üzerine Etkisine İlişkin Diyagram

Çizelge 21. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	T	p	F	Model (p)	R^2
	Sabit	3,901	19,938	0,000			
Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı	Facebook Benimseme	-0,115	-2,494	0,013	3,766	0,024	0,010
	Facebook Zarar	-0,001	-0,027	0,978			

Facebook benimseme ile Facebook zarar ve düzenli ders çalışma alışkanlığı arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,766$; $p=0,024<0.05$). Düzenli ders çalışma alışkanlığı düzeyinin belirleyicisi olarak Facebook benimseme ve Facebook zarar değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,010$). Öğrencilerin Facebook benimseme düzeyi düzenli ders çalışma alışkanlığı düzeyini azaltmakta ($\beta=-0,115$) ancak Facebook zarar düzeyi düzenli ders çalışma alışkanlığı düzeyini etkilememektedir ($p=0.978>0.05$).

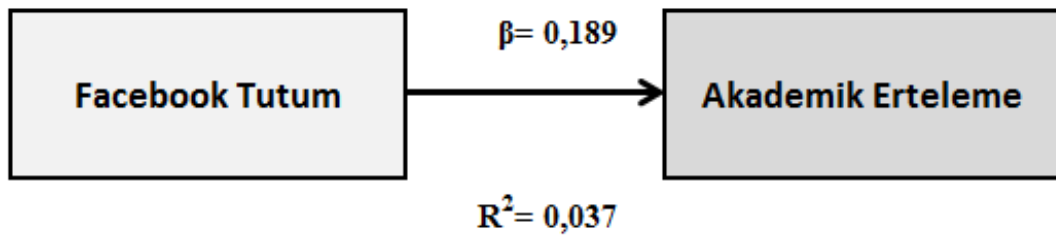

Şekil 10. Facebook Tutum Alt Boyutlarının Düzenli Ders Çalışma Alışkanlığı Üzerine Etkisine İlişkin Diyagram

Çizelge 22. Facebook Tutumun Akademik Erteleme Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	T	P	F	Model (p)	R^2
Akademik Erteleme	Sabit	2,000	17,215	0,000	22,574	0,000	0,037
	Facebook Tutum	0,189	4,751	0,000			

Öğrencilerin Facebook tutumu ile akademik erteleme davranışı arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=22,574$; $p=0,000<0.05$). Akademik erteleme düzeyinin belirleyicisi olarak Facebook tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,037$). Bunun yanında öğrencilerin Facebook tutum düzeyinin akademik erteleme düzeyini arttırdığı tespit edilmiştir ($\beta=0,189$).

Şekil 11. Facebook Tutumun Akademik Erteleme Üzerine Etkisine İlişkin Diyagram

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın problemleri ve ilgili literatür doğrultusunda yorumlanmıştır. Facebook tutumu ve akademik erteleme davranışı ile ilgili ortaokul öğrencileri ile yapılan çalışmaların kısıtlı olması nedeniyle lise ve üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalar da tartışmaya dâhil edilmiştir.

5.1.1. 8.sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumlarına Ait Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt probleminde araştırmaya katılan öğrencilerin **Facebook tutumlarının** hangi düzeyde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin “Facebook benimseme” düzeyi orta; “Facebook zarar” düzeyi orta “Facebook tutum” düzeyi ortaolarak saptanmıştır. Araştırmada yapılan korelasyon analizlerinin sonuçlarına göre, Facebook Tutum ve Facebook benimseme arasında, çok yüksek pozitif yönde anlamlı ilişki bulunurken; Facebook Tutum ve Facebook zarar arasında, negatif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda (Hazar, 2011; Denti, 2012; Uysal,2013; Ök, 2013; Saraç, 2014; Bedir, 2016; Kırıcı, 2016; Tuğlu, 2017) tüm dünyada sosyal medya ve Facebook kullanımının hızlı bir şekilde arttığı görüldüğünden bu sonuç beklenen bir durumdur. Ayrıca öğrencilerin birçoğunun akıllı telefonlara sahip olması ve sosyal medyaya üye olmanın çok kolay olması, sosyal medya kullanıcı sayısında artışa neden olmaktadır. We Are Social tarafından 2016 yılında yayınlanan istatistiklere göre; dünya nüfusun %31’ine denk gelen 2 milyar 307 milyon kişi sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Bir önceki yılın istatistikleri ile karşılaştırıldığında sosyal medya kullanıcı sayısı %10 artış göstermiştir. Sosyal medya araçları içerisinde Facebook dünyada ve Türkiye’de en fazla tercih edilen sosyal medya platformudur. Türkiye sosyal medya kullanımında %53’lük oranla dünyada 12. sırada yer almaktadır. Aynı rapora göre ülkemizdeki sosyal medya kullanıcıları günlük

ortalama 2,5 saat sosyal medya sitelerini kullanmaktadır. Türkiye sosyal medyada geçirilen ortalama süre bakımından dünyada 11. sıradadır.

Literatür incelendiğinde öğrencilerin de sosyal medya kullanımının ve Facebook tutumunun her geçen gün arttığı yapılan araştırmalarda görülmektedir. Tuğlu (2017), tarafından ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin en fazla tercih ettiği sosyal medya platformunun %36,2 oranla Facebook olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin %76'sının her gün en az bir kere sosyal medyaya giriş yaptığı görülmüştür. Hazar (2011), tarafından üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışma sonuçlarına göre ise %76,2 oranla Facebook'un en fazla tercih edilen sosyal medya aracı olduğu ve öğrencilerin sosyal medyada günlük ortalama 2-4 saat zaman harcadığı tespit edilmiştir. Argın (2013)'ün ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal medya tutumlarını incelediği araştırma sonuçlarına göre; ortaokul öğrencilerinin lise öğrencilerine göre sosyal medya tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Uysal (2013)'ün lise öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ise öğrencilerin %74,8'inin sosyal medya hesabını her gün kullandığı tespit edilmiştir. Yine lise öğrencileri ile yapılan farklı bir araştırmada; öğrenciler tarafından en fazla tercih edilen sosyal ağın %90,4 oranla Facebook olduğu tespit edilmiştir (Ök, 2013). Yanar (2015), tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Baştürk-Akça, Sayımer ve Ergül (2015)'ün 7. ve 8.sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışma sonuçlarına göre ise öğrencilerin %80'i günde en az bir kere sosyal ağları ziyaret ettiği ve ziyaret edilen sosyal ağlar içerisinde %95 oranla en çok kullanılan sosyal ağın Facebook olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak Üçer (2016) tarafından üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrenciler arasında Facebook'un popülerliğinin azaldığı, Facebook yerine Twitter ve Instagram'ın daha fazla kullanılmaya başlandığı tespit edilmiştir.

5.1.2. 8. Sınıf Öğrencilerinin Çeşitli Değişkenlerle İlişisine Ait Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook tutumları; cinsiyet, anne baba eğitim durumu, Facebook'taki arkadaş

sayısı, Facebook kullanım sıklığı, günlük Facebook kullanım süresi ve günlük İnternet kullanım süresi değişkenlerine göre incelenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizde, erkek öğrencilerin Facebook tutum puanları, kız öğrencilerin Facebook tutum puanlarından yüksek bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına paralel olarak, Deniz (2012), araştırmasında erkek öğrencilerin “Facebook’un benimsenme ölçeği” ve “Facebook kullanım amacı ölçeği” puan ortalamalarının kızlara göre daha yüksek olduğu sonucunu tespit etmiştir. Alica ve Saban (2013), tarafından yapılan çalışmada da erkek öğrencilerin Facebook tutumları kız öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca UBİK (2011) ‘in yaptığı çalışmada da erkeklerin, kızlara göre sosyal paylaşım sitelerini daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Tanrıverdi ve Sağır (2014), lise öğrencileri ile yaptığı çalışma sonuçlarına göre kız öğrencilerin sosyal medyayı daha az benimsedikleri ve bunun sonucunda daha başarılı oldukları görülmüştür. Benzer şekilde Seferoğlu ve Yıldız (2013) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrencilerin sosyal medya bağımlılığının kız öğrencilere göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre sosyal medyayla daha fazla meşgul olduğunu gösteren araştırmalar da mevcuttur. Ergenç (2011), Balcı ve Gölcü (2013), Gürültü (2016) ‘nün araştırmalarına bakıldığında kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre sosyal medyayla daha fazla meşgul oldukları görülmektedir. Çiftçi (2015), tarafından yapılan çalışmada ise kız öğrencilerin Facebook tutumunun, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sosyal medya tutumlarında, anlamlı bir farklılığın tespit edilemediği araştırmalarda mevcuttur. Bedir (2016), tarafından gerçekleştirilen çalışma sonuçlarında, çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal medya tutumlarında, anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Anne ve baba eğitim durumuna göre yapılan analizde ise öğrencilerin Facebook tutumlarında, anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Baba eğitim durumu değişkenine göre yapılan analizde ise de baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin Facebook tutum düzeylerinin düştüğü tespit edilmiştir. Bu sonucu destekleyen araştırmaları incelediğimizde, Gürültü (2016), Atalay (2014), Argın (2013) tarafından yapılan çalışmalarda, öğrencilerin sosyal

medya bağımlılıklarında, anne öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Kandemir (2010) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin Facebook tutumları anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmamaktadır. Araştırma sonucundan farklı olarak; Akdemir (2013) tarafından yapılan araştırmada ise annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin Facebook tutumlarının en yüksek, anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin Facebook tutumlarının, en düşük olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada baba eğitim düzeyine göre de anne eğitim düzeyi değişkeni ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin Facebook tutumlarının, diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştıramaya katılan öğrencilerin Facebook tutumları **Facebook arkadaş sayısı değişkenine** göre incelendiğinde öğrencilerin Facebook arkadaş sayısı arttıkça öğrencilerin Facebook tutumlarının yükseldiği görülmüştür. Akdemir (2013) tarafından yapılan araştırmada da benzer sonuç elde edilmiştir. Yapılan araştırmada öğrencilerin Facebook'taki arkadaş sayısı arttıkça Facebook tutumlarının arttığı tespit edilmiştir. Bostancı (2010) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler Facebook'u daha çok arkadaşları ile iletişim kurmak ve sosyal çevreyi takip etmek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlarının öğrencilerin Facebook'ta arkadaş sayısı arttıkça Facebook tutumlarının arttığı sonucunu desteklemektedir.

Öğrencilerin **Facebook kullanım sıklığı değişkenine** göre yapılan araştırmada ise her gün Facebook kullanan öğrencilerin her gün Facebook kullanmayan veya haftada bir Facebook'a giriş yapan öğrencilere göre Facebook tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan farklı araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiş ve sosyal medyayı sık kullanan öğrencilerin sosyal medya bağımlılığının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mazman (2009), Vural ve Bat (2010), Denti vd. (2012), Argın (2013) tarafından yapılan araştırmalarda araştırma sonucuna paralel bulgular elde edilmiş ve sosyal medyayı sık kullanan öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Junco (2012), lise öğrencilerinin gerçekleştirdiği Facebook kullanım sıklığı ile derslere katılım ilişkisini incelediği araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook kullanım sıklığı ile derslere katılımları arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Facebook tutumları **günlük Facebook kullanım süresi ve günlük internet kullanım süresi** değişkenlerine göre incelendiğinde ise öğrencilerin günlük internet kullanım süresi ve Facebook kullanım süresi arttıkça Facebook tutumlarının arttığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin İnternette ve sosyal medyada gereğinden fazla vakit harcadığında, sosyal medya bağımlılıklarının ve Facebook tutumlarının artması beklenen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Yapılan farklı araştırmalarda da bu sonuca paralel bulgular elde edilmiştir. Esen (2010), Hazar (2011), Akdemir (2013), Balcı ve Gölcü (2013), Tutgun Ünal (2015), Gürültü (2016) tarafından yapılan araştırmalarda günlük sosyal medya ve internet kullanım süresi arttıkça öğrencilerin İnternet ve sosyal medya bağımlılıklarının arttığı tespit edilmiştir.

5.1.3. 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Düzeyine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt probleminde araştırmaya katılan öğrencilerin **akademik erteleme davranışlarının** hangi düzeyde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin “erteleme” düzeyi orta ($2,609 \pm 0,805$); “düzenli ders çalışma alışkanlığı” düzeyi yüksek ($3,594 \pm 0,801$); “akademik erteleme” düzeyi zayıf ($2,534 \pm 0,707$); olarak saptanmıştır. Öğrencilerin akademik erteleme davranışı ile erteleme davranışları arasında çok yüksek, pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca akademik erteleme ve düzenli ders çalışma alışkanlığı arasında yüksek, negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuç, yapılan farklı araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Toy, (2014) ; Janssen, (2015) ve Çetin, (2016) tarafından lise öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmalarda öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Çakıcı (2003) tarafından yapılan araştırmada ise lise öğrencilerinin genel erteleme ve akademik erteleme davranışları arasında orta düzeyde pozitif ilişki, üniversite öğrencilerinde ise genel erteleme ve akademik erteleme arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Çetin (2016) tarafından lise öğrencileri ile yapılan araştırmada ise öğrencilerin akademik erteleme düzeylerinin çoğunlukla orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Başarı odaklı Türk eğitim sisteminde, akademik erteleme davranışı bütün öğrencileri ilgilendiren önemli bir problemdir. Ancak, akademik erteleme

davranışının öğrenciler arasında yaygın bir davranış olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir. Özer (2005) tarafından lise öğrencileri ile yapılan çalışmada; öğrencilerin %52'sinin akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmüştür. Ulukaya (2012) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin %53'ünün akademik erteleme davranışı eğilimine sahip olduğu tespit edilmiştir. Balkıs ve Duru (2009)'nun yaptığı araştırmada ise öğrencilerin %27'sinin orta düzeyde, %23'ünün ise yüksek düzeyde erteleme eğilimine sahip olduğu görülmüştür.

5.1.4. 8. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisine Ait Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt probleminde araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışları; cinsiyet, anne baba eğitim durumu, Facebook'taki arkadaş sayısı, Facebook kullanım sıklığı, günlük Facebook kullanım süresi ve günlük internet kullanım süresi değişkenlerine göre incelenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre incelenen akademik erteleme davranışında, erkek öğrencilerin akademik erteleme puanları, kız öğrencilerin akademik erteleme puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç literatürde akademik erteleme davranışında cinsiyetler arasında erkeklerin aleyhine bulunan sonuçlarla tutarlılık göstermektedir. Literatür incelendiğinde; Balkıs, Buluş ve Duru (2006) üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha az akademik erteleme davranışı sergilediklerini ifade etmiştir. Gürültü (2016) ise lise öğrencileri ile yaptığı araştırma sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; Çakıcı (2003) lise ve üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre hem genel erteleme hem de akademik erteleme davranışını daha fazla sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Çetin'in (2009), yaptığı çalışmada ise erkek öğrencilerin akademik erteleme davranış gösterme oranının, kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin, akademik erteleme davranışı eğilimlerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, Uzun Özer (2005), Sarioğlu (2011), Kandemir, (2010), Akkaya, (2007), Akbay, (2009) ve Tanrıku, (2013, Uzun (2016), tarafından yapılan araştırmalarda da bu sonuca paralel olarak erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri

tespit edilmiştir. Bunun yanında kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdiği araştırmalarda bulunmaktadır. Akkaya (2007) tarafından yapılan araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmektedir. Bunun yanında bazı araştırmalarda ise akademik erteleme davranışının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür (Gülebağlan, 2003; Ferrari, 2011: 36; Akdemir, 2013; Klassen ve Kuzucu, 2009: 74).

Anne ve baba eğitim durumuna göre yapılan analizde öğrencilerin akademik erteleme davranışında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin akademik erteleme davranışı, anne eğitim düzeyi lise olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin akademik erteleme davranışı ise anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin diğer düzeylere göre daha az akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmektedir. Baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin, baba eğitim düzeyi ilköğretim ve üniversite olan öğrencilerden daha az akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmüştür. Sonuç olarak; anne ve baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilerin, anne ve baba eğitim düzeyi ilköğretim ve üniversite olan öğrencilere göre daha az erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir. Benzer sonuçlar elde edilen araştırmaları incelediğimiz zaman Kandemir (2010) tarafından yapılan araştırmada baba eğitim durumu üniversite olan öğrencilerin, daha fazla akademik erteleme yaptıkları görülmüştür. Benzer şekilde Akdemir (2013) tarafından yapılan araştırmada anne ve baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin, daha fazla akademik erteleme gösterdiğine dair sonuçlar elde edilmiştir. Tanrıku (2013) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada ise anne öğrenim düzeyi ilköğretim olan öğrencilerin, daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Uzun (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak; Oran (2016), lise öğrencileri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin akademik erteleme davranışı, anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Balkıs, (2006) ise yaptığı araştırmada araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışlarında, baba öğrenim durumunun bir

etkisinin olmadığını belirtmiştir. Gürültü, (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının anne ve baba eğitim durumlarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin akademik erteleme davranışları **Facebook arkadaş sayısı** değişkenine göre incelendiğinde, Facebook arkadaş sayısı arttıkça öğrencilerin genel olarak düzenli ders çalışma alışkanlığının azaldığı, akademik erteleme davranışının ise arttığı tespit edilmiştir. Akdemir (2013) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin akademik erteleme davranışında Facebook arkadaş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir.

Facebook kullanma sıklığı değişkenine göre yapılan analizde akademik erteleme davranışında anlamlı bir farklılık bulunmuş ve Facebook kullanım sıklığı arttıkça öğrencilerin akademik erteleme davranışının arttığı tespit edilmiştir. Gürültü (2016) tarafından yapılan çalışmada bu sonuca paralel bulgular elde edilmiştir. Gürültü tarafından lise öğrencileri ile gerçekleştirilen çalışmada, gün içerisinde birden fazla kez sosyal medyaya giriş yapan öğrencilerin derslerini aksattığı ve diğer öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir. Paul, Baker ve Cochran (2012) tarafından yapılan çalışmada Facebook'u, sık kullanan öğrencilerin, nadiren kullanan öğrencilere göre akademik erteleme puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçtan farklı olarak Akdemir (2013) tarafından yapılan çalışmada Facebook kullanım sıklığı ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışları **günlük Facebook kullanım süresi ve günlük İnternet kullanım süresi** değişkenlerine göre incelendiğinde; öğrencilerin günlük internet ve Facebook kullanım süresi arttıkça daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmüştür. Bu sonuç beklenen bir durumdur çünkü internet ve sosyal medyada gereğinden fazla zaman harcayan öğrencilerin, ödevlerini son ana bırakmaları veya ertelemeleri olağan bir durumdur. Yapılan farklı çalışmalarda bu sonucu desteklemektedir. Gürültü (2016), yaptığı çalışmada sosyal medyada harcanan süre ile akademik erteleme davranışı arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Akdemir (2013) ve Ergenç (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda ise sosyal medyada geçirilen süre arttıkça erteleme davranışının da arttığı tespit edilmiştir. Kınık (2015) tarafından üniversite

öğrencileri ile gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin günlük internet kullanım süresi arttıkça akademik erteleme puan ortalamalarının yükseldiği tespit edilmiştir. Junco (2012)' tarafından yapılan araştırmada, sosyal medyada geçirilen süre ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir.

5.1.5. 8. Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumları İle Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkiye Ait Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt probleminde araştırmaya katılan öğrencilerin **Facebook tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki** incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde; Akademik Erteleme ve Facebook tutum arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Facebook tutum ile akademik erteleme arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Öğrencilerin Facebook tutum düzeyi akademik erteleme düzeyini arttırmaktadır. Ancak akademik erteleme düzeyinin belirleyicisi olarak Facebook tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin Facebook benimseme düzeyinin, düzenli ders çalışma alışkanlığı düzeyini azalttığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin Facebook benimseme ve Facebook tutum düzeyinin düzenli ders çalışma alışkanlığı düzeyini azalttığı ve akademik erteleme düzeyini attırdığı tespit edilmiştir.

Literatürü incelediğimizde bazı araştırma sonuçları bu sonuçla örtüşmektedir. Ergenç (2011), yaptığı araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%59'u) Facebook'ta gereğinden fazla vakit harcadıkları için günlük işlerini aksattıklarını belirtmişlerdir. UBİK (2011) tarafından 9-16 yaş grubundaki öğrenciler ile gerçekleştirilen çalışmada ise araştırmaya katılan öğrencilerin %36'sı sosyal medyada harcadığı zamanın kendilerini olumsuz etkilediğini ve derslerine yeterli zamanı ayıramadıklarını belirtmişlerdir. Akdemir (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise öğrencilerin akademik erteleme davranışları ile Facebook tutumları arasında %50,1 oranında korelasyon ilişkisi tespit edilmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin Facebook tutumları arttıkça akademik erteleme davranışlarının arttığı tespit edilmiştir. Tanrıverdi ve Sağır (2014), tarafından lise öğrencileri ile

gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre; sosyal medyada daha az zaman harcayan öğrencilerin yılsonu not ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin %40'ı, internette geçirdikleri zaman nedeniyle ders çalışma sürelerinin azaldığını ifade etmişlerdir. Uzun (2016) yaptığı araştırma sonuçlarına göre Facebook tutumu yüksek olan öğrencilerin, akademik erteleme davranışı ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca akademik erteleme davranışı arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının da düştüğü yapılan araştırmalarda görülmektedir. Duman (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin akademik erteleme davranışları arttıkça akademik başarılarının düştüğü tespit edilmiştir. Anthony ve Owens (1997) 12-16 yaş aralığındaki öğrenciler ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçlarına göre ise akademik erteleme ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çakıcı (2013) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin akademik erteleme davranışları arttıkça genel not ortalamalarının düştüğü tespit edilmiştir. Özer (2005) ve Akkaya (2007) tarafından yapılan araştırmalarda ise akademik erteleme davranışı ile akademik başarı arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Benzer şekilde Paul, Baker ve Cochran (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de erteleme puanı ile akademik başarı puanı arasında anlamlı düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak Zaffar, Mahmood, Saleem ve Zakaria (2015), tarafından Pakistan'da öğrencilerin Facebook bağımlılıkları ile akademik performansları arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Facebook tutumları ile akademik performansları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre ailelere, öğretmenlere ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

5.2.1. Ailelere ve Eğitimcilere Öneriler

1. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin akademik erteleme davranışı sergileme eğilimleri Facebook tutumları ile ilişkilidir. Öğrencilerin Facebook'ta harcadığı vakit arttıkça Facebook'u daha fazla benimsedikleri ve Facebook tutumlarının arttığı görülmektedir. Facebook tutumu yüksek olan öğrencilerin, daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin İnterneti kontrollü kullanmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin Facebook'ta uzun süre geçirerek akademik davranışlarının ertelememeleri için velilerin daha duyarlı olması gerekmektedir. Veli, öğretmen ve okul rehber öğretmenlerinin öğrencilere zaman yönetimi konusunda daha fazla yardımcı olmaları önerilebilir.
2. Yapılan araştırma sonucunda anne ve baba eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin, anne baba eğitim düzeyi lise olan öğrencilere göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu nedenle eğitim düzeyi yüksek anne ve babaların, olası akademik erteleme riski ile karşı karşıya kalmaması için İnternet ve sosyal medya kullanım süresine sınırlandırma getirmeleri gerekmektedir.
3. Öğrenciler, aşırı İnternet ve sosyal medya kullanımının getireceği olumsuz sonuçlar konusunda bilgilendirilmelidir. Bu konuda okul rehberliğinden yardım alınarak bireysel görüşme, sınıf rehberliği gibi farklı etkinliklerle öğrencilerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
4. Sosyal medya kullanımı konusunda, okul rehber öğretmenleri ve konunun uzmanları tarafından verilecek seminerler ile veliler bilinçlendirilmelidir.

5.2.2. Araştırmacılara Öneriler

1. Araştırma, Balıkesir ili Altıeylül ve Karesi ilçeleri ile sınırlıdır. Araştırma il ve/veya ülke geneline uygulanarak, örnekleme genişletilebilir.
2. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin Facebook tutumları ve akademik erteleme davranışları; kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Bu sonucun nedenleri aynı örneklem grubunda, yeni bir araştırma ile incelenebilir.
3. Araştırma sonuçları incelendiğinde, anne baba eğitim düzeyi üniversite olanların, lise olanlara göre daha fazla akademik erteleme davranışı sergiledikleri görülmüştür. Bu verilerden hareketle çıkan sonuç üzerine farklı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbay, S. E. (2009). *Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı: Akademik Güdülenme, Akademik Öz yeterlik ve Akademik Yüklenme Stillerinin Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akca, B.E., Sayımer, İ. ve Ergül, S.(2015). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları ve Siber Zorbalık Deneyimleri: Ankara Örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 5(10), 71-86.
- Akdemir, T. N. (2013). *İlköğretim öğrencilerinin Facebook Tutumları ile Akademik Erteleme Davranışları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akdoğan, A. (2013). *Farklı Depresyon Kaygı Stres Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akkaya, E. (2007). *Academic Procrastination Among Faculty of Education Students: The role of Gender, Age, Academic Achievement, Perfectionism and Depression*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Aksüt, M., Ateş, S., Balaban, S. ve Çelikkanat, A. (2012). İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Paylaşım Sitelerine İlişkin Tutumları (Facebook Örneği). *Akademik Bilişim Konferansı*, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Alabay, M.N., (2011). Sosyal Medyada Tüketiciler ve Pazar Bölümleme Uygulamaları. İNETD 16. Türkiye’de İnternet Konferansı, 2011”, <http://inetr.org.tr/inetconf16/bildiri/11.pdf>, (6 Ağustos 2016)
- Alican, C. ve Saban, A. (2013). Ortaokul ve Lisede Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Tutumları: Ürgüp Örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35(2), 1-14
- Anar, E. (2000). “Çağdaş Bir Efsane: İnternet”. *Özgür Üniversite Forumu. Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı Yayınları*. Ankara. S. 158-160.
- Anthony, M. ve Owens I. (1997). Procrastination in High School Achievement: *A Causal Structural Model*. *Journal of Social Behavior and Personality*, 12(4).
- Argın, S. F. (2013). *Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Çekmeköy Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Atalay, R. (2014). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki (Bahçelievler İlçesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydoğan, D. (2008). *Akademik Erteleme Davranışlarının Benlik Saygısı, Durumluluk Kaygı Ve Öz-Yeterlik İle Açıklanabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, Ş. ve Gölcü, A. (2013). Facebook Addiction Among University Students in Turkey: Selçuk University Example. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 255-278.
- Balkıs, M. (2006). *Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Düşünme ve Karar Verme Tarzları ile İlişkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Ege Üniversitesi, İzmir.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. ve Duru, S. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Eğiliminin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(2), 57-73.
- Balkıs, M. ve Duru, E. (2009). Prevalence of Academic Procrastination Behavior Among Preservice Teachers, and Its Relationships with Demographics and Individual References. *Journal of Theory and Practice in Education*, 5(1), 18-32.
- Balkıs, M. ve Duru, E. (2015). Procrastination, Self-Regulation Failure, Academic Life Satisfaction, and Affective Well-Being: Underregulation or Misregulation Form. *European Journal of Psychology of Education*, 1-21.
- Baştürk-Akça, E., Sayımer, İ., Ergül, S. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları ve Siber Zorbalık Deneyimleri: Ankara Örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 5 (10) Spring 2015.
- Baştürk-Akça, E, "Dijital Bölünme Kavramı Bağlamında Türkiye’de Ortaokul Öğrencilerinin İnternet ve Sosyal Ağ Kullanımları: Gaziantep İli Örneği". *1.Uluslararası İletişim Bilimi ve Medya Araştırmaları Kongresi*. Kocaeli, 2014.
- Bedir, A. (2016). *Sosyal Medya Kullanımının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bıçakçı, İ. (2001). *İletişim Dünyamız*, İstanbul: Media Cat.
- Binder, K. (2000). *The Effect of an Academic Procrastination Treatment on Student Procrastination and Subjective Well-Being*. Unpublished MA, Carleton University, Canada.
- Bostancı, M. (2010). *Sosyal Medyanın Gelişimi ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Bulunmaz, B. (2011), Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği, *Global Media Journal*, 2(3).
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (1983). *Procrastination: Why You Do It, What To Do About It*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Burka, J.B. and Yuen, L.M. (2008). *Procrastination: Why You Do It, What to Do About It Now*. Cambridge: Da Capo Press.
- Canöz, N. (2016), Modern İletişimde Sosyal Medyanın Yeri: Türkiye'deki Kullanıcılara Yönelik Bir Araştırma. *Humanities Sciences (NWSAHS)*, 2016; 11(2): 33-54.
- Çakıcı, D. Ç. (2003). *Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Genel Erteleme ve Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çam, E. (2012). *Öğretmen Adaylarının Eğitsel ve Genel Amaçlı Facebook Kullanımları ve Facebook Bağlılıkları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Cassidy, J. (2006). Me Media: How Hanging Out on The Internet Became Big Business. Web: http://www.newyorker.com/archive/2006/05/15/060515fa_fact_cassidy (15 Mayıs 2017).
- Çelik, Ç. B. (2014). *Akademik Ertelemenin Bazı Psiko-Sosyal Değişkenlere Göre Açıklanması ve Gerçeklik Terapisine Dayalı Akademik Erteleme ile Başa Çıkma Eğitim Programının Sınanması*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Çetin, S. (2013). *Aile İletişime Facebook'un Etkisi: Kütahya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Çetin, N. (2016). *Lise Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çetin, Ş. (2009). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışlarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi”, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2009): 1-7.
- Chow, H. P. H. (2011). Procrastination Among Undergraduate Students: *Effects of Alberta Journal of Educational Research*, 57(2), 234-240.
- Chu, A. H. C. and Choi, J. N. (2005). Rethinking Procrastination: Positive Effects of “Active” Procrastination Behavior on Attitudes and Performance. *The Journal Of Social Psychology*, 145, 245–264.
- Çiftçi, H. (2015). *Lise Öğrencilerinin Siber Zorbalık Eğilimlerinin Facebook Tutumu İle İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Demirel, S. (2013). *Sosyal Medya ve Müşteri İlişkileri Yönetimi Facebook Uygulaması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deniz, A. (2012). *Sosyal Ağ Kullanımı ve Sosyal Ağlarda Benlik Algısı: Muğla İli Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Denti, L., Barbopoulos, I., Nilsson, I., Holmberg, L., Thulin, M., Wendeblad, M. ve Davidsson, E. (2012). GRI-rapport, Sweden's Largest Facebook Study. Gothenburg Research Institute School of Business, Economics and Law at University of Gothenburg.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/28893/1/gupea_2077_28893_1.pdf (15 Haziran 2017).
- Dikme, G. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin İletişimde ve Günlük Hayatta Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Kadir Has Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duman, S. (2016). *Ergenlerin Problemlili İnternet Kullanımı ile Akademik Başarı ve Ertelemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Durmuş, B., Yurtkoru, S., Ulusu, Y. ve Kılıç, B. (2010). *Facebook'tayız*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Dünyaogulları, Ö. (2011). *Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kendilerini Gerçekleştirme Engelleriyle Genel Erteleme Eğilimi Ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ekinci, E. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Özyeterlik Düzeyleri ve Akademik Erteleme Davranışlarının Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeylerini Yordama Gücü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Ellison, N.B., Steinfield, C., Lampe, C. (2007). The Benefits of Facebook "Friends:" Social Capital and College Students' Use of Online Social Network Sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 12(4), s.1143-1168.
- Ergenç, A., (2011). *Web 2,0 ve Sanal Sosyalleşme: Facebook Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Erkul, R.E. (2009). "Sosyal Medya Araçlarının (Web 2,0) Kamu Hizmetleri ve Uygulamalarında Kullanılabilirliği" *Türkiye Bilişim Derneği Dergisi*, 2009.
- EU Kids Online, (2010). Avrupa Çevrimiçi Çocuklar Projesi. Erişim: <http://eukidsonline.metu.edu.tr/> (18 Temmuz 2017)

- Esen, E. (2010). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ferrari, J. R., & Scher, S. J. (2000). Toward an Understanding of Academic and Nonacademic Tasks Procrastinated by Students: The Use of Dailylogs. *Psychology In The Schools*, 37 (4), 359-366.
- Franziska, D., Manfred, H. ve Stefan, F. (2007). Individual Values, Learning Routines and Academic Procrastination. *British Journal of Educational Psychology*, 77 (4), 893-906.
- Gonzales, L. ve Vodicka, D. (2010). *Top Ten İnternet Resources For Educators, Leadership*, 32-37.
- Gökçe, O. (2006). *İletişim Bilimi İnsan İlişkilerinin Anatomisi*, Siyasal Basımevi Yayıncılık, Ankara.
- Göker, G., Demir, M., Doğan, A., (2010). Ağ Toplumunda Sosyalleşme Ve Paylaşım: Facebook Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *E-Journal of New World Sciences Academy*.
- Gülebağlan, C. (2003). *Öğretmenlerin İşleri Son Ana Erteleme Eğilimlerinin, Mesleki Yeterlilik Algıları, Mesleki Deneyimleri ve Branşları Bakımından Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gülep, Z. P. (2017). *Lise Öğrencilerinin Üstbilişlerinde Boyun Eğici Davranışların ve Akademik Ertelemenin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürültü, E. (2016). *Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılıkları ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Haycock, L. A., McCarthy, P. ve Skay, C. L. (1998). Procrastination in College Students: The Role of Self Efficay and Anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76 (3), 317-324
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *İletişim ve Kuram Dergisi*, Bahar 2011, 32, 151-176.
- Hussain, I. and Sultan, S. (2010). Analysis of Procrastination Among University Students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1897–1904.
- Inceoğlu, M. (2011). *Tutum Algı İletişim*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- İskender, M. (2011). The Influence of Self-Compassion on Academic Procrastination and Dysfunctional Attitudes. *Educational Research and Reviews*, 6(2), 230-234.

- Junco, R. (2012). The Relationship Between Frequency of Facebook Use, Participation in Facebook Activities, and Student Engagement. *Computers & Education*, 58,162-171.
- Kağan, M. (2010). *Akılci Duygusal Davranışsal Yaklaşım Dayalı Akademik Erteleme Davranışını Önleme Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kahraman, M. (2010), *Sosyal Medya 101 2.0*, İstanbul: Mediacat Yayınları.
- Kandemir, M. (2010). *Akademik Erteleme Davranışını Açıklayıcı Bir Model*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (28.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Y. (2014). *Mesleki ve Teknik Eğitim Öğrencilerinin İnternet ve Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Khan, M.J., Arif, H., Noor, S. S. and Muneer, S. (2014). Academic Procrastination Among Male and Female University and College Students. *FWU Journal of Social Sciences*, 8(2), 65-70
- Klassen, R. M. and Kuzucu, E. (2009). Academic Procrastination and Motivation of Adolescents in Turkey. *Educational Psychology*, 29(1), 69-81.
- Knaus, W. J. (1998). *Do It Now! Break the Procrastination Habit*. New York: John WileyveSons, Inc.
- Kınık, Ö. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışları ile Fonksiyonel Olmayan Tutumları, Depresyon Düzeyleri ve Benlik- Saygıları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kırık, M. A. (2012). *Sosyal Medyada Gençlerin Dili Kullanımı ve Yozlaşma Problemi*. International Symposium on Language and Communication: Research Trends and Challenges (ISLC), (s. 1017-1029). İzmir Üniversitesi, İzmir.
- Kırcı, S. (2016). *Yeni Neslin Yeni Dünyası: Ortaöğretim Öğrencileri ve Facebook*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Konor, B. (2016). *Facebook Aracılığıyla Teşhir Edilen ve Dikizlenen Gündelik Hayat*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lay, C. H. (1986). At Last, My Research Article on Procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20, 474-495.

- Lenhart, A., Purcell, K., Smith, A. Ve Zickuhr, K. (2010). Social Media & Mobile Internet Use Among Teens and Young Adults. Pew Internet & American Life Project.
- Mazman, S.G. (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Milgram, N. A. (1991). Procrastination. In R. Dulbecco (Ed.), *Encyclopedia of Human Biology*. 6 (pp. 149-155). New York: Academic Press.
- Milgram, N. N. and Tenne, R. (2000). Personality Correlates of Decisional and Task Avoidant Procrastination. *European Journal of Personality*, 14, 141- 156.
- Numanoğlu, G. ve Bayır, Ş. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine Göre İnternet Kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,10(2), 295-323
- Naik, U. and Shivalingaiah, D. (2008). "Comparative Study of Web 1.0, Web 2.0 and Web 3.0" *International Caliber*, s.503-505.
- Neto, R. ,Golz, N. ve Polega, M. (2015). Social Media Use, Loneliness, and Academic Achievement: A Correlational Study With Urban High School Students. *Journal of Research in Education*, 25(2).
- Oblinger, D. G., & Oblinger, J. L. (2005). *Educating the Net Generation: EDUCAUSE*, s. 8.
- Oran, S. (2016). *Anadolu Lisesi Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin.
- ODTÜ ve TGB (2011). Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıklar Araştırması Raporu. Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu, Ankara.
- Otrar M. ve Argın, S.F. (2014). Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının Kullanım Alışkanlıkları Bağlamında İncelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3, 3(1). 1-13.
- Owens, M. A. ve Newbegin, I. (1997). Procrastination in High School Achievement: Acausal Structural Model. *Journal of Social Behavior & Personality*, 12, 869-888.
- Owens, A. M. ve Newbegin, I. (2000). Academic Procrastination of Adolescents in English and Mathematics: Gender and Personality Variations. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(5), 111-124.
- Ök, F. (2013). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonlarını Belirlemeye Yönelik Alan Araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Özer, B. U. (2005). *Academic Procrastination: Prevalance, Self-Reported Reasons, Gender Difference and It's Relation with Academic Achievement*. Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdayı, E. (2010). *Sosyal Etki Açısından Sosyal Paylaşım Ağlarının Kişilerarası İletişim Kullanımları: Facebook Kullanıcıları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özmen, F. , Aküzüm, C. , Sünkür, M. , Baysal, N. (2012). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği. Nwsa-Education Sciences. *e-Journal of New World Sciences Academy* 2012, Volume: 7, Number: 2, Article Number: 1C0516.
- Öztoprak, M. T. (2001). *Bilgisayar İletişim Ağlarının Büro Çalışanları Üzerine Etkileri ve Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Quan-Haase, A., & Young, A. L. (2010). Uses and Gratifications of Social Media: A Comparison of Facebook and Instant Messaging. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 30(5), 350-361.
- Paul, J.A, Baker, H.M. ve Cochran, J.D. (2012). Effect of Online Social Networking on Student Academic Performance. *Computers in Human Behavior*, 28, 2117–2127.
- Rouis, S., Limayem, M. ve Salehi-Sangari, E. (2011). Impact of Facebook Usage on Students' Academic Achievement: Roles of Self-Regulation and Trust. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. 9(3). 961-994. ISSN:1696-2095. No. 25.
- Saraç, N. (2014). *8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları İle Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki (Beykoz İlçesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sarioğlu, A. F. (2011). *Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Eğilimleri ile Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Seferoğlu, S. S. ve Yıldız, H. (2013). Dijital Çağın Çocukları: İlköğretim Öğrencilerinin Facebook Kullanımları ve İnternet Bağımlılıkları Üzerine Bir Araştırma. *İletişim ve Diplomasi*, 2, 31-48.
- Şişman-Eren, E., (2014). Sosyal Medya Kullanım Amaçları Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Kişisel Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 29(4), 230-243 [Ekim 2014].
- Schill, R. (2011). Social Networking Teens More Likely to Drink, Use Drugs, Study Finds: <http://jjie.org/teens-on-facebook-more-likely-drink-or-use-drugs-study-finds/20713/> ,(18 Temmuz 2017).
- Senecal, C., Koestner, R., ve Vallerand, R. J. (1995). Self-Regulation and Academic Procrastination. *Journal of Social Psychology*, 135,607-619

- Sheldon, P. (2008). Student Favorite: Facebook and Motives For Its Use. *Southwestern Mass Communication Journal*, Spring, 39-53.
- Solomon, L. J. ve Rothblum, E. D. (1984). Academic Procrastination: Frequency and Cognitive-Behavioral Correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Steel, P. (2007). The Nature of Procrastination: A Meta-Analytic and Theoretical Review of Quintessential Self-Regulatory Failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Strokes, R., e-Marketing: *The Essential Guide to Online Marketing*. Cape Town, South Africa: Quirk e-Marketing Ltd., 2009.
- Solomon, L. J., ve Rothblum, E. D. (1984). Academic Procrastination: Frequency and Cognitive-Behavioral Correlates. *Journal of Counseling Psychology*. 31, 503-509.
- Tanrıkulu, M. (2013). *Ergenlerin Akademik Erteleme Davranışlarıyla Benlik Saygılarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tanrıverdi, H. ve Sağır, S. (2014). Lise Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Amaçlarının ve Sosyal Ağları Benimseme Düzeylerinin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 776-821.
- Tel, M. ve Köksalan, B. (2009). Günümüzde Yeni Bir Boş Zaman Aktivitesi Olarak İnternet: Öğretim Üyesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 262-272.
- Tezci, E. ve İçen, M. (2017). High School Students' Social Media Usage Habits. *Journal of Education and Practice* ISSN 2222-1735 (Paper) ISSN2222-288X (Online), Vol.8, No.27, 2017
- Toker, B. (2014). *Bilişsel Davranışçı Kurama Dayalı Olarak Geliştirilen Akademik Erteleme Davranışıyla Baş Etme Beceri Eğitimi Psikoeğitim Grup Yaşantısının Üniversite Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Torlak, Ö. Ve Ay, U. (2014). Facebook'ta Bulunma Amacı ve Facebook Reklamlarına Duyulan İlgi Arasındaki İlişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 83-94.
- Toprak, A., Yıldırım A., Aygül E., Binark M., Börekçi S., & Çomu T. (2009). Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: "Görülüyorum Öyleyse Varım!". İstanbul: Kalkedon Yayınları.

- Tosun, N. (2016). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanma Alışkanlıklar ve Sosyal Ağ Kullanımına İlişkin Görüşleri. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 2, 2, 114-149.
- Toy, B. Y. (2014). Ders Çalışmaya Yönelik Tutum, Akademik Erteleme ve Aralarındaki Çoklu Aracılık İlişkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 505-527.
- Tsai, C. C. ve Lin, S.S.J. (2003). Internet Addiction of Adolescents In Taiwan: An Interview Study. *Cyberpsychology and Behavior*, 6(6), 649-652.
- TÜİK, (2013). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması (06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya, 2013). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id>, (10 Ekim 2016).
- TÜİK,(2015). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. <http://www.tuik.gov.tr>, (11 Kasım 2017).
- TÜİK,(2016). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=21779> , (5 Ocak 2018)
- Tuğlu, B. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Tutgun Ünal, A. (2015). *Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- UBİK, (2011). Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu (t.y.). Çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları araştırması raporu. <http://www.internetkurulu.org/tr/Raporlar.aspx> , (14 Mart 2017)
- Uzun, A. (2016). *Farklı Liselerde Devam Eden Ergenlerin Facebook Bağlanma Stratejileri ve Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Uzun Özer, B. (2005). *Academic Procrastination: Prevalence, Self-Reported Reasons, Gender Difference and It's Relation with Academic Achievement*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Uzun-Özer, B. (2009). Bir Grup Lise Öğrencisinde Akademik Erteleme Davranışı: Sıklığı, Olası Nedenleri ve Umudun Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (32), 12-19.
- Uzun Özer, B. (2010). *A Path Analytic Model of Procrastination: Testing Cognitive, Affective and Behavioral Components*. Unpublished Master's Thesis. Ankara:Middle East Technical University.

- Uzun Özer, B. ve Ferrari, J. R. (2011). Gender Orientation and Academic Procrastination: Exploring Turkish High School Students. *Individual Differences Research*, 9(1), 33-40.
- Ulaştırma Bakanlığı İnternet Kurulu. Çocukların Sosyal Paylaşım Sitelerini Kullanım Alışkanlıkları Araştırması Raporu. <http://www.internetkurulu.org/tr/Raporlar.aspx>, (18 Ağustos 2017).
- Ulukaya, S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Akademik Ertelemenin Yordayıcıları Olarak Aile Bağlamında Benlik Ve Ana-baba Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uysal, S. (2013). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Amaçları ile Eğitsel Sosyal Medya Kullanımlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Üçer, N. (2016). Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Gençlerin Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Niteliksel Bir Araştırma. *Global Media Journal TR Edition*, 6(12), Bahar 2016, S.1-26.
- Üksel, S. (2015). *Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı Çerçevesinde Sosyal Medya Kullanımı: Sakarya Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Vural, Z. B.A. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5),3348-3238.
- Yanar, E. (2015). *Ergenlerin Sosyal Medya Tutumlarının Kişisel Gelişimleri Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yavuz, O.C. (2016). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Ankara Örneği. *The Journal of Europe-Middle East Social Science Studies*, ISSN: 2149-6439-Ocak 2016, Sayı:2, S:55-82
- Yıldız, F.G. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Genel Erteleme Düzeyleri İle Akademik Erteleme Düzeyleri İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, S. (2006). *İnternet ve İnternet Kafelerin İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerine Etkileri (İstanbul örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yurtkoru, E. S. (2009). Sosyal Ağ Kullanımını Etkileyen Unsurların İstatistiksel Modellemesi: *Facebook Üzerine Bir Uygulama*. 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Wang, Q., Chen, W. & Liang, Y. (2011). The Effects of Social Media on College Students. Research & Analysis, http://scholarsarchive.jwu.edu/mba_student/5, (16 Nisan 2017)

Watson, D. C. (2001). Procrastination and The Five-Factor Model: A Facet Level Analysis. *Personality and Individual Differences* 30 (1) 149-158.

Wilson, Brian A., 2012, Belonging to Tomorrow: An Overview of Procrastination, *International Journal of Psychological Studies*, Vol. 4, No. L

Zaffar, M., Mahmood, S., Saleem, M. ve Zakaria, E. (2015). Facebook Addiction: Relation with Depression, Anxiety, Loneliness and Academic Performance of Pakistan'i Students. *Science International (Lahore)*. 27(3). 2469-2475.

WEB1, http://www.kurumsalhaberler.com/pr/sosyal-medya_online-icerikler.aspx adresinden 15.09.2017 tarihinde erişilmiştir.

WEB2, <http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016> adresinden 03.01.2018 tarihinde erişilmiştir.

WEB3, <http://www.internetworldstats.com/europa2.htm> adresinden 02.01.2018 tarihinde erişilmiştir.

WEB4, (<http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in-2016>) adresinden 03.01.2018 tarihinde erişilmiştir.

WEB5, <https://webrazzi.com/2015/01/08/facebookta-video-ve-fotograf-paylasimiyla-ilgili-12-onemli-istatistik/> adresinden 08.06.2017 tarihinde erişilmiştir.

WEB6, <http://www.gsb.gov.tr> adresinden 17.01.2018 tarihinde erişilmiştir.

EKLER

Değerli öğrenciler;

“8.Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumları ile Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konulu bir araştırma için 8. sınıf öğrencileriyle ilgili Bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu amaçla düzenlenen eklerin ilk bölümünde **kişisel bilgiler formu**, ikinci bölümünde Akademik **Erteleme Ölçeği** maddeleri, üçüncü bölümünde ise **Facebook Tutum Ölçeği maddeleri** yer almaktadır. Lütfen her soruyu dikkatle cevaplandırınız. Ankette verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak olup, kesinlikle gizli tutulacaktır. Anketi doldururken tüm soruları eksiksiz cevaplamaya özen gösteriniz. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Ramazan AKKUŞ
Eğitim Programları ve Öğretimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK-1 KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

1. Cinsiyetiniz: ( ) Erkek ( ) Kız
2. Annenizin Eğitim Durumu : ( ) İlköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite
3. Babanızın Eğitim Durumu : ( ) İlköğretim ( ) Lise ( ) Üniversite
4. Günde ortalama kaç saatinizi internet kullanımına ayırıyorsunuz?
( ) 1 saatten az ( ) 1-2 saat ( ) 2-5 saat ( ) 5 saatten fazla
5. Facebook hesabınız var mı? ( ) Evet ( ) Hayır
6. Ne sıklıkla Facebook’u ziyaret edersiniz ?
( ) Günde birkaç kez ( ) Her gün ( ) Haftada 1 ( ) Ayda 1
7. Facebook’ta günlük ortalama kaç dk harcarsınız?
( ) 10 dk veya daha az ( ) 30 dk ( ) 1-2 saat ( ) 3 saat ve üstü
8. Facebook’ta kaç arkadaşınız var ?
( ) 1-50 ( ) 51-100 ( ) 101-200 ( ) 200 ve üzeri

EK-2 AKADEMİK ERTELEME ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki cümlelerin karşısında size en uygun olan kısmı (X) işaretleyiniz. Adınızı yazmayınız & soru atlamayınız.		Ramazan AKKUŞ Eğitim Programları ve Öğretimi				
		Beni hiç yansıtmıyor	Beni çok az yansıtmıyor	Beni biraz yansıtmıyor	Beni çoğunlukla yansıtmıyor	Beni tamamen yansıtmıyor
1	Derslerimi düzenli olarak çalışırım.	1	2	3	4	5
2	Ödevlerimi/projelerimi genellikle son belirlenen tarihte yetiştiririm.	1	2	3	4	5
3	Daha keyifli şeyler yapmak için ders çalışmayı bırakırım.	1	2	3	4	5
4	Sınavlardan önce konuları tekrar etmeye zamanım kalır.	1	2	3	4	5
5	Ne zaman dersin başına otursam aklıma yapmam gereken başka işler gelir.	1	2	3	4	5
6	Önemli olsalar bile sınavlara çalışmayı gereksiz yere son güne bırakırım.	1	2	3	4	5
7	Derslere hazırlanarak gelirim.	1	2	3	4	5
8	Sıkıcı derslere çalışmayı son ana bırakırım.	1	2	3	4	5
9	Herhangi bir dersle ilgili verilen okumaları derse okumuş olarak gelirim.	1	2	3	4	5
10	Ders çalışırken bir şey yapmak, birisiyle konuşmak, çay ya da kahve içmek, vb. için sık sık ara veririm.	1	2	3	4	5
11	Ödevlerimi/projelerimi zamanında teslim ederim.	1	2	3	4	5
12	Tarihi önceden bildirilmiş olsa bile sınav günü yaklaştığında önceliği belli olmayan başka işlerle uğraştığım olur.	1	2	3	4	5
13	Kendime bir ders çalışma programı hazırlamış olsam ona uyarım.	1	2	3	4	5
14	Önemli derslere çalışmayı bile son güne bırakırım.	1	2	3	4	5
15	Çalışmayı son güne bıraktığım için başarısız olduğum derslerim olur.	1	2	3	4	5
16	Ödevlerimi/projelerimi zamanında yetiştiremem.	1	2	3	4	5
17	Bir sınavdan önce sınavla ilgili konuları her yönüyle çalışmış olurum.	1	2	3	4	5
18	Ödevlerimi /projelerimi yapmayı önemsiz gerekçelerle son güne bırakırım.	1	2	3	4	5
19	Ben derslerimi çalışmayı son ana bırakan ancak bir daha ki sefere çalışmaya zamanında başlayacağım diyen bir öğrenciyim.	1	2	3	4	5

EK-3 FACEBOOK TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki cümlelerin karşısında size en uygun olan kısmı (X) işaretleyiniz. Adınızı yazmayınız & soru atlamayınız.		Ramazan AKKUŞ Eğitim Programları ve Öğretimi				
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Facebook beni heyecanlandırıyor.	1	2	3	4	5
2	Facebook bakış açımı geliştiriyor.	1	2	3	4	5
3	Facebook'u yararlı buluyorum	1	2	3	4	5
4	Facebook'a üye olduğumu insanlara söylemekten gurur duyuyorum.	1	2	3	4	5
5	Facebook'a girmediğimde kendimi kötü hissediyorum.	1	2	3	4	5
6	Facebook kapatılırsa çok üzülürüm.	1	2	3	4	5
7	Facebook olmadan bir hayat düşünemiyorum	1	2	3	4	5
8	Facebook'tan vazgeçemiyorum.	1	2	3	4	5
9	Facebook'u zaman kaybı olarak düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10	İnternete bağlandığım anda Facebook'a girerim.	1	2	3	4	5
11	Facebook arkadaş ilişkilerimi güçlendirir.	1	2	3	4	5
12	Facebook sınıf arkadaşlarımla aramdaki iletişime katkı sağlıyor.	1	2	3	4	5
13	Facebook yaratıcılığımı olumsuz yönde etkiliyor.	1	2	3	4	5
14	Facebook'ta zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum.	1	2	3	4	5
15	Facebook'u arkadaşlarıma tavsiye ediyorum.	1	2	3	4	5
16	Facebook beni tembelleştiriyor.	1	2	3	4	5
17	Facebook derslerime olan motivasyonumu azaltıyor.	1	2	3	4	5
18	Facebook'un zararlı olduğuna inanıyorum.	1	2	3	4	5

T.C.
BALIKESİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99191664-605.01-E.2261433
Konu: Araştırma İzni

26.02.2016

VALİLİK MAKAMINA
BALIKESİR

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarih ve 2012/13 sayılı genelgesi
b) Ramazan AKKUŞ'a ait 25.02.2016 tarihli ve 2216192 sayılı dilekçe.

Başvuru Sahibinin Adı Soyadı	Ramazan AKKUŞ		
Danışmanı	Doç. Dr. Kemal Oğuz ER		
Kurumu/Üniversite/Görev Yeri	Balıkesir Üniversitesi		
Alan/Bölüm	Eğitim Bilimleri Program Geliştirme ve Öğretimi		
Tez,Araştırma veya Anketin Konusu	8. Sınıf Öğrencilerinin Facebook Tutumlarının Akademik Erteleme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelemesi		
Başvuru Tarihi	25.02.2016	Başvuru Sayısı	2216192
Çalışma Başlama Tarihi	01.03.2016		
Çalışma Bitiş Tarihi	01.06.2016		
Veri Toplama Araçları	Anket Formu		
Araştırma Türü	Yüksek Lisans Tezi		

ÇALIŞMA YAPILACAK EĞİTİM KURUMLARININ LİSTESİ

S.No	Okulun Adı	S.No	Okulun Adı
1	Altıeylül ve Karesi İlçelerindeki Tüm Resmi Ortaokulları	2	-----

Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik izinleri ilgi (a) genelge gereğince yukarıdaki bilgileri belirtilen çalışmanın, eğitim kurumlarında, okul/kurum müdürlüklerinin denetiminde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hüseyin AŞIK
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
26.02.2016
Ahmet CENGİZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.